

Sámedikki dievasčoahkkin

Čoahkkingirji 02/07

Ávjuvárgaaidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Áigi: 22.05.07 – 25.05.07

Báiki: Kárášjohka

Áššelistu

Saksnr.	Sakstittel
013/07	Vuoddudeapmi
014/07	Sámediggeráddi doaibmadiedahus Sámedikki čoahkkinnortnega § 20 vuodul
015/07	Gažaldagat Sámediggeráddái Sámedikki čoahkkinnortnega § 11 vuodul
016/07	Odda áššiid diediheapmi Sámedikki čoahkkinnortnega § 4 vuodul
017/07	Sámediggerádi dásseárvopolitihkalaš čilgehus
018/07	Sámedikki jagi 2008 čoahkkinnplána
019/07	Sámedikki reviderejuvvon bušeahtta 2007
020/07	Sámedikki dorajastivra raporta 2006
021/07	Sd.died.nr. 21 (2006-2007) - Bivdofatnasiid strukturpolitihkka
022/07	Oahpahusa prinsihpat Máhttolokten-Sámi oahppoplánabuktosis
023/07	Sámedikki njuolggadusat finnmárkkulága § 4 vuodul
024/07	Plána ja huksenláhka
025/07	Finnmárkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegoddi - odda lahtu nammadeapmi
026/07	Duodjeealáhusa válđošiehtadusa rievdadus
027/07	Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái - revideren

Čoahkkinnáiggat

Áigi	Ášši	Siidu
22.05.07 dii. 09.00 - 09.20	13/07	3
dii. 09.20 - 14.10	14/07	6
dii. 14.10 - 14.20	15/07	22
dii. 14.20 - 16.45	16/07	25
dii. 16.45 - 17.15	17/07	34
dii. 17.15 - 17.20	18/07	42
23.05.07 dii. 09.05 - 10.10	19/07	44
dii. 10.10 - 11.55	20/07	56
dii. 13.35 - 15.25	21/07	59
dii. 15.25 - 17.50	22/07	69
24.05.07 dii. 09.20 - 11.50	17/07 joatkka	34
dii. 11.50 - 16.20	23/07	73
dii. 16.20 - 16.40	24/07	88
dii. 16.40 - 16.55	25/07	92
25.05.07 dii. 09.00 - 09.40	26/07	94
dii. 09.40 – 10.40	27/07	97

Ášši 13/07 Čoahkkima vuodđudeapmi

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga 22.05.07 dii. 09.00

Áirasat

Čuovvovaš áirasat ledje vuodđudeamis:

1. Magnhild Mathisen	23. Tor Mikalsen
2. Gunn-Britt Retter	24. Hilde Anita Nyvoll
3. Knut Store	25. <i>ii várrelabittu Randi A. Skum ovddas</i>
4. Marianne Balto	26. Bjarne Store-Jakobsen
5. Jánoš Trosten	27. Per-Bjørn Lakselvnes (<i>Lene Hansen ovddas</i>)
6. Per-Ivar Henriksen	28. Nanna Thomssen (<i>Ann-Mari Thomassen ovddas</i>)
7. Egil Olli	29. Margit Eli A.Oskal (<i>Henrik Eriksen ovddas</i>)
8. Terje Tretnes	30. Susanne Amalie Andersen
9. Synnøve Solbakken-Härkönen	31. Kjersti Myrnes Balto
10. Marie Therese N. Aslaksen	32. Arild Pettersen Inga (<i>Vibeke Larsen ovddas</i>)
11. Aili Keskitalo	33. Roger Pedersen
12. Per Andersen Bæhr	34. Tone Finnesen
13. Isak Mathis O. Hætta	35. Anders Urheim
14. Klemet Erland Hætta	36. Miriam Paulsen
15. Josef Vedhugnes	37. Jarle Jonassen
16. Olaf Eliassen	38. Sten Erling Jønsson
17. *Bjørge Eli Masternes (<i>Wiebke Synnøve Slåtsveen ovddas</i>)	39. Kirsten Appfjell-Eira
18. Per Edvind Varsi	40. Tor Dalseng (<i>Rita-Alise Porsanger ovddas</i>)
19. Jon Harald Skum	41. Jørn Are Gaski
20. Toril Bakken	42. Johan Mikkel Sara
21. Terje Balandin (<i>Inger Jørstad ovddas</i>)	43. Kirsti Guvsám
22. Stein Are Olsen (<i>Willy Ornebakke ovddas</i>)	

* Várrelahttu Bjørge Eli Masternes bodii čoahkkimii 24.05.07 dii. 09.00

Juolluduvvon permišuvnnat

Permišuvnnat olles dievasčoahkkimis

Áirras nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen
Áirras nr. 21 Inger Jørstad
Áirras nr. 22 Willy Ørnebakk
Áirras nr. 25 Randi A. Skum
Áirras nr. 27 Lene Hansen
Áirras nr. 28 Ann-Mari Thomassen
Áirras nr. 29 Henrik Eriksen
Áirras nr. 32 Vibeke Larsen
Áirras nr. 40 Rita-Alise Porsanger

Permišuvnnat osiid dievasčoahkkimis

Áirras nr. 13 Isak Mathis O. Hætta 22.05.07
Áirras nr. 5 Jánoš Trosten 23.05.07 dii. 09.00 - 12.00
Áirras nr. 39 Kirsten Appfjell-Eira 23.05.07 dii. 09.00 - 11.00
Áirras nr. 10 Marie Therese N. Aslaksen 23.05.07 dii. 15.50 – 18.00 ja 24.05.07 dii 13.30 – 17.30
Áirras nr. 14 Klemet Erland Hætta 23.05.07 dii. 17.30 – 18.00 ja 25.05.07
Áirras nr. 9 Synnøve Solbakken-Härkönen 24.05.07 dii. 13.30 – 15.00
Áirras nr. 41 Jørn Are Gaski 24.05.07 dii. 16.00 – 17.30 ja 25.05.07
Áirras nr. 42 Johan Mikkel Sara 24.05. ja 25.05.07
Áirras nr. 20 Toril Bakken 25.05.07
Áirras nr. 4 Marianne Balto 25.05.07
Áirras nr. 34 Tone Finnesen 25.05.07
Áirras nr. 35 Anders Urheim 25.05.07 dii 10.00 – 12.00

Várrelahtut

Terje Balandin lei čoahkkimis áirasa nr. 21 Inger Jørstad ovddas
Stein Are Olsen lei čoahkkimis áirasa nr. 22 Willy Ørnebakk ovddas
Per-Bjørn Lakselvenes lei čoahkkimis áirasa nr. 27 Lene Hansen ovddas
Nanna Thomassen lei čoahkkimis áirasa nr. 28 Ann-Mari Thomassen ovddas
Margit Eli A.Oskal lei čoahkkimis áirasa nr. 29 Henrik Eriksen ovddas
Arild Pettersen Inga lei čoahkkimis áirasa nr. 32 Vibeke Larsen ovddas
Tor Dalseng lei čoahkkimis áirasa nr. 40 Rita-Alise Porsanger ovddas
Björg Eli Masternes lei čoahkkimis áirasa nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen ovddas

I Áššebáhpirat

Gohččun beaiváduvvon 27.04.07 ja áššelistu evttohus

II Evttohusat ja mearkkašumit

Čoahkkinjodihangotti árvalus Sámediggái:

Gohččun beaiváduvvon 27.04.07 ja áššelistu dohkkehuvvo

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 40 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

Janoš Trosten evttohii njálmmaččat odđa ášši áššelisttui.

Čoahkinjođihangotti gohččun beaiváduvvon 27.04.07 dohkkehuvvui ovttajienalaččat.
Čoahkinjođihangotti áššelisttu dohkkehuvvui 39 jienain. 1 jienastii vuostá.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Tone Finnesen, áššejođiheaddji	
	Jánoš Trosten, čoahkinortnegii	
	Jánoš Trosten, čoahkinortnegii	

VI Sámedikki mearrádus

Gohččun beaiváduvvon 27.04.07 ja áššelisttu dohkkehuvvui.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 22.05.07 dii. 09.20.

Ášši 14/07 Sámediggeráđi doaibmadieđáhus

Arkiiva

Arkiiváššennr.

07/2069

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga 22.05.07 dii. 09.10

I Mildosat

Nr	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
			Čoahkkimat ja ovddasteamit

II Evttohusat ja mearkkašumit

Sámediggeráđi árvalus Sámediggái:

Sámediggi váldá Sámediggeráđi doaibmadieđáhusa diehtun.

1 Doaimma birra

Dán dieđáhusas lea Sámediggeráđi doaimmaid birra áigodagas 16.02.07 – 16.05.07.

Sámediggeráđdi lea dán áigodagas doallan 6 čoahkkima ja meannudan 50 ášši. Sámediggeráđdi áigu dán dieđáhusas válddahallat mánga ášši maiguin ráđdi lea bargan dán áigodagas.

Nugo oidno mildosiin, de lea Sámediggeráđdi searvan ollu čoahkkimiidda ja ovddastemiide.

Direktora virgáibidjan jahkemearrái

Dálá direktora jahkemearri nohká 31.05.2008. Proseassa virgái bidjat direktora boahpte jahkemearre-áigodahkii álggahuvvo čakčat 2007. Sámediggeráđdi áigu ovddidit ášši vuosttaš dievasčoahkkimii 2008:s.

2. Áššesuorggit

Stuorradiggedieđáhus sámpolitihka birra

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea álggahan barggu stuorradiggedieđáhusain sámpolitihka birra. Sámediggi lea ollu áššesuorggiin maid birra dás vuollelis lea sáhka buktán árvalusaid bargui stuorradiggedieđáhusain.

Vuoigatvuodát

Bivdofatnasiid strukturpolitihka

Ráđđehus bijai 16.03.07 ovdan stuorradiggedieđáhusa nr. 21 bivdofatnasiid strukturpolitihka birra. Sámedikkiin ledje guokte konsultašuvnna ovdal go dieđáhus biddjui ovdan. Sámedikki oaivilat strukturendoaimmaid čadaheami birra bivdofatnasiidda gaskal 11 ja 15 mehtera, anuseretváldinortnega viidasitdoalvuma birra ja eambbo go 15 jagi áigeráddjejuvvon eriid birra eai válđojuvvon vuhtii stuorradiggedieđáhusas. Ja ráđđehus ii leat árvoštallan ge mo dat doaimmat váikkuhivčče sámi guolásteapmái, go geahččá álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid ektui, vaikko stáhtaráđđi lohpidii konsultašuvdnačoahkkimis guovvamánu 27. b. ráhkadit notáhta dan ektui. Sámediggeráđđi oaivvilda ahte konsultašuvnnat gaskal Sámedikki ja ráđđehusa eai lean loahpahuvvon.

Bargu davviriikkalaš sámekonvenšuvnnain

Sámediggi searvá hálddahaslaš bargojovkui mas leat mielde Bargo- ja searvadahttindepartemeanta, Justisdepartemeanta, Olgoriikkadepartemeanta ja Sámedikki ovddasteaddjit. Bargujoavku árvoštallá konvenšuvdnaevttohusa nationála rievtti ja álbmotrievtti ektui. Vurdojuvvo ahte bargujoavkku raportta lea gárvvis 2007 suoidnemánu álgogeahčen.

Sámedikki presideanta Aili Keskitalo lei mielde semináras Stockholmmas 02. - 03.05.07 davviriikkalaš sámekonvenšuvdnaevttohusa oktavuodas. Raoul Wallenberg-instituttet nammasaš ásahus lágidii seminára ovttasráđiid Suoma Justisadepartemeanttain, Norgga Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain ja Ruota Eanadoallodepartemeanttain.

Boazodoalloláhka

Sámedikki presideanttas Aili Keskitalos ja ráđđelahttus Jarle Jonassenis lea 26.03.07 leamaš čoahkkinn Álttás Stuorradikki ealáhuslávdegottiin ođđa boazodoallolága birra. Ráđđi šallošii go konsultašuvdnašiehtadus ii leat čuvvojuvvon láhkaevttohusa ráhkadeami oktavuodas. Dasto daddjojuvvui ahte jos boazodoalloláhka galgá doaibmat ulbmila mielde, de ferte sihke boazodoallu ieh ja sámi servodat dan dohkkehít. Ráđđi deattuhii ahte láhka ferte nannet ahte ILO-konvenšuvnnas nr 169 lea ovdamunni boazodoallolága ektui ja ahte boazologu unnideamis ferte leat vuodđogeeasus. Sámediggeráđđi oaivvilda ahte ferte dahkkojuvvot mearrádus mas Stuorradiggi bivdá ráđđehusa čielggadit boahtteáiggi boazodoallohálddašeami organiserema. Sámediggeráđđi lea fas bivdán čoahkkima lávdegottiin.

Finnmárkkulága čuovvoleapmi

03.02.07 lea leamaš hálddahaslaš konsultašuvdnačoahkkinn Finnemákkukomišuvnna ja Finnemárkkku meahcceduopmostuolu láhkaásahusaid birra. Šattai ovttaoaivilvuoha ja Justisadepartemeanta lea nannen láhkaásahusa. Sámedikki presideantta ja justisaministtara gaskasaš čoahkkimis cuoŋománu 18. b. lei ovttaoaivilvuoha das ahte Justisadepartemeanta sádde reivve geavaheaddjiovddasteaddjái Finnemárkkkus, mas bivdá árvalusaid makkár eavttuid berre árvoštallat galget deattuhuvvot komišuvnna nammadeamis. Ovttaoaivilvuoha lei das ahte komišuvnna nammadeami oktavuodas galgá konsulterejuvvot. Sámediggeráđdis lea beroštupmi ahte dát dáhpáhuvašii nu johtilit go lea vejolaš vai komišuvnna lивččii vejolaš ásahit jahkemolsumis 2007-2008.

Konsultašuvnnat minerálalága ja mearraresursalága hárrái

Ođđa minerálalága oktavuodas leat dollojuvvon golvma konsultašuvdnačoahkkima (31.01, 27.02 ja 11.05.07), mas okta lei politihkalaš dásis. Konsultašuvdnaproseassa lea dán rádjai leamaš čorgat ja Ealáhus- ja gávpedepartemeanta lea addán dárbbaslaš dieđuid Sámediggái. Departemeanta lea čájehan unnán dáhtu moktege miehtat Sámedikki vuordámušaide. Egil Olli Bargiidbellodaga sámediggejoavkkus lei mielde čoahkkimis politihkalaš dásis ja ráđđi searvvaha su bargui dadistaga.

19.03.07 dollojuvvui álggaheaddji konsultašuvdnačoahkkin Guolástus- ja riddodepartemeanttain ođđa mearraresursalága hárrái. Guolástus- ja riddodepartemeanta lea dovddahan ahte áigot ovddidit Od. prp. ođđa mearraresursalága hárrái maŋimuš stáhtarádis ovdal geasi. Guolástus- ja riddodepartemeanta lea signaliseren ahte eai áiggo árvvoštallat dahje dahkat oainnu eamiálbmotáššiide lálkaevttohusasteaset. Ággan lea ahte dat livččii Riddoguolástuslávdegotti čielggadusa ovddalgihtii mearrideapmi. Sámediggi lea dovddahan ahte sáhtá leat váttis dohkkehít ođđa resursalága ovddideami, mii lea nu deatalaš sámi kultuvrii ja ealáhusaide, almmá ahte eamiálbmotriekti lea árvvoštallojuvvon.

Sámi vuoigatvuođalávdegoddi

Čoahkkimis justisaministtariin Knut Storberget 18.04.07 bivddii Sámedikki presideanta ahte biddjojuvvojit dárbbalaš resurssat juohkit dieđuid sámi vuoigatvuođalávdegotti čielggadusa birra albmaláhkai, go dat ovddiduvvo maŋnelaš dán jagi. Dat galgá lálčit vejolašvuođa digaštallat lávdegotti evttohusa. Justisaministtar lei ovttaoavilis, muhto movt dat galgá dahkkojuvvu ferte maŋá oaidnit.

Sámedikki formálalaš sajádat ja bušeahttaprosedyrat

Hálddahaslaš bargujoavku Sámedikki formálalaš sajádaga ja bušeahttaproseyráid birra geigii raporttas stáhtaráddái Bjarne Håkon Hansen ja Sámedikki presidentii Aili Keskitalo 27.04.07. Bargujoavkkus leat Bargo- ja searvadahttindepartemeanta, Justisadepartemeanta ja Sámedikki ovddasteaddjit. 17.04.07 mannosáš čoahkkimis Sámedikki presideantta ja Bargo- ja searvadahttinministtara gaska soabaduvvui movt raportta evttohus čuoovvoluvvo. Áigumuššan lea oazžut áigái šiehtadusa bušeahttaprosedyráid hárrái ovdal geasi 2007. Šiehtadus biddjojuvvu Sámedikki dievasčoahkkimii meannudeapmái. Go guoská evttohussii Sámedikki formálalaš sajádaga birra, de šaddá das sierra ášši čakčamánu dievasčoahkkimii.

Dásseárvu

SÁMIS – Davviriikkalaš sámi dásseárvokonferánssa

Davviriikkalaš sámi dásseárvokonferánssa, SÁMIS, dollojuvvui Oslos 19. ja 20.04.07. Konferánssa rahpe formálalaččat Ruota, Suoma ja Norgga sámedikkiid presideanttat ja Norgga dásseárvoministtar. Konferánssa ulbmilin lei siskildahttit sámi dásseárvobarggu ásuovvon davviriikkalaš ovttasbargui dan bokte ahte čuvget dili dásseárvvu ja sohkabeal guoski áššiid ektui sámi servodagain. Dainna lágiin ahte iešguđet servodatbealit sámi servodagas erenoamážit – ja eamiálbmot servodagas oppalaččat- geahčaduvvojedje sohkabealperspektiivvas. Konferánssas ledje Norgga, Suoma ja Ruota ovddasteaddjit, ja dasto eamiálbmot ovddasteaddjit Ruonáeatnamis ja Davveoarje-Ruoššas.

Sámedikkis Norgga bealde lei válđoovddasvástádus konferánssas, ja SNF-Sámi NissonForumis fas lei prošektajodiheapmi.

Statistihkka

Čoahkkin Statistisk sentralbyråain (SSB)

Sámedikkis ja Sámi instituhtas lei 23.04.07 čoahkkin Statistisk sentralbyråin Oslos. Čoahkkima fáddán lei viidáset bargu sámi statistihka ráhkademiin.

Válgaortnet

Fágalávdegotti raporta válgaortnega čielggadeami birra

Sámedikki fágalávdegoddi válgaortnega čielggadeami birra geigii raporttas 10.04.07 Sámediggeráđđái. Raporta lea sáddejuvvon gulaskuddamii. Gulaskuddanáigemearrin lea biddjojuvvon 20.06.07. Biras- ja kultursuodjaleapmi

Konsultašuvnnat suodjalanplánaid hárrái

Sámedikkis leat leamaš konsultašuvnnat odđa suodjalanplánaid álgaheami ja álbmotmehciid hálddašeami birra. 18.04.07 lea leamaš konsultašuvdna Romssas Luondduhálddašandirektoráhtain Várnjárgga ja Sievju álbmotmehciid hálddašánválddi nannema hárrái. Bealit eai šaddan ovttaoavilii hálddašánválddi organiserema hárrái.

Romssa Fylkkamánniin leat leamaš konsultašuvnnat Ráissa álbmotmeahci hálddašánplána barggu birra. Finnmárkku Fylkkamánniin fas leat leamaš konsultašuvnnat Bajit Ánarjoga álbmotmeahci, Gohteluobbala álbmotmeahci, ja jekkiid ja njuoskaeatnamiid suodjalanplána viiddideami álgima birra, barggu birra Rávttošnjárgga álbmotmeahci hálddašánplánain, ja Várnjárgga ja Sievju álbmotmeahci hálddašánplánaid ektui.

Sámedikkis leat máŋga ášši maid árvvoštallat suodjalannjuolggadusaid mielde. Daid gaskkas leat hálddašánplánat; Lyngsalpan eatnadatsuodjalanguovlu, Bajit Pasviikka álbmotmeahcci/eatnadatsuodjalanguovlu, Skarvan ja Roltdalen álbmotmeahcci ja Lierne álbmotmeahcci.

Kultuvra

Valáštallan

Norsk Tipping badjelbáhčaga juogadeamis valáštallanulbmiliidda 2007:s várrejuvvui 27.04.07 stáhtarádis 500 000 ruvno sámi valáštallamii. Doarjja fievrriiduvvo Sámediggái. Sámediggeráđđi fuolaha juogadeami viidáset daid eavttuid mielde maid Kultur- ja girkodepartemeanta lea bidjan doarjagii.

Filbma

Ráđdelahttu Terje Tretnes lei 04.04.07 minisemináras Sámi filmafestivála olis sámi filbmaguovddáža ásaheami birra Guovdageainnus ja makkár sisdoallu dán boahpteáiggi filbmaguovddázis galgá leat. Seminárii serve sihke filbmasuorggi ja iešguđet filmaásahusaid ja almmolaš ásaheami ovddasteaddjit.

Semináras bodii ovdan ahte Guovdageainnu suohkan 30.03.07 vuodđudii internationála sámi filbmaguovddáža AS. Áigumuššan lea doallat guovddáža váldočoahkkima geassemánus 2007.

Sámediggerádis lea áigumuššan lagamus boahpteáiggis doallat oktasaš ságaskuššančoahkkima Finnmárkku fylkkagielddain, Guovdageainnu suohkaniin ja Sámi filmaservviin viidáset barggu birra go guoská sámi filbmaguovddáža ásaheapmái.

Ovttasbargu Sámedikki ja ABM-utvikling gaskka

Várrepriseanttas Johan Mikkil Saras lea leamaš čoahkkin 01.03.07 ABM-utviklingin. ABM-utviklingas lea guhkes vásihus ja nanu fágalaš máhttu fágasurggiin bibliotekka ja museat. Danne háliida Sámediggi ásaheami bissovaš jahkásaš čoahkkimiid ABM-utviklingin. Áššit maid birra ságaškuššui čoahkkimis ledje fágalaš ja ekonomalaš bealit museaodastusas, bibliotekkaodastusas, sámi gielas

nationála diehtovuoduin ja interneahas, kultuvrralaš šláddjivuodajagi 2008:s ja ávnnaskeahkes kulturárbbi birra. Boahhte čoahkkin ABM-utvikling:in lea plánejuvvon dollojuvvot golggotmánus.

Bibliotekaođastus

Sámediggi lea sádden Girko- ja kulturdepartementii cealkámuša 2014 bibliotekaođastusa birra. Gulaskuddanevttohus ii báljo guoskkahan sámi bibliotekafálaldaga, ja Sámediggi lea bivdán dan lasihit sierra teakstabihtán.

Sámedikki gulaskuddancealkámušas vurdojuvvo ee. ahte ráđđehusa politihkka ja doaibmabijut sámi bibliotekafálaldaga ektui čilgejuvvojit sierra. Viidásit cealká Sámediggi ahte lea nationála ovddasvástádus hukset buori ja dohkálaš bibliotekafálaldaga sámi álbmogii, ja Norgga stáhta ferte gulahallat Sámedikkiin dan ovddasvástádusa hálldašeamis. Dárbbášuvvo sierra sámi gelbbolašvuodaovdánahttinprográmma mii vuhtiiváldá báikkálaš dárbbuid sámi perspektiivva ja geográfalaš guovllu siskkobealde. Sámi oassi galgá šaddat lunddolaš oassin bibliotekain ja buot norgga bibliotekain galgá ovttárvosaš fálaldat sámi geavahedjjiide oassin kultuvrralaš šláddjivuodas. Ferte maiddá ráhkaduvvot sierra doarjaortnet vai buot Norgga bibliotekavuogádagat sáhttet váldit atnui sámi bustávaidd. Sámediggi čujuha maiddá ahte sámi girjjálašvuoda oastinortnet lea dehálaš doaibma sihke dan ektui ahte sihkarastit buoret gálvojođu sámi girjjálašvuhtii, ja sihkarastit vuolimusmeari sámi girjjálašvuodas bibliotekain.

Nuortasámi musea

Sámediggerádis lei čoahkkin Nuortasámi museain ráđđechoahkkima oktavuodas Vuonnabađas 22.03.07. Nuortasámi musea čilgii huksenproseassa stáhtusa birra. Fálaldatvuorru lea čadahuvvon huksema oktavuodas ja leat dál vuordimin dan bohtosa. Sihke Sámediggeráđdi ja Nuortasámi musea vurdet ahte huksen álggahuvvošii geassit 2007. Eará áššit maid birra digaštallojuvvui ledje 2008 doaibmadoarjja, vuodđogeatggebiddjan ja musea boahteáiggi organiseren.

Mátta-Várjjaga musea hálldašanovddasvástádus

Várrepreseantta Johan Mikkel Sara lea leamaš čoahkkin 22.03.07 Kultur- ja Girkodepartemeanttain (KGD) Mátta-Várjjaga musea hálldašanovddasvástádusa birra. Čoahkkimis ledje maid Mátta-Várjjaga gielda ja Finnmárkku fylkkagielda. Čoahkkima fáddán lei KGD mearrádusa prinsihpalaš bealit ahte Mátta-Várjjaga musea ii galgga sirdojuvvot Sámedikki hálldašepmái.

Giella

Várrepreseantta Johan Mikkel Sara searvvai Deanus jahkásaš giellaguovddáščoahkkimii 22.03.07. Boahhte jagi giellaguovddáščoahkkin biddjojuvvui Aajege giellaguovddážii Rørosis.

Várrepreseantta Johan Mikkel Sara lei 21.02.07 Loabáin ja doalai diehtujuohkinčoahkkima gielldastivrrain. Fáddán ledje vuoigatvuodát ja geatnegasvuodát gielldain mat leat mielde sámelága giellanjuolggadusaid hálldašanguovllus.

Várrepreseantta Johan Mikkel Sara doalai ságaskuššančoahkkima Sámedikki giellastivrrain 30.03.07 man fáddán lei Sámeálbmotfoanda ja guovttegielalášvuoda ruđaid njuolggadusat.

Mánát ja nuorat

Romssa fylkkagieldda nuoraidkonferánssa

Sámedikki áirras Susanne A. Andersen buvttii dearvuodaid Sámedikki ovddas Romssa fylkkagieldda nuoraidkonferánssa rahpamis guovvamánu 21.- 23. b. Finnsnesas.

Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegoddi (SNPL)

Ráddelahtus Ann Mari Thomassen lei čeahkin 18.04.07 Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegottiin. SNPL mitalii muhtun áššiid birra maiguin barget 2007:s, earret eará 2006 nuoraidkonferánssa čuovvoleapmi, plánat ásahit oktavuoda Ruota Sámedikki nuoraidlávdegottiin, bargu iešguđet ráđiin/lávdegottiin main SNPL lea mielde, 2007 nuoraidkonferánssa, 2008 bušeahtta ja eará barggut mat ihtet dađistaga.

Oahpahus

Mánáidgárddit

Sámediggi doalai jahkásaš fierpmádatčeahkkima 06.-07.03.07 Álttás sámi mánáidgárddiid giella-bargiide. Fáddán lei giellabargu mánáidgárddis. Doppe ledje 20 oassálasti Finnmárkkus ja Romssas. Čeahkin doaibmá deavvadanbáikin ja gelbbolašvuodáloktemin sámi mánáidgárddiid barggiide. Sii dárbbasit dakkáraš deavvadanbáikki gos besset juohkit vásáhusaid, digaštallat iešguđetlágan čuolmmaid ja oazžut odđa jurdagiid iežaset bargui mánáidgárddis. Bargit háliidedje eanet fierpmádatčeahkkimiid jagis, danne go dál manná beare guhkes áigi čeahkkimiid gaskkas.

Sámediggi lea oktiordnen barggu mánáidgárderámmaplána jorgalemiin davvisámegilli ja dan deaddileami. Vuordit ahte davvisámegiel veršuvdna gárvána miesse/geassemánus, ja juogaduvvo dalle sámi mánáidgárddiide.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta pláne ovttasbargguin Sámedikkiin ”Sámi bajasšaddankonferánssa” Romsii geassemánu 18. – 19. b. Konferánssas geahčaduvvojit iešguđet bealit movt lea bajásšaddat sámi identitehtain ja gullevašvuodain sámi kultuvrii otne. Ulbmiljoavkun leat sii geat láchet ja fáallet bálvalusaid sámi mánáide ja nuoraide ja dasto gieldapolitihkkárat ja bargit geat barget fylkkamánniid luhte ja fylkkagielddain.

Mánáidgárddiid sierra doarjaga ohcanáigemearri lea guovvamánu 1. b. Sámediggi lea doallan čeahkkimiid muhtun gielddaiguin mat leat ohcan doarjaga. Čeahkkimat dollojuvvojedje dan geažil go buot ohcamat eai lean dievaslaččat ja go Sámediggi háliida gulahallat gielddaiguin ja mánáidgárddiiguin fáalaldaga hárrái sámi gielas ja kultuvrras mánáidgárddiin. Sámediggi lea bagadallan sihke sámi ja dáčča mánáidgárddiid, earret eará doarjjaohcamiid hárrái, mánáidgárddiid sisdoalu hárrái ja sámeielat bargiide.

Sámediggi lea searvan mánáidgárddiid davvin fierpmádahkii ovttas viđa davimus fylkkaid fylkkamánniiguin. Rámmaplána implementeren ja gelbbolašvuoda ovddideapmi mánáidgárdesuorggis lea oassi fáttáin.

Gelbbolašvuoda kárten maid Sámi allaskuvla lea čađahan Sámedikki ávžžuhusa mielde lea gárvvis. Sámediggi bargá ovttas Máhttodepartemeanttain, Sámi allaskuvllain ja guoskevaš fylkkamánniiguin go guoská viidáset bargui gelbbolašvuoda ovddidemiin mánáidgárdesuorggis.

Vuodđoskuvla

Sámediggi lea dohkkehan sámegiela čiekŋudeami oahppoplána njukčamánu 2007. Oahppoplána sámegielas vuosttašgiellan ja Oahppoplána sámegielas nubbingiellan lea jorgaluvvon davvi-, julev- ja máttasámegillii.

Joatkkaoahppu

Sámediggi lea mearridan láhkaásahusa boazodoalu oahppoplánii Jo2 vástte njukčamánu 2007.

Oahppoplánaevttohusat design ja duodji/duodje/duedtie Jo2, sámi musihkka ja lávdi, sámi visuála kultuvra ja sámi historjá ja servodat leat heivehuvvon maŋŋá gulaskuddama. Sámedikkis lea leamaš čeahkkin Oahpahusdirektoráhtain miessemánu 2007 goas árvoštallui ahte leatgo oahppoplánat daid rámmaid siskkoalbealde maid departemeanta lea mearridan.

Paralealla ovttaárvosaš oahppoplánaevttohusat geografijas, oskkus ja etihkas, servodatfágas ja historjjas leat heivehuvvon maŋŋá gulaskuddama ja leat sáddejuvvon Oahpahusdirektoráhtii ođđajagimánu ja guovvamánu 2007. Sámedikkis lea leamaš čeahkkin Máhttodepartemeanttain (MD) miessemánu 2007. Vurdojuvvo ahte dáid oahppoplánaid soaitá sáhttit bidjat loahpalaš konsultašuvnnaide ovdal geasseluomu.

Sámediggi searvá sámi sisdoalu bargui nationála oahppoplánaid láhkaásahusaide bargoeallima fágaoahpahusa várás /Jo3 skuvllas.

Sámediggi lea mearridan ásahit ođđa oahppoplánaid sierra sámi fágaide ja rievdadusaid mat gusket duodjefágii. MD:i lea sáddejuvvon reive guovvamánu 2007 man bokte leat bivdán departemeantta bidjat daid ođđa fágaid fálaldatstruktuvrii, juohkit duodjefága Jo3/fidnooahpahusas ja rahpat ruossalašvejolašvuoda (kryssløp).

Sámediggi searvá oktasaš bargojovkui Máhttodepartemeanttain ja Oahpahusdirektoráhtain boahteáiggi oktavuohtavuogi hárrái go guoská stáhta sámi joatkkaskuvllaide ja boazodoalloskuvlii.

Sámediggi lea Máhttodepartemeantta ektui álggahan oahpahuslága kapihtal 6 Sámi oahpahus reviderema.

Alit oahppu

Alit oahppu lei oassefáddán konferánsas máttasámi oahpahusa birra njukčamánu 28. b. Troanddimis. Sámedikkis searvvai ráđđelahttu Jarle Jonassen. Sámediggi lea bivdán čeahkkima MD politihkalaš jodiheaddjiiguin ságaškuššan dihte doaibmabijuid rekrutteret máttasámi oahpuide.

Dutkan

Sámediggi lea 28.02.07 beaiváduvvon reivves Norgga dutkanráđđái bivdán evttohit evttohasaid dan golmma divišuvdnastivrra ođđa čeahkádusaide. Sámediggi lea 19.04.07 beaiváduvvon reivves evttohan professor Bjørnar Olsen, Romssa universitehtas, hálldahuslaš jodiheaddji Else Grete Broderstad, Romssa universitehtas, vuosttašamanuensis Asta Balto, Sámi allaskuvllas ja vuosttašamanuensis Nils Øivind Helander, Sámi allaskuvllas.

Ealáhusovddideapmi

Eanadoallošiehtadus 2007

Sámediggeráđđi lea ovddidan rávvagiid eanadoallošiehtadussii Eanadoallodepartementii čoahkkimis 27.03.07. Rávvagiin deattuhii Sámediggeráđđi ahte eanadoalus lea stuorra mearkkašupmi ássamii ja barggolašvuhtii sámi guovlluin. Sámediggi evttohii bajidit areáladoarjaga ráji 200 mihtus 300 mihttui. Sámi guovlluin lea dárbu stuorát areálaide go máddelis guovlluin oanehis šaddosesonjga geažil. Dát dagaha dan ahte areáladárbu ealli nammii lea measta duppal geardái nu stuoris Davvi-Norggas go Mátta-Norggas. Dasto háliida Sámediggi heaittihit priváhta mielkeeriiguin gávppašeami, vejolaččat ahte priváhta mielkeeriid haddi ráddjejuvvo seamma dássái go stáhta eriid oastin. Sámediggeráđđi evttoha ahte lábbábierrgu haddi bajiduvvo buoridan dihte buvttadusa mearrasámi guovlluin.

Sámediggeráđđi ráđđelahttu Ann Mari Thomassen bokte searvvai seminárii 15.03.07 mii dollojuvvui Gratangsfjellet hoteallas sámi fanashuksema ja fanasgeavaheami birra. Lágideaddjin lei ”Nordnorsk fartøyvernsenter og Båtmuseum”.

Forsanvatn elfápmorusttet

Sámediggi lea 06.03.07 beaiváduvvon reivves Oljo- ja energiijadepartementii dovddahan ahte sáhtta leat váttis dohkkehít Forsanvatn elfápmorusttega huksema Hábmira ja Stáiggu gielddas daid molssaeavttuid vuodul mat dal leat. Huksenplánat rievdadit doaibmaminstara ja fuonidit doaibmavuodu guovllu boazodoalus dan muttos garrasit ahte dat čuočcá doaibmaovttadaga lohku. Lea sivva oaivvildit ahte huksen nugo lea plánejuvvon rihkku álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid mat leat ON konvenšuvnnas siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid hárrái, 27. artihkkala mielde. Lea šiehttojuvvon konsultašuvdnačoahkkkin Oljo- ja energiijadepartemeanttain, 11.05.07.

Lotnolasealáhusa árvobuvttadanprográmma ja sámi mátkkoštusealáhusain ángiruššan

Sámedikki presideanta Aili Keskitalo ja ráđđelahttu Jarle Jonassen leaba 26.04.07 leamaš konsultašuvdnačoahkkimis Bargo- ja searvadahttindepertemeanttain lotnolasealáhusaid árvobuvttadanprográmma birra. BSD bealis searvvai stáhtačállli Berit Oskal Eira. Bealit leat ovttaoaivilis ahte joatkit prográmmabargguin mas maiddái sámi mátkkoštusealáhusaiguin ángiruššamat leat mielde.

Sámi ovddidanfoandda evalueren

Sámi ovddidanfoandda evaluerema oktavuodas lea dahkkojuvvon šiehtadus olggobeale čielggadeaddjiin. Evalueren galgá loahpahuvvot 31.12.07.

Njurjot

Čakčat 2006 mearridii Eurohpaparlameanta deklarašuvnna mainna gildojuvvo importeret njuorjjobuktagiid EU-riikkain. Sivvan dasa leat earret eará čuočcuhusat olmmošmeahtun bivdovugiid birra.

Buorre das lea dat go EU-komišuvdna odđajagimánus dán jagi lea dovddahan ahte ii áiggo gielddit njuorjjobuktagiid importerema. EU-komišuvdna háliida iskat leago njuorjjonálli dan muttos ceavzil ahte daiguin sáhtta ávkkástallat, ja bivdojuvvojitgo njurjot olmmošmeahtun vugiin.

Sámediggeráđđi oaidná ahte dán lágan gildosis sáhttet leat váikkuhusat sámi bivdui ja guolásteapmái. Ášši lea ovddiduvvon čoahkkimis 27.02.07 dalá konstituerejuvvon Guolástus- ja riddoministtariin Dag Terje Andersenain.

Boraspiret

Ráđđelahtus Jarle Jonassenis lea leamaš čoahkkin 09.03.07 Davvi-Trøndelága ja Mátta-Trøndelága boazodoalloorohagaiguin, ja Sámedikki boraspirelávdegotti 6. regiovna ovddasteaddjiin. Čoahkkima ulbmilin lei ságaškuššat daid boraspire váttisvuodaid birra mat guovllus leat ja movt Sámedikki ovddastus lávdegottis sáhtta geavahuvvot ovddidit boazodoalu oainnu boraspirehálldašeamis.

Sámediggi nammada ovttalahtu boraspirelávdegottiide main leat sámi ealahusberoštumit, dat lávdegottit leat njeallje ja dain guđesge leat vihtta lahtu. Sámedikki ovddasteaddji boraspirelávdegottis 5 Hedmárku lea cealkán eret doaimmas lávdegottis. Sámediggeráđđi áigu fargga nammadit ođđa lahtu. Lávdegotti doaimmaáigi lea 2005 - 2009.

Dearvvašvuotta ja sosiála

Prošeaktaruđaid juohkin

Sámediggi hálldaša ruđaid ráđdehusa doaimmaplána čuovvoleapmái dearvvašvuoda- ja sosiála-bálvalusaid birra sámi álbmoga vástte, ”Mangfold og likeverd”. Ruđat juolluduvvojit váldoáššis dearvvašvuoda- ja sosiálaprošeavttaide ohcama vuodul. Sámediggi lea dán áigodagas juogadan 2 155 000 ruvno prošeaktaruđaid.

Barggu ”Barnas hus” viidáset čuovvoleapmi

Sámediggi lea čuovvolan barggu prošeavttain ”Barnas Hus”, mii válddahallá ođđa gulahallanmáile mánaid vástte geat leat gillán vearddaguid. Sámediggi lea čoahkkimis 18.04.07 justisaministtariin čujuhan man deatalaš lea ahte sámi mánáid dárbbut ja riektesihkarvuotta gozihuvvojit ja sihkarastojuvvojit dán barggus. Leat bivdán ahte láchčojuvvo vástesaš fáladat sámi mánáide ja nuoraide geat leat gártan gillát veahkaváldimiid ja vearddaguid.

Sámediggi čujuhii ahte sámi mánáin geat leat gillán vearddaguid lea vuoigatvuotta ja gáibádus oazžut ovttadássasaš veahkkefálaldaga seamma dásis go eará mánát. Dát eaktuda ahte sámi mánáid veahkkefálaldat vuodđuduvvo sámi gillii ja kultuvrii, ja ahte veahkkeinstánsain ja riektevuogádagas lea dárbbalaš gelbbolašvuotta gozihit sámi mánáid. Dasto čujuhii Sámediggi ahte dearvvasvuoda-doaimmahagas lea julggaštus ahte sámi mánáin lea vuolggasajis dárbu ja vuoigatvuotta deaivvadit sámi gielain ja kultuvrrain. Dan julggaštusa vuodul leat ášahuvvon sierra mánáid- ja nuoraidpsykiátralaš veahkkeášahusat ja bearašdikšunovttadagat main lea gelbbolašvuotta sámi gielas ja kultuvrras, ja gos pasieanttat sáhttet hállat sáme giela dikšuiiguin. Dát gelbbolašvuotta galgá leat buot sámi mánáid olamuttos riikkas, ja galgá gozihuvvot konseptas ”Barnas hus”.

Spesialistadearvvašvuodabálvalusa lávdadeapmi

Sámediggeráđđi lea oaidnán ahte Dearvvašvuotta Davvin lea 2006:s meannudan ášši ”spesialistadearvvašvuodabálvalusa lávdadeapmi”. Dan ovddabealde lea árvvoštallojuvvon makkár dárbbuid lea deatalaš vuhtii váldit vuodđun bálvalusa lávdadeapmái. Dan oktavuodas čujuha Dearvvašvuotta Davvin ahte dán barggu ferte geahččat ollislaš perspektiivvas. Sámi pasieanttaid vuoigatvuotta ja dárbu oazžut ovttadássasaš dearvvašvuodabálvalusa, dahje Dearvvašvuotta Davvin ovddasvástáduš sámi pasieanttaid ektui, ii váldojuvvon mielde árvvoštallamis. Maŋŋá dán lea ráhkaduvvon plána šiehtadusspesialisttaid geavaheami vástte. Dán plánas maid ii leat mielde sámi pasieanttaid dárbbu árvvoštallan.

Stuorámuš oassi sámi pasieanttain geavaha Dearvvašvuotta Davvin dearvvašvuodabálvalusaid. Nugo Sámediggi oaidná, de ii leat spesialistadearvvašvuodabálvalusa lávdadeapmi árvvoštallojuvvon ollislaš oktavuodas, go sámi pasieanttaid vuoigatvuodát ja dárbu ii leat árvvoštallojuvvon plánain. Dát váikkuha daid sámi pasieanttaide, geat vásihit ahte sin dárbbut eai oidnojuvvo ja gozihuvvo.

Sámediggeráđđi lea danne jearran movt Dearvvašvuohta Davvin go das lea ovddasvástádus, áigu gozihit ja sihkkarastit sámi pasieanttaid vuoigatvuodaid ja dárbbu spesialistadearvvašvuođa bálvalusa lávdadeami oktavuodas.

Guovlulaš ovddideapmi

Ovttasbargošiehtadusat

Dollojuvvojit jahkásaš čoahkkimat hálldahuslaš ja politihkalaš dásis buot ovttasbargošiehtadusaid čuovvleapmin fylkkagiieldaiguin. 11.04.07 dollojuvvojedje hálldahuslaš čoahkkimat ovttasbargošiehtadusaid birra fylkkagiieldaiguin máttasámi guovllus, ja Norlándda fylkkagiieldain.

Ráđđelahttu Jarle Jonassen lei mielde čoahkkimis 03.05.07 Rørosis máttasámi guovllu fylkkagiieldaiguin. Čoahkkima fáddán lei ovttasbargošiehtadusa čuovvleapmi Sámedikki ja fylkkagiieldaid gaskka. Čoahkkimis lei sáhka doaimaplána stáhtusa birra, ja bealit šadde ovttaoavilií ahte vuoruhit čuovvovaš áššiid:

1. Giellaovddidanprográmma – ovddideapmi ja ruhtadeapmi (stáhta ovddasvástádus)
2. Sámi sisdoallu joatkkaskuvllain – máhtolašvuohta sámi kultuvrra ja historjjá birra
3. Skuvlafierpmádat
4. Boraspiret – maid ovttas sáhtáši dahkat

Rájárástá bargu

Davviguovloáššit

Ráđđelahttu Terje Tretnesis ja politihkalaš ráđdeaddis Geir Tommy Pedersenis lea leamaš čoahkkim 06.03.07 Kárášjogas delegašuvnnain maid dieđiheaddji Sinikka Bohlin Davviriikkaid ráđi čoahkkim jođihangottis jođihii davvi dimenšuvnna ektui ja oktavuoda ektui Davvioarje Ruoššain. Bohlin lea maidá Ruota riikkabeivviid ovddasteaddji ja ártkalaš parlamentáralaš komitea lahttu. Sámediggi muitálii iežas dearvvašvuođa- ja kulturpolitihka birra ja ártkalaš ráđi barggu birra go guoská ealáhusaide ja davveguovloovddideapmái, maidá minerálaid, oljju ja gássa roggama birra. Maidá lei sáhka barggu birra Davviriikkalaš sámekonvenšuvnnain.

Sámedikki presideanta Aili Keskitalo searvvai čoahkkimii oktavuohaforumis Olgoriikkadepartemeantta ja davvinorrga eiseválddiid gaskka Bádáddjos 15.03.07. Čoahkkima jođihii olgoriikkaministtar Jonas Gahr Store. Ságaskuššui maid earret eará oktasaš ángirusšansurggiid birra mat leat ráđdehusa davveguovlostrategiijas ja Sámedikki dieđáhusas riikkaidgaskasaš ángirusšansurggiid birra. Sámediggi deattuhii erenoamážit barggu pilotprošeavtain eamiálbmogiid árbevirolaš máhtolašvuođaid birra. Fierpmádatovttasbargu ja Ártkalaš Ráđđi ledje maidá fáttat maid birra ságaskuššui čoahkkimis.

Oktavuohačoahkkim mii dollojuvvo juohke jahkebealis, dollojuvvui gaskal Sámedikki presideantta ja stáhtačáli Liv Monica Bargem Stubholt Olgoriikkadepartemeanttas 19.03.07. Dán čoahkkimis čuovvovuvvojedje fáttat maid birra ságaskuššui čoahkkimis 15.03.07 olgoriikkaministtariin.

Sámedikki presideanta doalai sáhkavuoru olmmošlaš dimenšuvnna birra Riikkaidgaskasaš polárajagi semináras Ruota riikkabeivviin Stockholmas 18.04.07. Seminára lágidi Davviriikkaid Ráđi ruota delegašuvdna, ja dat lei internationála Polárajagi birra 2007-2008 Ruotas. Ruota ráđdehus selvehii iežas davveguovlopolitihka ja dálkkádatpolitihka birra semináras.

Árktalaš ovttasbargu

Sámi parlamentáralaš ráđi ovddasteaddji Eva Jejlid lei ”The Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region” (Árktalaš parlamentáralaš komitea, SCPAR) čoahkkimis Brusselis 28.02.07. Váldofáddán lei Davvi Dimenšuvnna ođđa politihkka ja ráhkkaneamit parlamentáralaš foruma Davvi Dimenšuvdna ásaheapmái.

Sámediggi lei ovddastuvvon Norgga delegašuvnnas vuosttaš Senior Arctic Official (SAO) čoahkkimis. Čoahkkín lei ámmátolbmodásis Norgga ovdagotti mielde Romssas 12. - 13.04.07. Sámiráđđi lei maid ovddastuvvon čoahkkimis bissovaš oasseváldin Árktalaš Ráđis. SAO-čoahkkín lei oassi čuovvolanbarggus norgga ovdagoddeprográmmii, ja dat mandáhta maid ministtarat adde ministtarčoahkkimis Salekhardas Ruošša bealde golggotmánus 2006.

Sámi parlamentáralaš ráđđi

Sámi parlamentáralaš ráđđi (SPR) lea doallan čoahkkima Troanddimis 05.- 06.03.07. Sámedikkis Norgga bealde serve Aili Keskitalo, Magnhild Mathisen, Kirsti Guvsám, Jarle Jonassen, Synnøve Solbakken-Härkönen ja Sten Erling Jønsson.

Áššit mat meannuduvvojedje ledje earret eará eamiálbmogat ođđa davveguovlupolitihka hábmemis, SPR bargoortnega rievdadeapmi, sámi čáppagirjjálašvuoda oastinortnet ja OG 2018:s. Aili Keskitalo válljejuvvui SPR presideanttan boahhte 16 mánnui. Čoahkkimis geigejuvvui Sámi parlamentáralaš ráđi dásseárvobálkkašupmi. Risten Rauna Magga oaččui Sámi parlamentáralaš ráđi dásseárvobálkkašumi.

ON eamiálbmogiid bissovaš forum - ráhkkaneapmi

26. - 27.03.07 dollojuvvui ”The Arctic Workshop on Indigenous Peoples’ Territories, Lands and Natural Resources” Københámmenis. The Arctic Workshopas ledje oasseváldin ráđdehusaid ovddasteaddjit Danmárkkus, Norggas ja Ruotas, Sámedikkiid ovddasteaddjit Suomas, Norggas ja Ruotas, Ruonáeatnama ruovttustivrra, Sámiráđi ja The Inuit Circumpolar Council (ICC) ovddasteaddjit. Mearriduvvui oktasaš raporta mii lea sáddejuvvon ON:i ja mii lea mielde vuodđodokumeanttain go dát fáddá meannuduvvo Bissovaš Foruma guđat sešuvnnas 14. - 25.05.07 Sámedikki presideanta ja várrepreseanta leigga mielde bargojoavkku čoahkkimis.

Eamiálbmot veahkis

Politiikkalaš ráđdeaddi Torbjørn Urfjell Olgoriikkadepartemeanttas galledi Sámedikki 15.03.07 Kárašjogas. Čoahkkima fáddán lei eamiálbmot veahkis ja viidáset bargu dáiguin gažaldagaiguin. Sámedikkis serve ráđđelahttu Terje Tretnes ja politihkalaš ráđdeaddi Geir Tommy Pedersen.

Mo sámediggeráđđi lea čuovvolan daid ođđa áššiid mat dieđihuvvojedje guovvamánu dievasčoahkkimis áššis 04/07

Evttohus 1: Areáladuohtadeamit lullisámi boazoguohtunguovllus

Boazodoallu duvdjuvvo čađat eret guovddáš boazoguohtuneatnamiin eará servodatberoštumiid geažil. Guohtuneatnamiid massin lea stuorámuš áittan boahhteáiggi sámi boazodollui.

Mii diehtit ahte dakkár huksemiin go čáhcefápmohuksemiin Voengel Njaarkes, leat váikkuhusat ollu guhkelebbui go orohaga rájiid ja sáhtta rievdadit orohagaid doallovugiid. Sámediggeráđđi ádde ahte Voengel Njaarke-orohaga mielas ii leat rehálaš ahte ođđa bievlaguohtun, mii lei ággan ahte čađahit 1976 čáhcefápmohuksema, váldojuvvo eret 1991 orohatjuogadeamis. Stáhta boazodoallohálddahus ja boazodoalu stivrenorgánat dat čađahit orohatjuogadeami regulerejuvvon boazoguohtunguovllus, ja Sámediggeráđđi ii leat prinsihpalaš áššiid vuodul háliidan seaguhit iežas dáidda proseassaide.

Sámediggi meannuda dávjá dakkár areálaáššiid, main boazodoalu beroštumit leat áitojuvvon (báhčínšiljut, bartaguovllut, bieggamilloguovllut ja eará areálaáššit main Sámedikkis lea hálddašánváldi kulturmuitaloga vuodul). Dakkár áššiin main Sámediggeráđđi oaidná ahte boazodoalus leat deatalaš guohtumat plánaguovllus, lea deatalaš almmuhit ahte duohtadeamis leat váikkuhusat dakkár ealáhusa viidáset ovddideapmái, mii lea erenoamáš mávssolaš sámi gillii, kultuvrii ja servodateallimii. Odđa duohtadeamit boazodoalloeatnamiin berrejit čadahuvvot dakkár ollislaš váikkuhančielggadeami vuodul, mii čájeha buot ovddeš duohtademiid, dálá/plánejuvvon rusttegiid, doaimmaid ja muosehuhttimiid supmi. Dát lea deatalaš vai oažžu ollislaš gova boazodoalu ovdáneamis ja duohta areáladilis.

Sámediggeráđi oaidnu lea ahte jus okta dahje eanet orohagat fertejit heaittihuvvot duohtademiid geažil boazoguohtunguovlluin, de dat rihkku Vuodđolága ja daid álbmotrievttálaš konvenšuvnnaid, maidda Norga lea čadnojuvvon. Seammaláhkai go evttoheaddjit ge, de lea ráđđi ottamielas das ahte stuorát duohtadeamit eai galgga dahkkojuvvot nu guhká go vuoigatvuodát eai leat čielggaduvvon. Sámi vuoigatvuodálávdegotti evttohus II biddjojuvvo ovdan 2007 čavčča.

Sámediggái evttohuvo čielgaset rolla odđa plána- ja huksenlágas go mii ovdal lei. Jus Sámediggi oažžu viiddiduvvot vuosttaldanválddi (ii dušše sámi kulturmuitaloáššiin, muhto maiddái áššiin mat gusket sámi kultuvrii, ealáhusdoaimmaheapmái ja servodateallimii oppalaččat) ja vel resurssaid dan čuovvoleapmái, de dat mearkkašivččii ahte Sámediggi sáhtáši leat mielde suodjaleamen boazodoalu guohtuneatnamiid ollu eanet go ovdal. Sámediggi lea plána- ja huksenlága meannudettiin bidjan vuodđun ahte departemeantta areálaplánaid vejolaš loahppameannudeamit, maid Sámediggi lea vuosttaldan, dáhpháhuvet stáhta eiseválddiid ja Sámedikki gaskasaš konsultašuvdnaprošedraid vuodul. Odđa plána- ja huksenlága meannuda Stuorradiggi áramusat 2007 čavčča.

Ráđđi aiddostahtta ahte eaktun daidda odđa doaimmaide mat čuvvot odđa plána- ja huksenlága, lea ahte Sámedikki bušeahhta nannejuvvo. Jus Sámedikkis galgá sáhttit leat duohta konsultašuvdnabealálaš ja mielde almmolašrievttálaš arealahálldašeamis ILO-konvenšuvnna nr. 169 artihkkaliid 6 ja 15 vuodul, de fertejit hálddahuslaš ja fágalaš návccat nannejuvvot mearkkašahti láhkai. Sámedikki odđa arealahálddašanrolla geažil ja dan geažil go boazodoalu gáržžes guohtuneatnamat gáržžiduvvojit ain eanet, áigu Sámediggeráđđi árvvoštallat ovddidit bajimus areálapolithka Sámediggái. Ráđđi áigu máhccat dása biraspolitihkalaš čilgehusa oktavuodas čakčii.

Dan konkreta ášši oktavuodas maid áirras Kirsten Appfjell-Eira váldá ovdan NSRa doaimma birra boazoguohtunguovllus, čujuhuvvo ráđi vástádussii NSRa ovttasbargojovkui 5. evttohusas.

Evttohus 2: Sámedikki váikkuhus duodješiehtadussii

Duodjealáhusšiehtadusa šiehtadallamat álggahuvvojit juohke jagi borgemánu 15. b., ja galget leat loahpahuvvon golggotmánu 1. b. Dievasčoahkkin lea mearridan Sámedikki ja duodjeorganisašuvnnaid; Sámi duoji ja Duojárriid ealáhussearvvi gaskasaš váldošiehtadusa, mat muddejit dáid šiehtadallamiid. Váldošiehtadusa 4. paragrafas daddjojuvvo ahte juohke organisašuvdna sáhtta nammadit guokte lahtu ja Sámediggi njeallje lahtu. Dát mearkkaša ahte šiehtadallánávdegottis leat gávccii olbmo. Sámedikki šiehtadallánávdegoddi doahtala Sámedikki mearridan politihkalaš ulbmiliid ja mearrádusaid. Loahppaprotokolla galgá dievasčoahkkin dohkkehit, dábálaččat skábmamánus. Jáhkašaš bušeahttameannudemiid oktavuodas biddjojuvvot láidestusat dasa mo maiddái duodjealáhus galgá geavahit ruđaid. Dan lassin meannuda dievasčoahkkin Doarjjastivrra doaibmaraportta miessemánus. Muđui lea Sámediggeráđis jeavddalaš oktavuodta Sámedikki šiehtadallánávdegottiin sihke ovdal šiehtadallamiid ja šiehtadallamiid áiggi. Sámediggeráđi oainnu mielde ii leat ulbmillaš ahte dievasčoahkkin galgá mearridit mo Sámedikki šiehtadallánávdegoddi galgá šiehtadallat duodješiehtadusa.

Evttohus 3: Leairaskuvlafálaldaga ruhtadeapmi sámi ohppiide ferte čovdojuvvot.

Leairaskuvla lea oassi vuodđooahpahusas ja lea čadnojuvvon oahpahusláhkii. Gielddat ožžot doarjaga leairaskuvlaoahpahussii. Doarjaga ulbmil lea movttiidahttit gielddaid addit buot oahppiide vejolaš-vuodá oktii searvat leairaskuvlii skuvlaáiggis, muhto gielddat eai leat geatnegahttojuvvon addit leairaskuvlafálaldaga. Oahpahuslága § 2-3 vuosttaš lađđasa vuodul sáhtta oassi oahpahusáiggis geavahuvvot leairaskuvlaoahpahussii.

Sámediggi oaidná ahte dárbbasuvvo dakkár leairaskuvla mii lea vuodđuduvvon sámi gillii ja kultuvrii, erenoamážit maŋŋá Máhttoloktema ásaheami. Sámi leairaskuvla lea daid oahppiid deatalaš sámegielat deaivvadansadji, geain lea sámegieloahpahus, muhto sáhtta maid leat mielde ollašuttimin nátionála oahppoplánaid sámi sisdoalu gelbbolašvuodaulbmiliid.

Sámediggeráđđi áigu bivdit čoahkkima Máhttodepartemeantta politihkalaš njunušgottiin, mas earret eará dat fáddá guoskkahuvvo.

Evttohus 4: Sámeskuvla Loabáin

Sámedikkis ii leat váldi dahkat mearrádusaid ovttaskas skuvllaid ektui. Danne lea Sámediggi váldán oktavuodá Romssa fylkkamánniin ja jearran lea go sivva ballat Loabága sámeskuvlla boahteáiggi hárrái, leat go čadahuvvon doaibmabijut mat bisuhit sámeskuvlla ja lea go guovllu sámi oahppiin buorre skuvlafálaldat.

Oktavuodá váldimis boahká maiddái ovdan ahte mii háliidit evttohusaid mo Sámediggi sáhtta váikkuhit dán oktavuodas, erenoamážit dainna ulbmiliin ahte gáhttet ja ođđasiséalaskahttit sámegiela.

Evttohus 5: Bohccot mat vuddjojit jámas Nordlándda- ja Rørosa ruovdemáđiin

Sámediggeráđđi lea maid fuolas nugo NSRa ovttasbargojoavkuge go ollu bohccot ja ealggat vuddjojit ruovdemáđiin almmá ahte eallit goddojuvvojit johtilit ja olmmošlaččat. Elliidsuodjalanlágas § 2 lea oppalaš mearrádus mii geatnegahtta buohkaid váldit vára buot elliin amaset dat dárbbasit gillát dárbbasmeahttumit. Elliidsuodjalanlága § 6 geatnegahtta olbmuid doaibmat go deivet elliid mat iešguđet sivaiddat geažil leat skáidnašuvvan, buozas dahje leat nuommiris dilis. Dasto geatnegahtta § 9 ahte heakkahuhttin galgá dahkkojuvvot dainna lágiin ahte ealli ii dárbbasit gillát dárbbasmeahttumit.

Sámediggi lea váldán oktavuodá Ruovdemáđidoaimmahagain, ja leat bivdán ahte johtilit ásahuvvo bissovaš ortnet mii sihkarastá ahte eallit vižžojuvvojit johtilit ja heakkahuhttojuvvojit go vuddjojit.

Ráđđi diehtá ahte gulahallan boazodoalu, Ruovdemáđidoaimmahagain ja NSB:in lea hui soaittáhagas ja dahkkojuvvo ovttaid mielde. Dat lea cuiggodanveara, erenoamážit go Ruovdemáđidoaimmahagas lea leamaš doaibma boazosámi guovlluin 1864 rájes, dalle go ruovdemáđi Troandin – Støren gárvvistuvvui, ja 1940 rájes dalle go Norlánddaruovdemáđi ásahuvvui. Livččii buohkaide ávkin jos livččii gávdnon geatnegahtti arena gos beasašedje ságaskuššat hástalusaid mat bohciidit daid gaskka geat geavahit seamma guovlluid, ja erenoamážit ságaskuššat doaibmabijuid birra movt eastadit guktuid beliid ekonomalaš vahágiid, movt gozihit elliiidsuodjaleami ja makkár sihkarvuodadagaldumit galget leat. Sámediggi lea bivdán go lea váldán oktavuodá Ruovdemáđidoaimmahagain ahte ásahuvvo ovttasbargoforum gos guoskevaš oasálaččat Ruovdemáđidoaimmahagas, NSR:s ja boazodoalus jeavddaláččat deaivvadit ságaskuššat daid hástalusaid birra maid ruovdemáđi dagaha boazodollui.

Evttohus 6: Luossa- ja dápnotkonsešuvnnat Moskkis, Oarjevuonas, Divttasvuona suohkanis

Dan geažil go lea ollu bargu guolástusoktavuođas lea Sámediggi dán dálvvi oaidnán dárbbu vuoruhit barggu stuorradiggedieđáhusain. Dat guoská stuorradiggedieđáhussii struktuvraváikkuhangaskaomiid hárrái bivdofatnasiidda ja stuorradiggedieđáhussii gonagasreabbáid birra. Ovddimužžan namuhuvvon

stuorradiggediedáhus lea dán dievasčoahkkima áššelisttas. Go guoská luossa- ja dápmotkonsešuvnnai-de Moskkis, de lea Sámediggi álgán geahčadit ášši ja áššiin bargojuvvo viidáset áiggis ovddosguvlui.

Evttohus 7: Sámi ovddidanfoanda – njuolggadusaid rievdadeapmi

Lea ásahuvvon bargojovku revideret daid doarjjaortnegiid njuolggadusaid main sáhtta ohcat doarjagiid Sámedikkis. Dát bargojovku lea ovddidan Sámediggeráđđái evttohusa odđa hálddašánmálla hárrái dan doarjjadoibmii main Sámedikkis sáhtta ohcat doarjaga. Odđa málla váldoulbmilin lea álkiduhttit ja oktiortnet njuolggadusaid, ollašuhttit stáhta doarjjahálddašeami mearrádusaid, kapihtal 6, ja dasto váikkuhit dan ahte váikkuhangaskaoapmegeavaheapmi stivrejuvvo buorebut politihkalaččat. Ulbmilin lea ahte bargu gárvvistuvvo jagis 2007 ja ahte odđa njuolggadusat galget leat doaimmas 01.01.08 rájes. Dasa lassin leat Sámi ovddidanfoandda evalueremin olggobeale olbmot. Evalueren galgá loahpahuvvot ovdal 31.12.07.

Nu guhká go dát barggut leat jođus de ii leat ulbmillaš rievdadit Sámi ovddidanfoandda njuolggadusaid. Go dáiguin bargguiguin leat geargan, de šaddá Sámedikkis buorre vuodđu árvvoštallat dákkár rievdadusaid, ja dievasčoahkkinn oazžu vejolašvuoda ságaskuššat fáttá birra maŋŋá.

Evttohus 8: Sámi vuoigatvuodálávdegoddi – ávžžuhus čuovvut ráhkaduvvon málla

Sámediggeráđi bealis leat mii dovddahan ahte min oainnu mielde lea lunddolaš ahte Sámi vuoigatvuodálávdegoddi čuovvola dan barggu maid ovddit Sámi vuoigatvuodálávdegoddi lea dahkan ja ahte bargojuvvo daiguin surggiiguin maid Sámi vuoigatvuodálávdegoddi láchkaevttohus 1997:s siskkildii, muhto mat eai boahán mielde finnmárkkuláhkii dán vuoru. Ovdamearkka dihte vuoigatvuodát guolástussii ja eará mariidna resurssaide, minerálaid roggamii ja dárbu heivehit dahje rievdadit eará lágaid.

Sámi vuoigatvuodálávdegoddi mandáhtas oidno ahte áigumuššan galgá leat identifiseret guoskevaš surggiid ILO 169 14. kapihttalii nr 2 dávistemiin. Dattetge ferthešii áddet dan ahte ii leat vejolaš dan áigemeari sisa maid Sámi vuoigatvuodálávdegoddi galgá doaibmat, buktit ollislaš ja dohkálaš detálja dási identifiserema go guoská oktasaš ja individuála oamastan- ja geavahanvuoigatvuodaide olles sámi guovllus olggobealde Finnmárkkku. Finnmárkkulága málla komišuvnnain ja duopmostuoluin berre danne bidjat buori vuolggasaji sámi vuoigatvuodaide identifiseremii.

Sámediggeráđi mielas ii leat lunddolaš geahččalit njuolga váikkuhit Sámi vuoigatvuodálávdegoddi barggu. Lávdegoddi bargá čielga mandáhta vuodul ja das leat máŋga ovddasteaddji maid Sámediggi lea nammadan. Danne eaktuda ráđđi ahte Sámi vuoigatvuodálávdegoddi diehtá Divttasvuona-Hellemo geavaheami ja suodjaleami bargojovkku raportta birra ja ahte dat dieinna lágiin lea mielde oassin sin árvvoštallanávdnasiin. Sámediggeráđđi ávžžuha ahte sii geat ovddastit njuolga guoskevaš beroštumiid ja geain leat árvalusat váldet njuolga oktavuoda ja gaskkustit oainnuideaset lávdegoddi.

Evttohus 9: Nannet vuoigatvuodaide oahppat sámegiela ja oahppat sámegillii.

Sámedikki hálddahus lea maŋimus áiggi váldán ovdan ášši mii guoská oahpahuslága 6. kapihttala revideremii sámi oahpahusa birra, konsultašuvdnačoahkkimis departemeanttaiguin 25.04.07.

Sámedikki bealis čujuhuvvui ahte Sámediggi lea máŋggaid gerddiid ja ollu oktavuodain bivdán revideret máŋga mearrádusa oahpahuslága 6. kapihttalis. Čujuhuvvui guoskevaš beliide Sámediggeráđi 2006 – 2009 politihkalaš prográmmas, cealkámušaide dievasčoahkkinnmeannudemiin ja Sámedikki máŋgga áirasa cealkámušaide.

Sámediggeráđđi lea bivdán čoahkkima Máhttodepartemeantta politihkalaš jođiheaddjiiguin, mas earret eará váldojuvvo ovdan vuoigatvuodta oahpahussii sámegielas ja sámegillii, beroškehtta gos ássa,

vuogatvuolta oahpahussii sámi oahpahusprográmma mielde vuodđoskuvllain ja joatkkaoahpahusas ja eará áigeovuodilis fáttát sámegeiela oahpahusa birra.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 40 čoahkis. Dán áššis ii jienastuvvon.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhkavuorrolistu ja replihkat

	Sáhkavuorru	Replihkka
1	Aili Keskitalo, áššejođiheaddji	Anders Urheim
		Sten Erling Jønsson
	Aili Keskitalo	
2	Egil Olli	Aili Keskitalo
		Jánoš Trosten
		Olaf Eliassen
	Egil Olli	
3	Roger Pedersen	Aili Keskitalo
		Terje Tretnes
4	Anders Urheim	Aili Keskitalo
	Anders Urheim	
5	Olaf Eliassen	Per Edvin Varsi
		Terje Tretnes
		Egil Olli
	Olaf Eliassen	
6	Jánoš Trosten	
7	Toril Bakken	
	Egil Olli, čoahkkinortnegii	
8	Kirsten Appfjell-Eira	
9	Marianne Balto	
10	Johan Mikkel Sara	
11	Per Andersen Bæhr	
12	Synnøve Solbakken-Härkönen	
13	Hilde Anita Nyvoll	
14	Klemet Erland Hætta	
15	Per Edvin Varsi	
16	Susanne Amalie Andersen	
17	Jørn Are Gaski	
18	Gunn-Britt Retter	
19	Magnhild Mathisen	
20	Terje Tretnes	
21	Jarle Jonassen	
22	Marie Therese Aslaksen	
23	Arild Pettersen Inga	
24	Per Andersen Bæhr	

25	Tor Mikalsen	
26	Marinne Balto	
27	Klemet Erland Hætta	
28	Johan Mikkel Sara	
29	Terje Tretnes	
30	Egil Olli	
31	Anders Urheim	
32	Aili Keskitalo, áššejodiheddji	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggeráđi dieđáhus váldojuvvo diehtun.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 22.05.07 dii. 14.10.

Ášši 15/07

Gažaldagat Sámedikkeráđđái Sámedikki čoahkkinortnega § 11 vuodul

Arkiiva

Arkiiváššénr.

07/2070

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga 22.05.07 dii. 14.10

I Mildosat

Nr	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
	15.05.07	Áirras Hilde Anita Nyvoll, Bargiidbellodaga sámediggejoavkkus	Dálkkádathástatusat

II Evttohusat ja mearkašumit

Gážaldat 1, Áirras Hilde Anita Nyvoll, Bargiidbellodaga sámediggejoavkkus

Dálkkádathástatusat

Sámi ealáhusbarggus ja kultuvrras lea lávga oktavuoha lundui. Máilmmis leat ovddabealde stuorra birashástatusat ja dálkkádatrievdamat.

ON dálkkádatpanela konkludere ahte lea hui jáhkehahti ahte olbmot dat leat sivalaččat dálkkádatgássaidda luoitimii maid geažil dálkkádagat leat rievdan. Eamiálbmogiidda dat ovddimusat čuhcet daid váikkuhusat.

Sámediggi sáhtta leat mielde váikkuheamen ahte šaddá stuorát áddejupmi, eanet ángiruššamat ja stuorát beroštupmi leat mielde unnideamen dálkkádatgássaluoitimii.

Sámedikki 2006 jahkediedáhusas ii leat mihkkege čiekŋaleabbot dálkkádatrievdamiid birra vaikko dat lea deatalaš.

Mu gažaldagat Sámediggeráđđái leat:

Maid áigu Sámediggi bargat dán ektui?

Mainna lágiin Sámediggi áigu bidjat guovddáži biras- ja dálkkádatrievdanválttisvuodaid boahhteáiggis?

Sámediggeráđi vástádus gažaldahkii

2007 lea dán rádjai leamaš dat jahki go dálkkádatrievdamat leat deavdán ođasgova miehtá máilmmi. Dát beroštupmi rievdamiid sivaide ja váikkuhusaide lea dagahan ahte dálkkádatáššit dál leat hui badjin politihkalaš áššelisttas.

Lea áibbas riehta nu mo áirras Hilde Anita Nyvoll válldahallá miehtámáilmmi dálkkádathástatusaid. Eamiálbmogat leat hui rašit dálkkádatrievdamiidda dannego eamiálbmogiid kultuvra ja eallinvuohki lea hui bures heivehuvvon lundui. Dan lassin lea Ártkis dat guovlu máilmmis gos dálkkádagat rivdet

johtilepmosit ja garrasepmosit. ONa dálkkádatlávdegoddi čujuha čielggadusainis mánga dálkkádatmodellii mat addet 40% eanet liegganeami Árttisis dálvet go miehtámáilmmi gaskameari. Dálkkádatrástalusat gusket vissásit midjiide sápmelaččaide, ja danne galgá dieđusge Sámediggi leat okta dálkkádatpolitihka oassálastiin.

Dálkkádatrástalusat lei okta dain fáttáin maid Sámedikki presideanta válldii ovdan vuosttaš ođđajagesártnistis 2006. Dát perspektiiva lea čuovvuvuvvon Sámediggeráđi politihkalaš stivrendokumeanttain, sihke áigodaga 2006-2009 politihkalaš prográmmas, muhto erenoamážit dieđáhusas riikkaidgaskasaš ángiruššansurggiid birra. Dás lea dálkkádat sierra kapihttalin erenoamážit vuoruhuvvon doaibmabijuiguin. Sámediggeráđđi bargá oppa áiggi dáiguin doaibmabijuiguin ja mii áigut joatkit dainna danne go mii oaidnit ahte barggus leat bohtosat. Sámediggeráđđi konstatere dál ahte eamiálbmogiid rahčan mielddisbuktá ahte eamiálbmotperspektiiva buorebut válđojuvvo mielde čielggademiide, dokumeanttaide, dutkamii, diehtujuohkimii ja eará beliide dálkkádatrástalusaid oktavuodas.

Dálkkádatrástášt leat váttes áššit ja lea ge ráddjejuvvon maid sápmelaččat uhca álmogažžan, ja Sámediggi ráddjejuvvon resurssaiguin, sáhttet dahkat. Mii eat sáhte okto gádjut máilmmi, muhto mii sáhttit váikkuhit dasa. Industrialiserejuvvon stáhtat dat fertejit válđit válđoovddasvástádusa. Dálkkádatgássaidd stuorámuš luoitimat juohke olbmo nammii leat dakkár rikkes industrialiserejuvvon stáhtain go Norggas, EU-riikkain ja Amerihká Ovtastuvvan Stáhtain. Sámediggeráđđi oavvilda ahte riikkaidgaskasaš luonddugáhttenovttasbargu lea áidna čoavddus mo dustet daidd hástalusaid maid dálkkádatrástalusat buvttihit. Jus galgat lihkestuvvat, de fertejit dat stáhtat máilmmis gos orrot eanemus olbmot, soabadit geatnegahtti šiehtadusaid.

Sámediggeráđđi válđá diehtun ahte dálkkádatrástalusaid berret gieđahallat erenoamážit boahktevaš jahkedieđáhusain. 2006 jahkedieđáhusas boahttá dálkkádatperspektiiva eanet eahpenjuolggá ovdan dain kapihttaliin mat gieđahallet ovttasbarggu riikkaidgaskasaččat. Sámediggeráđis lea leamaš árjjalaš gulahallan fáttá birra erenoamážit Olgoriikadepartemeanttain Ráđđehusa davviguovlostrategiija ráhkadeami oktavuodas ja dan barggu oktavuodas mii dahkkojuvvo Árttalaš Ráđis. Dán barggu mii dieđusge čuovvolit dás dohko.

Háliidan geavahit liibba máinnustit Máilmmi birasgáhttenbeaivvi riikkaidgaskasaš dálkkádatkonferánssa mii dollojuvvo Romssa geassemánu 4. ja 5. beivviid. Dát dálkkádatkonferánssa lea buorin ovdamearkan dasa mo Sámediggi sáhtta váikkuhit dán dillái. Mii leat dás váikkuhan dasa ahte eamiálbmotperspektiiva lea válđojuvvon mielde prográmmii ja Sámedikki presideanta lea šiehtadan sierra čoahkkima ONa birasgáhttenprográmma direktivrrain mas digaštallat daidd dálkkádatrástalusaid, maid eamiálbmogat fertejit dustet. Dan lassin mii maid geavahit liibba váikkuhit daidd eará váikkuhanfámolaš olbmuid geat oassálastet prográmmii.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 40 čoahkis.

- Dán áššis ii jienastuvvon

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhkavuorrolistu ja replihkat

	Sáhkavuorru	Replihkka
1	Hilde Anita Nyvoll	
2	Johan Mikkel Sara	
3	Hilde Anita Nyvoll	
4	Johan Mikkel Sara	

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 22.05.07 dii. 14.20

Ášši 16/07 Ođđa áššiid dieđiheapmi

Arkiiva

Arkiiváššénr.

07/2071

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga miessemánu 22. b. 2007 dii. 14.20.

I Mildosat

Nr	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	21.05.07	Áirras Marianne Balto, BB:a sámediggejoavku	Ásahit davvisámi friddjagávpeguovllu!
2	21.05.07	Áirras Jánoš Trosten, Čielga Sámi Jietna	Prošeakta "Fjellrev i Finnmark"
3	21.05.07	Áirras Toril Bakken, Finnmarkolustu	Revišuvdnageatnegasvuohta smávva fitnodagaid dáfus
4	21.05.07	Áirras Toril Bakken, Finnmarkolustu	Ollislaš ealáhuspolitihkka – dárbu sámi ealáhusplánii
5	21.05.07	Áirras Synnøve Solbakken-Härkönen, NSR:a ovttasbargojavku	Sámi oahpaheaddjifierbmádat
6	21.05.07	Áirras Kjersti Myrnes Balto, NSR:a ovttasbargojavku	Unnán resurssat, oahpponeavvut ja iskangeahččaleamit sámegillii
7	21.05.07	Áirras Tor Mikalsen, NSR:a ovttasbargojavku	Birasdieđáhus
8	21.05.07	Áirras Klemet Erland Hætta, NSR:a ovttasbargojavku	Suodjalanplánaproseassat sámi guovlluin
9	21.05.07	Áirras Anders Urheim, Sáme sosiálademokrátalasj belludak	Konsultašuvdnaortnegat Stuorradikki lávdegottiiguin
10	21.05.07	Áirras Anders Urheim, Sáme sosiálademokrátalasj belludak	Boazodoallošiehtadusa ođđasis árvvoštallan

II Evttohusat ja mearkkašumit

Evttohus 1, áirras Marianne Balto, BB:a sámediggejoavku

Ásahit davvisámi friddjagávpeguovllu!

Bivdit sámediggeráđi čielggadit davvisámi friddjagávpeguovllu ásaheami.

Suoma beale sámi davimus suohkaniin, ja erenoamážit suohkaniin Norgga bealde ráji leat máŋga oktasašvuođa. Dat gullet sámi kultuvrra ja ássama váldoguovlluide Davvikalohtas, gos leat guhkes árbevierut boazodoalu, eanandoalu ja meahcásteami dáfus. Ja dat leat dakkár guovllus gos lea valjit minerálaresurssat.

Ovddeš áiggiid rájit eai hehtten gávpe- ja kulturlonohallama namuhanveara. Dalle ovdánahtte ekonomaš ja kultuvrralaš oktasašvuođa riikkarájiid rastá. Giella elii ja báikkálaš servodagat vásihedje positiivvalaš ovdáneami. Maiddái kveana-suoma kultuvra bisuhuvvui danne go čanastagat riikkarájiid rastá ledje čavdásat.

Máŋggat stuorapolitiikalaš mearrádusat ovddit jahkečuodis leat oktiibuot dagahan ahte sihke sápmelaččat ja kveanat Davvikalohtas leat massán olu oktavuoda guhtet guimmiineasetguin. Oktavuodadovdu riikkarájiid rastá lea hedjonan. Seammaládje lea gávpedoaibma ja gávppašeapmi sámi váldoguovluid suohkaniin ja suohkaniid gaskka hedjonan. Fargga lea dušše mássaturisma mii ovdána Suoma bealde, ja mii Norgga bealde fas leat huksen nanu almmolaš sektora ja sámi ášahusaid. Árbevirolaš ealáhusat leat bázahallan. Vaikko leat spiehkastagat, de lea dilli goappašat bealde ráji dainnalágiin ahte eanas smávvafitnodagat rahčet unnán gálvojuuin ja unnán gánnahahttivuođain. Stuora fitnodagat, mat dávjá leat multinašuvnnalaččat, dagahit buktagiid ja bálvalusaid ovdii mat leat báikkálaččat ráhkaduvvon. Báikkálaš fitnodagaide goappašat bealde ráji lea duollu ja váilevaš divatvuogádatovttastahhtin goarádussan. Dat lea divrras ja byrokráhtalaš. Dát lea dakkár vahát mii boahdá lassin guhkes gaskkaide, ássamii mii lea biedgguid, guhkes dálvviide jna. Boađus lea ahte barggut ja olmmošlohku eanas rádjesuohkaniin njiedjá. Sámi kultuvra hedjona.

Dál aaidnit ahte rádjesuohkaniid fitnodagain lassána beroštupmi ovttasdoibmii. Olbmot leat fuomášan ahte sis leat oktasaš beroštumit ja ahte sáhtá ávkástallat nuppi gelbbolašvuodain. Mii eat jáhke ahte lea doarvái dušše smávvat heivehit praktiikalaš gávpepolitiikka jus galgá nagodit jorgalahttit negatiivvaš rievdamu. Ferte vuđolaččabut čađahit rievdadeami.

Danne áigut evttohit ahte ášahuvvo ”davvisámi friddjagávpeguovlu”. Vuosttažettiin rádjerahttildeaddji sierradoaibman, áinnas geahččalanprošeaktan, masa Láppi leana golbma – njeallje davimus suohkana (Ohcejohka, Anár, Soađegilli ja Enodat) ja Kárášjohka, Guovdageaidnu, Deatnu, Unjárga ja Porsángu Norgga bealde váldojuvvojit mielde.

Mihttun ferte leat:

- buoridit árvoháhkama fitnodatovttasbarggu, gávppašeami ja stuorát báikkálaš gálvo- ja bálvalusbuvttadeami bokte.
- ahte ii makkárge gálvuuin mat leat báikkálaččat buvttaduvvon ja mat johtet dán guovllu siskkobeaide, galgga máksojuvvot duollu dahje lassiarvo- dahje investerendivat.
- oktasaš ja unnit fitnodatvearromáksin fitnodagaide dáfus mat gullet guvlui.
- buoridit investerendoarjjaortnegiid ja loatnaortnegiid, nu ahte fitnodagat lassánit dan sadjái go heaittuhuvvojit.
- lasihit ealáhusdoaimma, dát gáibida dárbbalaš buoridemiid infrastruktuorra dáfus. Dát livččii bastevaš investeren našunalstáhtaide.

Okta ágga friddjagávpeguovllu ásaheami vuostá sáhtá leat ahte Suopma ja Norga oččoše unnit dietnasiid (vearu ja divvagiid). Mii eat jáhke ahte nu geavvá. Go eambo bargosajit huksejuvvojit, de mákset eanebut vearu. Šaddet unnit olbmot geat ellet sosiála- dahje bargguhisvuodaoajuin. Dát golut mat dál leat stuorát máŋgga rádjesuohkanis, bohtet unnut.

Eará mearkkašupmi sáhtá leat ahte dán ii sáhte praktiikalaččat čađahit. Mii jáhkket baicca ahte lea eambo eiseválddiid dáhtu duohken. Buot deatalemos lea ahte mii ”davvisámi friddjagávpeguovlluin” sáhttit buoridit oktavuodaid sihke olmmošlaččat ja ealáhusaid dáfus. Gal dat goit varra čuovvu dál davviguovlopolitiikka ja sámpolitiikalaš ealáhusulbmiliid sámi ássanguovlluin.

Evttohus 2, áirras Jánoš Trosten, Čielga Sámi Jietna

Prošeakta «Fjellrev i Finnmark»

UiTø, NINA, SNO ja Direktoratet for naturforvaltning (DNF) leat ovttas prošeavtta bokte geahččaleamen seailuhit sakka áitojuvvon njállanáli Várnjarggas nuorta-finnmárkkus. Eanet dieđut prošeavtta birra: ecosystem-finnmark.com

Vaikko prošeakta dál vuosttamuzžan čađahuvvo Várnjarggas, de lea prošeakta našunála doaimbaidju ja áigumuš.

Njállanállli lea erenoamáš heajos dilis ja jus náli galgá boahhte buolvvaide seilluhit, de lea dárbu erenoamáš doaibmabijuid dasa bidjat. Prošeakta «Fjellrev i Finnmark» lea dakkár doaibmabidju ja bohtosat prošeavtas leat dássáži erenoamáš buorit. Njállanállli lea sakka lassánan prošeavtta álggadettiin 2004:s otnáži.

Dáde bahábut loahpahuvo jáhkkimis prošeakta dán jagis 2007:s.

Prošeakta čadahuvvo guovddáš sámi guovllus ja Sámediggi ferte dál gáibidit ahte

Birasgáhttendepartementa juolluda ruđaid prošeaktii, vai prošeakta ii loahpahuvo dán jagis.

Evttohus 3, áirras Toril Bakken, Finnmárkolistu

Revišuvdnageatnegasvuohta smávva fitnodagaid dáfus

Ođđa láhkalávdegoddi nammaduvvui stáhtaráđis bearjadaga miessemánu 11. b. 2007. Lávdegoddi galgá earret eará guorahallat oasusservviid revišuvdnageatnegasvuođa ja árvoštallat sáhttet go fitnodagat beasset dán geatnegasvuođas. Min davviriikalaš ránnját leat juogo ásahan dahje ásaheame ortnega man bokte smávimus oasussearvvit beset revišuvdnageatnegasvuođas.

Dál leat smávva oasusservviin, main lea okta bargi, seamma geatnegasvuohta čadahit rehketdoallorevišuvnna go stuora Norgga fitnodagain main leat sihke čuođi ja duháha bargi. Dát lea earret eará dagahan ahte leat olu NUF-fitnodagat (norskregistrerte utenlandske foretak / Norggas registrerejuvnon olgoriikka fitnodagat), danne go olu riikkain olggobealde Norgga beset dán revišuvdnageatnegasvuođas go gávpejorru lea vuollel 5 miljovna.

Norggas leat badjel 270 000 nu gohčoduvvon mikrofitnodagat, dat mearkkaša fitnodagat main leat vuollel 5 bargi. Dát dahket 85 % buot Norgga fitnodagain (2004 logut). Davviguovllu boaittoeal báikkiin leat logut vel stuorábut – dáppe leat eanas fitnodagat mikrofitnodagat, ja hui olu dán fitnodagain leat dakkárat main lea okta dahje guokte bargi. Priváhta ealáhuseallin lea hui deatalaš boaittoeale báikkiin, ja erenoamážit davviguovlluin, danne go dat lea mielde bisuheame bargosajiid, skuvllaid, gávppiid ja árbevirolaš eallinvuogi ja kultuvrra.

Revišuvdnageatnegasvuohta lea hui divrras ovttaskas fitnodagaide, seammás go lea hirbmat áddjás bargu dakkár fitnodagaide main leat unnán bargit. Ekonomalaččat lea lossat jođihit unna fitnodagaža, erenoamážit boaittoeale báikkiin gos lea guhkin eret stuora kunddarjoavkkuin. Go dasa lassin leat hui byrokráhtalaš, divrras ja garra njuolggadusat, de dagaha dát ahte ásahuvvojit unnit fitnodagat go muđui livčče leamaš. Oallugat válljejit maiddái áсахit ovtaolbmofitnodaga. Dás leat olu várat, danne go juridihkalaččat ii leat earru priváhtaekonomiijas ja fitnodaga ekonomiijas.

Smávva fitnodagain lea dájvja vuollegis margiidna goluid ja dietnasa gaskka, ja dain lea eaŋkilis ja čielga ekonomiija. Muhtun fitnodagat bálkáhit autoriserejuvnon rehketdoliid, ja earát fas fuolahit rehketdoalu ieža. Dáidda smávva fitnodagaide leat dát dievaslaš vuohki ja addá buori ipmárdusa ekonomiijas, seammás go sestet resurssaid ja beset baicca geavahit návccaid iežaset váldodoibmi, namalassii háhkat bargosajiid ja dinet ruđaid.

Lávdegottis mii dál lea ásahuvvon, leat vuosttažettiin revisoraid, autoriserejuvnon rehketdoliid ja eiseválddiid beroštumit váldojuvvon vuhtii, ja smávva fitnodagat mat rahčet daiguin oallut skoviiguin ja revišuvdnageatnegasvuođain beaivválaččat, eai leat bovdejuvnon mielde lávdegoddái. Mii ballat ahte dát ii miellidibuvtte vuoiggalaš ja govttolaš bohtosiid visot smávva fitnodagaide boaittoeale báikkiin. Okta váikkuhus sáhtta leat ahte heaittiha revišuvdnageatnegasvuođa oasusservviide main lea unnit gálvojorru go 5 miljovna, seammás go geatnegahtta daid seamma smávva fitnodagaid bálkáhit autoriserejuvnon rehketdoliid. Jus nu šaddá, de bissu ášši goitge seammaládje, ja fitnodagat bággehallat máksit golu mainna eai vuoitte maidege eará go lassigoluid.

Mii bivdit Sámedikki čuovvolit ášši, ja čuvget daid iešguđetge hástalusaid mat mikro- ja smávvaftnodagain leat revišuvdnageatnegasvuoda ektui, ja ovddidit ášši ruhtadandepartementii, mii lea nammadan lávdegotti. Jus ložže ortnega nu ahte beassá revišuvdnageatnegasvuodas ii ge bággehala bálkáhít autoriserejuvvon rehketdoalli dagahivččii álkibun eaiggáduššat ja jođihit fitnodagaid boaittoabeale báikkiin, ja sihkkarasttašii ahte servodagat ain birgejit.

Evttohus 4, áirras Toril Bakken, Finnmáркоlistu

Ollislaš ealáhuspolitihkka – dárbu sámi ealáhusplánii

Ealáhuseallin ja Sámedikki bargu sámi ealáhusaiguin.

Nana ja ealli priváhta ealáhusdoaimma lea ieš dat eallinsuotna servodagas, erenoamážit boaittoabeale báikkiin. Sámi guovlluin boahťa eallinvuohki ja kultuvra gillát garrasit jus eat bargga nannet ealáhusdoaimmaid. Olu sámi ealáhusvuogit leat nannosit čadnon lundui, omd. Meahcásteapmi (boazodoallu, sáivaguollebivdu, murjen, urttas- ja guopparčoaggin), duodji, vuotnabivdu, dálloallu, dáidda ja turisma. Giella, eallinvuohki, kultuvra ja ássanminstarat leat álo leamaš hui nannosit čadnon luondduresurssaid geavaheapmái ja dan ealáhusdoaimmii mii guovllus lea. Iešguđetge luondduealáhusaid bokte ožžot davviguovllu olbmot vejolašvuoda joatkit boares árbevieruid ođđa hámis, ja dainnaláigiin hábmet ođđa ja ođđamállet, guoddevaš servodaga.

Sámediggeráđđi lea ráhkadeame dieđáhusa meahcástanealáhusa birra, ja leat ovdal ráhkaduvvon njuolggadusat dáiddáriid ja duojáríid doarjjaortnegiid dáfus. Dasa lassin leat mángga sajis celkojuvvon iešguđetlágán ealáhuspolitihkalaš njuolggadusat, earret eará Sámedikki bušeahta bokte. Sámediggi buktá maiddái cealkámušaid iešguđetge stuoradiggedieđáhusaide, mañemusat dán dievasčoahkkimis gos galgat meannudit ráđdehusa strukturdieđáhusa guollefatnasiid dáfus. Sámediggi juolluda maiddái sierra ruđaid Sámedikki bušeahta bokte, ja njuolggadusaid ja ruđaid bokte mat leat delegerejuvvon Sámedikki Doarjastivrii. Seammás dáhttu earret eará Mohtorjohtolatlága ja dan váikkuhusaid. Meahcceguovlluid nuppástuvvon geavaheami njuolggadusain leat stuora váikkuhusat iešguđetge sámi aktevráid vejolavuodaide ovddidit iežaset luondduealáhusaid, danne og muhtumat loktejuvvojit ovdalii og earát.

Leat hui negatiiva váikkuhusat og váilu ollislaš politihkka

Oppalaččat addá dát stuora ja moalkás gova sámi ealáhuspolitihka dáfus. Dás váilu oppalaččat ollislaš politihkka, ja sámi ja dáčča álbmogii lea váttis čuovvut mielde makkár ealáhuspolitihkalaš ulbmilat Sámedikkis leat ja guđiid surggiid vuorua. Dát mielddisbuktá maiddái heittot guhkesáiggegeahčastaga. Eat nagot váikkuhit guhkesáiggevuoruhemiid, gos sámi ealáhusat ožžot bastevaš fokusa ja buoret rámmaeavttuid áiggi badjel. Dás leat leamaš heittot váikkuhusat sámi álbmoga dáfus:

1. Eat nagot našaunvalaš eiseválddiid ektui vuoruhit muhtun váldovuoruhansurggiid boahťevaš ja guoddevaš ealáhuspolitihka dáfus. Danne eai leat ákkat ge buoridit rámmaeavttuid ja oažžut lassu juolludemiid sámi ealáhusovdánahttimii.

2. Eahpečielga dilli dagaha ahte Sámediggi vealaha iežas ealáhusaid, ii ge vuorut njulget dán dili. Muhtun sámi ealáhusain šaddá unnit árvu og earáin. Lea ovdamearkka dihte mearihis jávohisvuohťa dáloniid meahcástanealáhusaid birra, ja unnán lea maiddái dahkkon vuotnaguolásteddiid dáfus. Dát lea álbmoga iežas eallinvuohkeipmárdusa vuostá – oallugat oaivvildit ahte Sámediggi lea áibbas jávkku ealáhuspolitihkalaš áššiin mat gusket boaittoabeale báikkiid olmmošhivvodagaide.

3. Eat duostta oaivvildit maidege riidoguovlluid birra gos ovttaskas sámi ealáhusat ovddidit iežaset ja dulbmot earáid dainna og vigget suddjet iežaset fitnodaga dahje ealáhusa, dahje lasihit doaimma earáid duolbmamiin. Dát leat deatalaš suorggit, gos lea dárbu nana, čielga ja guovddáš oaiviliidda Sámedikki bealis.

4. Lea maiddái vealaheapmi sohkaheali dáfus. Lea nu mihá álkit digaštallat ja vuoruhit ”maskuliina” ealáhusvugiid (bivddu, guolásteami), seammás og ”feminiina” ealáhusat (murjen, urttasčoaggin, guopparčoaggin jna) eai báljo oba namuhuvvo ge.

5. Sámi álbmot ii oaččo makkárge čielggadeami Sámedikki vuoruhemiid dáfus, ja danne sáhtta massit deatalaš odđalggahemiid. Nu guhká og olbmot oidnet ahte sámi eiseválddit eai gáro vuoruhit luondduealáhusaid, de lea unnán movttiidahtti searvat dán lágán ealáhusaide.

Sámi Ealáhusplána

Sámedikkis váilu čielgasit ollislaš ealáhuspolitihkka. Nu guhká og ii leat ollislaš ealáhuspolitihkka, de joatká vealaheapmi ja bissu ain dakkár moive politihkka mii rievddada dan mielde guđe stuoradiggemearrádusa birra ain galgat buktit cealkámuša, dahje dan mielde mii ain soaitá leat prográmmas.

Sámi servodagaide livččii buorre jus livččii čielga, guhkesáigásaš ja ollislaš ealáhuspolitihkka mii bidjá čielga njuolggadusaid das guđiid ealáhusaid háliida vuoruhit, oanehit ja guhkit áiggi vuollái. Ulbmil ferte leat ovdánahttit ja sihkarastit oadjebas, ođasmahtti ja guoddevaš bargosajiid mat čalmmustahttet min erenoamáš eallinvuogi davviguovlluin. Danne bivdit Sámedikki álggahit barggu ráhkadit sámi ealáhusplána.

Evttohus 5, áirras Synnøve Solbakken-Härkönen, NSR:a ovttasbargojavku

Sámi oahpaheaddjifierbmádat

Máhttoloktema oktavuodas lea biddjon ollu ruhta oahpaheaddjiid gelbbolašvuoda nannemii. Ovddasvástádus gelbbolašvuodaloktemis gullá skuvlaeiggádiidda. Sámi oahpaheaddjit leat ožžon gelbbolašvuodaloktema dáža máhttoloktema vuodul. Gelbbolašvuodalokten Máhttolokten-Sámi vuodul lea hui unnán vuoruhuvvon. Ruhta gelbbolašvuodaloktemii lea háddjejuvvon skuvlaeiggádiidda, ja kurssat Máhttolokten-Sámi vuodul eai bálljo fállujuvvo ge. Oahpahusa prinsihpat Máhttolokten-Sámi oahppoplánabuktosis mii lea áššin dán dievasčoahkkimis, dadjet čielgasit ahte skuvlaeiggádiin lea ovddasvástádus das ahte sámi oahpaheaddjit ožžot gelbbolašvuoda sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Lea dárbu ásahtit sierra fierbmádaga sámi oahpaheaddjiide. Fierbmádat galggašii koordineret gelbbolašvuodanannema ja maiddái lágidit kurssaid sámi oahpaheaddjiide ja skuvlajođiheaddjiide mánáidskuvladásis joatkkaoahpahusa dássái ja fáttmastit sihke davvi-, julev- ja máttasámeiguovllu. Fierbmádagas galggašii maiddái leat sierra neahttabáiki doarjjan. Sámi pedagogat váillahit deaivvadanbáikki. Ollu skuvllain leat dušše okta dahje moadde sámezielat oahpaheaddji geain leat unnán vejolašvuodát eará sámezielat oahpaheaddjiiguin lonohallat jurdagiid sámi oahpahusa hástalusaid birra ja oahpponeavvuid birra maid ieža leat ráhkadan.

Evttohan ahte Sámediggi čielggadivččii ovttas skuvlaeiggádiiguin sámeziela hálddašanguovllus mo dákkár fierbmádat sámi oahpaheaddjiide ja skuvlajođiheaddjiide sáhtášii áshuvvot ja ruhtaduvvot.

Evttohus 6, áirras Kjersti Myrnes Balto, NSR:a ovttasbargojavku

Unnán resurssat, oahpponeavvut ja iskangeahččaleamit sámeziellii

Máhttolokten lea dál doaimmas. Nuppástuhttinresursa lea loahpahuuvvon. Ii vel ge gávdno oktage sámi oahpponeavvu mii lea heivehuvvon Máhttoloktema odđa oahppoplánaide. Eai ge gávdno ođastuvvon iskangeahččaleamit sámeziellii. Iskangeahččaleamit leat veahkkeneavvut maiguin omd. Sáhtta iskat leat og eaŋkilohppiin lohkanválttisvuodát. Sámeziel čállingiella ii leat nu

oidnosis, ja skuvllat vásihit ahte lea skuvlla válđoovddasvástádus oainnusindahkat sámegeiela čállingiela ohppiide. Daid skuvllaid oahpaheddjiin, mat čuvvot sámi oahppoplánaid, lea mánngga geardde eanet noađđi og eará oahpaheddjiin. Sis váilojit sihke oahpponeavvut ja veahkkeneavvut maiguin kártejit máhtolašvuoda dási, muhto goitge eai leat biddjon lassi resurssat oahpahusa heiveheapmái. Sámegeiella oahpahušgiellan sáhtá rievdat noađđin sihke skuvlaeaggádiidda, bargiide ja ohppiide, ja skuvladoaimmahat govvida dili nationála skandálan.

NSR ovttasbargojoavku garrasit vuorjašuvvá sámi skuvlla ovdáneami hárrái ja bivdá Sámedikki bargat dan ala ahte stáhta jođaneamos lági mielde lasiha resurssat vai lea vejolaš hábmet ovttáarvosat skuvladili sámi ohppiide.

Evttohus 7, áirras Tor Mikalsen, NSR:a ovttasbargojavku

Birasdieđáhus

Báikkálaš ja máilmmme birra vearráncapmi lea okta stuorámus hástalusain maid ovddabealde sámit ja eamiálbmogat leat.

Duodalaš ovdáneapmi lea ahte industriija ja fievrredeapmi rievdatahttet dálkkádagaid mat buktet stuorra váttisvuodaid eamiálbmogiidda árktisa ja tropihkalaš guovlluin. Nubbi eará váttisvuohta mii lassána lea badjelmeari golaheapmi, erenoamážit riggámus riikkain, man geažil levvet birasmirkkot luonddus. Mirkot čoagganit šattuide, elliide ja olbmuide, erenoamážit árktalaš guovlluin. Goalmmát guovddáš fáddá lea dat ahte luondduareálaid massima geažil luottahuhttojit šlájit mánngga geardái johtileabbot og lea leamaš lunddolaš. Dainna lágiin goariduvvo biologalaš šláddjivuohta mas sihke eamiálbmogat ja earát leat sorjavaččat.

Sámedikkis lea politihkka birra ektui mánngga suorggis. Muhto lea deatalaš ollislaččat geahččat vai Sámedikkis šaddá ollislaš biraspolitihkka. Danne ferte Sámediggi bidjat mihttun ráhkadit sierra birasdieđáhusa.

Birasdieđáhusas berrejit ovddiduvvot earret eará čuovvovaš fáttát:

Dálkkádatrivdamat

Birasváttisvuodát eamiálbmot ja árktalaš perspektiivvas

Birasmirkkuid čoaggancapmi lundui

Areáladuohtadeamit mat goaridit biologalaš šláddjivuođa ja guohtoneatnamiid

Mo mohtorjohtalus luonddus ja boazoguohtonguovlluin mohtorfievrriiguin galgá ráddjejuvvot

Áitta guolástusaide (badjelmeare bivdu, vaháguhtti bivdoneavvut, bibmon luosaid gárgideapmi jna.)

Oljosoudjalangearggusvuohta rittuin

Sámedikki siskkáldas doaibma: Energiija golaheapmi, fievrredeapmi, birasseasti oastimat jna.

Evttohus 8, áirras Klemet Erland Hætta, NSR:a ovttasbargojavku

Suodjalanplánaproseassat sámi guovlluin

Stáhta lea diedihan ođđa stuorra suodjalanplánaproseassaid sámi guovlluide, gosa sii plánejit ásahit ođđa suodjalanguovlluid.

Sámediggi lea fuolastuvvan man johtilit stáhta eiseválddit áigot čadahit suodjalanproseassaid sámi guovlluin. Og dát sáhtá mielddisbuktit stuorra hehttehusaid guovlluid árbevirolaš geavaheapmái. Dát erenoamážit og evttohuvvon suodjalanguovllut leat báikegottiid olbmuid lagamus birrasis.

Báikkálaš olbmot fertejit bisuhit árbevirolaš vuoigatvuođaideaset vái besset ávkkástallat luondduriggodagaiguin. Dál ge lea dárbu ávkkástallat luondduburiiguin seammaláhkai og ovdal ge. Ollu guovllut mat evttohuvvojit suodjaluvvot, leat geasuheaddjit ja deatalaš bivdoguovllut báikegottiid olbmuide. Ollugat liikojit viežžat luondduriggodagaid, sii murjejit, bivdet guliid, čuhppet muoraid, vižžet duodjeávdnasiid ja bivdet fuođđuid dain guovlluin. Ja ollugiidda dát lea deatalaš oassi luondduruovttudoalus.

Seammás ferte maid sáhttit jearrat manne mis ain galget leat suodjalanguovllut? Sáhtta og sivvan dasa leat ahte dát árbevirolaš hálddašeapmi mii dál sáhtta rievdat, lea leamaš ceavzil.

Suodjaleapmi mielddisbuktá eanet doaimmaid olggobealde suodjaluvvon guovlluid, ja nu maiddái stuorát doaimmaid ja stuorát nuoduheami doppe. Makkár váikkuhusat das leat suodjalanguovlui ja guovlluide dastán olggobealde? Báikegoddeolbmuid kulturáddejupmi ja luonddugeavaheapmi dat berre leat vuodđun og deatalaš mearrádušat dahkkojuvvo suodjaleami oktavuodas. Báikki olbmuid árbevirolaš guovlogeavaheami vuodđul galgá sidjiide addojuvvo vuoigatvuohta ávkkástallat luondduriggodagaiguin vejolaš suodjalanguovlluin. Stáhta berre álggahit čielggademiid vai dovtagoahká árbevirolaš sámi luondduhálddašeami.

Sámediggi gáibida ahte jus suodjalanbarggut plánejuvvojit álggahuvvot sámi guovlluin, de ferte vuos čielggadit báikkálaš olbmuid árbevirolaš vuoigatvuođaid ávkkástallami, geavaheapmái ja hálddašeapmái dain guovlluin.

Evttohus 9, áirras Anders Urheim, Sáme sosiálademokrátalasj belludak

Konsultašuvdnaortnegat Stuorradikki lávdegottiiguin

Láhkálávdegoddi (vuosttaš Sámi vuoigatvuođalávdegoddi) lea badjelgeahččan ovttá deatalaš momeantta mii livččii galgan leat čalmmus; sámedikki ásaheapmi lea adnojuvvon nu deatalažžan, ahte dikki sajádat Norgga politihkalaš vuogádagas ii leat dohkálaččat formalalaččat muddejuvvon almmolaš politihkalaš vuogádagas. Dárbu lea ahte Sámedikki formalalaš sajádat muddejuvvo dárkileabbot almmolaš politihkalaš Norggas.

Danne lea ulbmillaš ahte ovttaskas paragrafát lasihuvvojit Sámeláhkii maiguin muddejuvvo Sámedikki – sámiid álbmotválljen orgána – ja Stuorradikki gaskasaš oktavuodas.

Bivdit ahte Sámediggi váldá álgaga ráđdehusain ja Stuorradikkiin heivehan dihte láhkarietdadusa Sámelágas. Dán láhkarietdadusa, dahje láhkareviderema, ulbmilin lea bidjat mearrádušaid maiguin formalalaččat muddet oktavuodá Sámedikki ja Stuorradikki fágalávdegottiid gaskka.

Evttohus 10, áirras Anders Urheim, Sáme sosiálademokrátalasj belludak

Boazodoallošiehtadusa ođđasis árvvoštallan

Bivdit ahte Sámediggi ođđasis árvvoštallat boazodoallošiehtadusa ja vejolaččat rievdadit lága. Bivdit váldit oktavuodá ráđdehusain ja Stuorradikkiin ja árvvoštallat leago dat ulbmilleamos vuohki stivret boazodoalu nugo dál Norgga bealde dahkkojuvvo. Bivdit ahte Sámediggi váldojuvvo mielde ságaskuššamiidda ahte man ulbmillaš livččii guovtti oassái geográfalaččat juohkit siehtadusruđaid boazodoalloguovllus. Geográfalaččat sáhtášii ovdamearkka dihte ráddjet davvi-guovlu; Romsa ja Finnmarku, ja mátta-guovlu; Romssa rájes (Romssa fylkkagieldda fylkaráji rájes) ja máttásguovlui; Norlánda, Davvi-Trøndeláha, Mátta-Trøndeláha ja Hedmarku.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 39 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

Čoahkkinjodihangotti árvalus:

Odđa áššit 1-10 sáddejuvvojit Sámediggeráddái giedahallamii.

- Čoahkkinjodihangotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Marianne Balto, áššejodiheaddji	
2	Toril Bakken	
3	Jánoš Trosten	
4	Per Andersen Bæhr	
5	Terje Tretnes	
6	Olaf Eliassen	
7	Marianne Balto	
8	Jánoš Trosten, áššejodiheaddji	
9	Terje Balandin	
10	Olaf Eliassen	
11	Terje Tretnes	
12	Toril Bakken, áššejodiheaddji	
13	Anders Urheim	
14	Arild Pettersen Inga	
15	Sten Erling Jønsson	
16	Toril Bakken	
17	Toril Bakken, áššejodiheaddji	
18	Marianne Balto	
19	Klemet Erland Hætta	
20	Olaf Eliassen	
21	Terje Tretnes	
22	Toril Bakken	
23	Synnøve Solbakken-Härkönen, áššejodiheaddji	
24	Magnhild Mathisen	
25	Jarle Jonassen	
26	Kjersti Myrnes Balto, áššejodiheaddji	
27	Per Ivar Henriksen	
28	Jarle Jonassen	

29	Kjersti Myrnes Balto	
30	Tor Mikalsen, áššejođiheaddji	
31	Per Ivar Henriksen	
32	Olaf Eliassen	
33	Arild Pettersen Inga	
34	Toril Bakken	
35	Johan Mikkel Sara	
36	Tor Mikalsen	
37	Klemet Erland Hætta, áššejođiheaddji	
38	Olaf Eliassen	
39	Egil Olli	
40	Per Ivar Henriksen	
41	Gunn-Britt Retter	
42	Johan Mikkel Sara	
43	Klemet Erland Hætta	
44	Anders Urheim, áššejođiheaddji	
45	Aili Keskitalo	
46	Anders Urheim	
47	Anders Urheim, áššejođiheaddji	
48	Kirsten Appfjell-Eira	
49	Per Andersen Bæhr	
50	Sten Erling Jønsson	
51	Jarle Jonassen	
52	Anders Urheim	
53	Roger Pedersen, čoahkkinortnegi	

VI Sámedikki mearrádus

Ođđa áššit 1-10 sáddejuvvojit Sámediggeráđđái giedahallamii.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 22.05.07 dii. 16.45.

Ášši 17/07

Sámediggeráđi dásseárvopolitihkalaš čilgehus

Arkiivaáššennr..
07/205006 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđi čoahkkin		
Lávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	000/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga miessemánu 22.b.2007 dii. 16.45.

Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus

Álgu

Sámediggeráđdi ovddida dákkko bokte viđat dásseárvopolitihkalaš čilgehusa Sámedikki dievasčoahkkinii. Dán oktavuodas lea sáhka sohkaabeale dásseárvvus. Dásseárvogažaldagat fertejit álo bissut guovddázis jus galgá sáhttit sihkarastit vuoiggalaš servodaga. Dásseárvu nisssonolbmo ja almmáiolbmo gaskkas sisttisoallá iešmearrideami, vuoiggalašvuoda ja ovttadássašvuoda, sihke fárrrolaga ja oktagaslaččat. Nisssonolbmuin ja almmáiolbmuin galget leat seamma vuoigatvuodát, geatnegasvuodát ja vejolašvuodát buot servodatsurggiin sámi servodagas. Dat ii mearkkaš ahte buohkat, beroškeahtta sohkabealis, galget gieđahallojuvot seamma láhkai dahje šaddat ovttalágánin. Das lea sáhka juohkehačča árvvusatnimis. Ovttalágan vejolašvuodaiguin dávjá sáhtta álggahit sierralágan doaimmaid nisssonolbuid ja almmáiolbmuid várás. Dásseárvu guoská buot servodatsurggiide. Danne galgá dásseárvu leat oassin Sámediggeráđi politiikka.

Dásseárvvuin ferte bargat guhkesáiggeperspektiivvas. Dán proseassas mii fertet muhtumin bisánit ja geahčadit maid mii leat juksan, mii fertet geahččat mo mii galgat bargat viidáseappot hástalusaiiguin, ja mii fertet duostat dustet odđa hástalusaid. Danne áigu Sámediggeráđdi bidjat ovdan dásseárvopolitihkalaš čilgehusa juohke jagi válgaáigodagas.

2006 dásseárvopolitihkalaš čilgehusas lei odđa välljen Sámediggeráđdi ja odđa välljen dievasčoahkkin vuolggasadjin. Dalle lei deatalaš bidjat vuodu Sámedikki dásseárvopolitihkalaš viidáset bargui, sihke dakko bokte ahte čielggadit min vuolggasaji ja ahte čujuhit daid hástalusaid, maiguin mii áigut bargat viidáseappot. Juo 2005 válggas leimmet ožžon buriid vásáhusaid maid mii sáhttimet geavahit dán barggus. Ovdal válgga árvvoštallojuvui 2001 válga vuđolaččat, dalle go 39 áirasis ledje dušše 7 nisssonolbmo. Viidáseappot čalmmustuhttojuvui nissoniid ovddastus árrat válgabarggus. Válgaboadus buoridii, nu go mii diehtit, Sámedikki nisssonovddastusa ollu. Dát čájeha ahte lea ávki čalmmustuhttit dásseárvvu.

Dán dáseárvopolitihkalaš čilgehusas áigut vuosttažettiin geahčadit dan barggu maid mii leat čađahan mannan jagi. Leat go mii nagodan váldit ovdan daid čuolbmačilgehusaid mat ovddiduvvojedje 2006:s. Leat go nagodan ávkkestallat daid vásáhusaiguin maid oáččuiimet válgabarggus? Mii Sámediggerádis oaivvildit ahte mii leat joavdan guhkás. Mii leat earret eará lágidan davviriikkalaš sámi dáseárvokonferánssa, mii leat formaliseren gulahallama daid organisašuvnnaiguin mat barget dáseárvoáššiguin, mis lea leamaš nissonperspektiiva vuodđun boazodoallolága ođasmahttinbarggus, ja mii leat oččodan dáseárvoperspektiivva iežamet organisašuvdnii.

Dáseárvobargu gáibida ahte hástalusat čalmmustahttojuvvojit čađat. Dán čilgehusa loahpas mii áigut danne oážžut ovdan guđe hástalusaguin mii áigut bargat boahtte jagiid. Mii fertet diedusge joatkit dainna bargguin mii lea álggahuvvon - čuovvolit dáseárvokonferánssa, fuolahit ahte gulahallan organisašuvnnaiguin ii šatta dušše šloapma, joatkit dihtomielašvuodahuksema sihke politihkaovddideamis ja hálddašeamis. Muhto mii fertet maiddái váldit ovdan eará hástalusaid. Mo addit saji almmáiolbmuid dáseárvopolitihkalaš deaivvadansajis. Mo bargat viidáseappot válganammediid ja válggaid oktavuodas. Mo bargat meahcceednamiid geavaheami ja hálddašeami oktavuodas sohkabealperspektiivvas?

Sohkabealperspektiivva oččodeapmi Sámedikki bargui

Sámedikki váldoulbmil dáseárvobarggus lea oččodit dáseárvosaš sámi servodaga. Sámiid álbmotválljenorgánan Norggas galgá Sámediggi leat okta sámi servodagaid ovddideami ja huksema eaktudeaddjin. Danne ferte Sámediggi leat maiddái dáseárvobarggu eaktudeaddjin. Min vuolggasadjin ferte leat ahte oppalaččat lea hui uhccán politihkas sohkabeali dáfus bealátkeahhtá. Mis leat buohkain dakkár miellaguottut sohkabealiid birra, maid mii eat oppa smiehtas ge. Seammaláhkai go mii dagaimet válgabarggus ovdal 2005 válgga, de fertet árrat juo, buot politihkalaš proseassain, geahččalit suokkardit politihka váikkuhusaid nissonolbmuid ja almmáiolbmuid.

Dás lea dat geavatlaš váikkuhus ahte sohkabealperspektiivva ferte oččodit buot bargguide Sámedikki iežas organisašuvnna, buot dásiin ja buot muttuin: politihkkaábmemis, ruhtajuolludemiin ja prográmmaid ja proševttaid plánemis, čađaheamis ja árvvoštallamis. Dat mearkaša nissonolbmuid ja almmáiolbmuid iešguđetlágan eallimiid, eavttuid, sávaldagaid ja dárbbuid vuhtiiváldin buot surggiin go mii hábmet politihkamet ja go mii dahkat mearrádusaideamet. Nuppiid sániiguin daddjojuvvon de lea sáhka sihke politihkalaš proseassas – rievdadandáhtus vai šaddá dáseárvu, ja organisatoralaš proseassas – das mo dán dáhtu galgá geavahit geavadis¹. Implementeren ii sáhte dattetge buhttet erenoamáš dáseárvodoaibmajuid, muhto ferte boahtit lassin daidda.

Sámedikki organisašuvnna leat mii sihke politihkalaš ja hálddahuslaš dásis geahččalan álggahit doaibmajuid nu ahte dáseárvu lea mielde barggus. Politihkalaš dásis lea mis maŋimus lávdegoddevahkus leamaš dáseárvominiseminára buot áirasiid várás. Seminára lei ávkkealaš dan dáfus ahte dahkat áirasiid dihtomielašžžan dáseárvopolitihkalaš hástalusaid birra. Midjiide Sámediggerádis lei maiddái ávkkealaš oážžut ollu buriid evttohusaid ja ráđiid viidáset bargui, ja mii máhccat dasa dán čilgehusa loahpageahčen. Sámedikki hálddahussii lea dollojuvvon kursa dan birra mo dáseárvu geavadis sáhtta váldojuvvo mielde áššemeannudeapmái. Geavatlaš áššit maiguin Sámediggi lea bargamin, leat oahpistuvvon teorehtalaččat ovdamearkan. Digaštallojuvvui maiddái mo dáseárvu lea fuolahuvvon barggadettiin iešguđet áššiguin ja čájehuvvui maiddái mo lei sáhttit buorebut bargat. Viidáset bargu lea ráhkadit dagaldumiid mo implementeret dáseárvu áššemeannudeapmái, ja galget dollojuvvo eanet dakkár kurssat, mat buoremus láhkai leat heivehuvvon iešguđet fágasurggiide.

Sámediggeráđdi galgá ain oččodit dáseárvoperspektiivva barguidasamet – buot dásiin ja buot muttuin. Deataleamos dán barggus dáidá leat olles organisašuvnna dahkat diehtomielašžžan. Ulbmilin ferte leat ahte sii geat ráhkkanahhtet áššiid min ovddas, álo árvvoštallet lea go áššiid eará váikkuhusat

¹ Strategijja gohčoduvvo fágagillii gender mainstreaming.

nissonolbmuid go almmáiolbmuid. Mii geat dahkat mearrádusaid, fertet duostat mearridit áššiin nu ahte dásseárvu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid gaskkas buorrána sámi servodagain.

Davviriikkalaš sámi dásseárvokonferánssa: Fápmu ja fámohisvuohta sohka-bealperspektiivvas

Sámi NissonForum válddii oktavuoda Sámedikkiin guovvamánus 2006 ja ovddidii earret eará evttohusa čadahit davviriikkalaš sámi dásseárvokonferánssa. Sámediggeráđđi čuovvohii dán ávžžuhusa ja dásseárvokonferánssa Sámis lágideuvvui Oslos cuoŋománus dán jagi. Konferánssa lei Sámi NissonForuma, Sáráhka, Dievdduid ja Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegotti gaskasaš ovttasbargu. Sámediggi lei prošeaktaeaggat ja Sámi NissonForum lei prošeaktajođiheaddjin.

Konferánssa ulbmil lei čalmmustuhttit sámi servodagaid dásseárvo- ja sohka-bealáššiid dili ja dan lálkai oččodit sámi dásseárvobarggu fárrui ášahuvvon davviriikkalaš ovttasbargui. Gaskaboddasas árvoštallan čájeha ahte oassálastit ledje duhtavaččat konferánssain. Sámediggeráđđi lea hui ilus go mii leat lágidan dákkár stuorra konferánssa ja ahte beroštupmi lei nu buorre. Dattetge livččii lean sávahahtti ahte eambbo almmáiovmot ledje searvan. Dásseárvvus lea sáhka goappašiid sohka-bealiin ja lea ge easka dalle go almmáiovmot duodai servet dásseárvobargui, ahte mii sáhttit oazžut dásseárvosaš sámi servodaga.

Davviriikkalaš sámi dásseárvokonferánssa čuovvoleapmi lea vuoruhuvvon bargu Sámediggeráđđái ovddosguvlui. Konferánssas čállojuvvo raporta mii almmuhuvvo Sámedikki ruovttusiiddus ja konferánssa neahttasiiddus². Konferánssa plánen- ja lágidanovttasbargu organisašuvnnaiguin lea leamaš buorre. Konferánssa viidáset čuovvoleapmin áigu Sámediggeráđđi, ovttas organisašuvnnaiguin, čállit áigumušdokumeantta mii galgá gieđahallat viidáset barggu deataleamos strategiijaid mo juksat dásseárvosaš sámi servodaga. Dát strategiijat biddjojuvvojit vuodđun dan dásseárvodoaimmaprogrammii, mii galgá ráhkaduvvot ja ovddiduvvot dievasčoahkkimii skábmamánus dán jagi.

Ovttasbargu organisašuvnnaiguin

Jagi 2006 dásseárvopolitihkalaš čilgehusas deattuheimmet man deatalaččat doaimbi eaktodáhtolaš organisašuvnnaid ja sin oassálastin dásseárvopolitihkalaš digaštallamiid leat. Dán čuovvoleapmin válddii Sámediggeráđđi 2006:s oktavuoda organisašuvnnaiguin oazžun dihtii bastevas gulahallančoahkkimiid. Sámediggeráđđi doalai čoahkkimiid Sámi NissonForum, Sáráhká ja Dievddut organisašuvnnaiguin loahpageahčen 2006. Dát gulahallan lea deatalaš midjiide vai gullat daid hástalusaid mat leat dásseárvosuorggis ja vai gullat siviilla sámi servodaga ángirušši organisašuvnnaid kritihkalaš jiena. Mis leat ollu hástalusat maiguin bargat ja lunddolaš lea ahte organisašuvnnaid leat eahpegierdevaččat ja háliidit ahte mii galggašeimmet dahkat eanet. Mii joatkit gulahallančoahkkimiiguin. Mis šaddá maiddái viiddes ovttasbargu dásseárvokonferánssa čuovvoleami bokte.

Mii illudit oaidnit ahte Norgga ráđdehus lea fuobmán dan barggu maid sámi organisašuvnnaid čadahit. Dievddut bovdjuvvojedje gieskat veahkehit barggus odđa stuorradiggedieđáhusain almmáiovmuid ja dásseárvvu birra.

Sámi ovddidanfoandda iskan dásseárvvu perspektiivvas

Ovddit sámediggeplána ovttas ulbmiliin lei ahte dat ruđat mat juolluduvvojit Sámi ovddidanfoandda bokte, galget vaikkuhit nannet nissonolbmuid oassálastima ja dásseárvvu ealáhuseallimis. Dán

² www.samis.no

čuovvoleapmin mearridii Sámediggeráđđi ahte foanda galggai iskkaduvvot dásseárvvu perspektiivvas 2006:s. Iskkadeapmi galggai mitalit leat go juksan dan mihttomeari maid mii leimmet bidjan, ja guorahallat vejolašvuodaid álggahit doaibmabijuid jus mihttomeari ii lean juksojuvvon.

Iskkadeamis geavahuvvui ruođa 3R-vuohki. Vuogis árvoštallojuvvo juogadeami ovddasteapmi ja resursajuogadeapmi ja realitehta. Ovddastusindikáhtora oktavuodas čájehii iskan ahte nissonolbmuid oassi ohcciid gaskkas lei uhcci. Resursaindikáhtor čájehii ahte proseantta vuodul ruhtajuogadeapmi vástidii ohcciidjuogadeapmái. Dát mearkkaša ahte almmáiolbmot ožžo mealgat stuorát oasi foandda ruđain go dan maid nissonolbmot ožžo. Realitehtadigaštallan čalmmustuhtii máŋga siva dasa ahte ledje diet bohtosat ovddastusindikáhtoris ja resursaindikáhtoris. Ovddastus ja resursajuogadeapmi dávista muhtun muddui SOF-guovllu ealáhuseallima struktuvraide. Sámi ovddidanfoanda lea árbevirolaččat vuoruhan doarjut vuodđoaláhuseid main leat eanaš almmáiolbmot. Iskan čájeha maiddái ahte nissonolbmot ja almmáiolbmot eai vállje seammaláhkai go álggahit ealáhuseid. Eanaš nissonolbmot álggahit duodje-, bálvalus- ja kultur-/eaktodáhtolaš suorggi ealáhuseid. Almmáiolbmot fas álggahit mátkke-, boazodoallo- ja guolástusealáhuseid.

Iskkadeamis čalmmustuhttojuvvui maiddái gielddaid doaibmabidjoapparáhta ja man bures dát lea heivehuvvon nissonolbmuid ja almmáiolbmuid dárbbuide ja man ollu dieđut iešguđet gielddain leat Sámi ovddidanfoandda birra. Dat ahte nissonlaš ohcciid oassi lea stuorámuš daid gielddain main foanda lea doaibman guhkimusat, sáhtta čujuhit ahte addojuvvojit menddo uhccán dieđut nissonolbmuide daid guovlluin mat eai leat gullan Sámi ovddidanfoandda doaibmguvlui nu guhká.

Jus dat ruđat mat juolluduvvojit Sámi ovddidanfoandda bokte, galget leat mielde nannemin nissonolbmuid oassálastima ja dásseárvvu ealáhuseallimis, de fertet leat mielas rievdadit Sámi ovddidanfoandda vuoruheami. Vuoiggalašvuodaprinsihpa vuodul lea sávahahtti lasihit nissonolbmuid oassálastima ealáhuseallimis. Dan lassin leat nissonlaš ealáhuseallit stuorra resursa mii ii leat geavahuvvon ja berresii oážžut stuorát saji Sámedikki ealáhuseallitkalaš áŋgiruššamii. Muhto nu go daddjuuvvui de dat gáibida ahte dat ruđat mat mannet ealáhuseovddideapmái, vuoruhuvvojit earaláhkai go dál, dahje ahte dát poasta lasihuvvo mealgat ja ahte foandda áŋgiruššansuorggit viiddiduvvojit. Dán jagi lea álggahuvvon Sámedikki doarjjaortnegiid njuolggaduseid ođasmahttin. Dát bargu dahkkojuvvo sohkabealperspektiivva vuodul.

Vai nissonolbmuide sihkkarastujuvvo váikkuhanfápmu ásehuvvon fitnodagain, de mii fertet maiddái gáibidit ahte ohccifitnodagaid stivračoahkádusa oktavuodas lea 40 % njuolggadus ollašuhthuvvon. Dásseárvoiskan čájeha maiddái ahte nissonolbmot eanet ohcet álggahanstipeanda- ja buvttavovddidoarjaga go dan maid almmáiolbmot dahket. Foandda álggahanstipeanda leat ráddjejuvvon lotnolasealáhuseid ja lea váttis oážžut doarjaga dakkár buvttavovddideapmái, mas fitnodat ieš geavaha iežas gelbbolašvuoda buvttavovddideamis, go dušše olggobeale veahkkái sáhtta oážžut doarjaga. Jus mii háliidit earaláhkai juogadit ruđaid ealáhuseovddideapmái, de ferte rievdadit bajábealde namuhuvvon beliid vai nissonolbmot eanet sáhttet oážžut oasi das.

Sámedikki doarjjastivrra 2006 raporttas, mii maiddái meannuduvvo dán dievasčoahkkimis, oaidnit positiivva soju Sámi ovddidanfoandda sohkabealperspektiivvas. Juolludemiid juohkaseapmi nissonolbmuide ja almmáiolbmuide čájeha ahte dat proseantaoassi mii manná nissonolbmuide, lea lassánan 29,8 proseanttas jagis 2005 41,5 prosentii jagis 2006³. Sivvan lea vuosttažettiin dat ahte jagis 2006 ledje eanaš nissonolbmot geat ožžo doarjaga duodješiehtadusa bokte. Dan lassin leat eanet nissonlaš ohccit geat leat ožžon doarjaga eanadoalu bokte go ovdal. Dát lea positiiva vuoiggaleabbo juogadeami dáfus sohkabeliid gaskkas. Ferte anhkke dahkat juoidá áŋgiruššansurggiiguin jus rievdadusain galggašedje leat guhkesáiggi váikkuhusat.

³ Juogadeamis bohtet dušše ovdan juolludeamit nissonolbmuide ja almmáiolbmuide, eai fal fitnodagaide. Fitnodagat ožžot 52,9 % juolludemiiin.

Dásseárvu boazodoalus

Boazodoallu lea sihke ealáhus, eallinvuohki ja deatlaš kulturovddideaddji. Danne lea Sámediggeráđđi erenoamáš duhtavaš go dát leat dat fágasuorgi mainna Sámediggi lea ollen guhkelepmosit oččodeamis dásseárvoperspektiivva buot dásiide ja muttuide.

Boazodoallolága ođasmahttima oktavuodas lea Sámediggi čalmmustuhtán dan ahte boazodoallonissoniid riektedilli ja sadi boazodoalus galgá fuolahuvvot. Dás leat leamaš deatalaččat dat mearrádušat mat gieđahallet nissonolbmuid vuoigatvuodaid earráneami ja/dahje jápmima oktavuodas, ja nissonolbmuid váikkuhanfápmu boazodoalu siskkáldas áššiide. Sámediggeráđđi lea buktán konkreta evttohusaid konsultašuvnnain lága ođasmahttima oktavuodas.

Sámediggeráđđi lea čujuhan dasa ahte boazodoalus lea dávjá nu ahte nuppi náittosguoimmis ferte leat bálká bargu olggobealde boazodoalu. Dát bálkáboadus sáhtá áinnas leat eanet go dan maid nubbi beallelaš dine boazodoalus. Dábálaččat lea nissonolmmoš gii bargá olggobealde boazodoalu. Jápmima dahje earráneami oktavuodas sáhtá šaddat dakkár dillái ahte dan beallelašii, gii dine eanemusat olggobealde boazodoalu, čuohtá váldoealáhusmearráduš. Boadusin sáhtá šaddat eahpesávvojuvvon sohkabealvealaheapmi.

Sámediggeráđđi lea maid evttohan ahte lágas mearriduvvo ahte jus goappašat beallelaččat/elošteaddjit ovtta leaba jodiheaddjit ja goappašat bargaba ollesáiggi ealáhusas, de fertejit Stáhta ekonomalaš ortnegat bidjat beallelaččaid/elošteaddjiid ovtta dásseárvu. Evttohuuvui maidái ahte dakkár diliin go goappašat beallelaččat/elošteaddjit leaba oktasaččat jodiheaddjin siidaoasis, de galgá goappašagain leat 5 jiena goappásge orohaga jahkečoahkkimis. Dása ii ožžon Sámediggi miedáhusa. Danne evttoha Sámediggeráđđi ahte dakkár diliin go beallelaččat ovtta doaimmahit siidaoasi, de dát galgá dagahit ahte jietnalohku lasihuvvo orohtajahkečoahkkimis.

Eaiggádušsama oktavuodas boazodoalus evttohi lálkálávdegodde ahte go guovttis geain goappás ge lea siidaoassi, náitaleaba, de nubbi siidaoassi orru geavatkeahhtá nu guhká go náittosdilli dahje elošteapmi bistá. Sámediggi lea álo oaivvildan ahte dát čuohtá negatiivvalaččat nissonolbmo siidaoassái, go dávjjimusat leat nissonolbmot geat váldet barggu boazodoalu olggobealde. Sámediggeráđđi ángirusšama geažil rievdaduvvui lálkateakstaevttohus nu ahte go guovttis geain lea goappásge siidaoassi, náitaleaba, de galgaba goappašat beallelaččat beassat doallat osiideaskka. Dát nanne čielgasit nissonolbmo vuoigatvuodaid boazodoalus.

Sámediggeráđđi áigu viidáseappot dásseárvobarggus boazodoalus joatkit álggahuvvon barggu. Mis galgá buot evttohusain boazodoallošiehtadusaide ain leat dásseárvu diehttalas ja vuoruhuvvon oassi evttohusas. Stuorradiggi lea lagamus boahhteáiggi meannudeamen boazodoallolága ođasmahttima. Dalle šaddá vuordimis sáhka ođđa ođasmahttimis. Dán vuoru leat šiehtadallamat guovddázis. Sámediggeráđđi áigu boahhte ođasmahttima oktavuodas bargat dan ala ahte nissonolbmot ožžot sáji formálalaš forain ja boazodoalu stivrenorgánain.

Hástalusat viidáseappot

Nu mo lea namuhuvvon álggos de ferte dásseárvobargu álo čalmmustuhttit hástalusid. Mii leat dál geahčasan ruovttoluotta ja geahčalan oazžut ovdan oasi das maid mii leat juksan dán rádjai, seammás go leat dadjan juoidá dan birra mo mii galgat bargat viidáseappot dáid áššiguin. Lea ain ollu bargu. Danne fertejit mis leat ođđa ulbmilat ja mii fertet identifiseret ođđa hástalusaid dásseárvobarggus. Sámediggeráđđi áigu dán barggus bidjat vuodđun muhtun dain áššiin mat digaštallovuovjedje lávdegoddevahku dásseárvosemináras.

Dásseárvu adnojuvvo dávjá nissonáššin. Okta stuoramus hástalusain dáidá leat oazžut eanet almmáiolbmuid searvat dásseárvopolitihkkii. Lávdegoddevahku semináras daddjojuvui ahte dat

almmáiolbmot, geat geahččalit searvat dásseárvopolitihkalaš digaštallamiidda, dávjá fertejit váldit ovddasvástádusa buot dain negatiiva daguin maid almmáiolbmot dahket ja leat dahkan áiggiid čađa. Danne jerrojuvvui mo galggašii oadjudit almmáiolbmuid dásseárvodigaštallamiidda. Mii fertet maiddái leat diehtomielas das ahte addit sidjiide vejolašvuođa leat mielde bidjamin eavttuid dán digaštallamii. Danne ávžžuha Sámediggeráđđi erenoamážit dán lanja almmáiolbmuid ovddidit áššiid maid sii oaivvildit nannešedje almmáiolbmuid áŋgiruššama dásseárvvu oktavuodas.

Meahcceatnamiid geavaheapmi ja hálldašeapmi lea eará fáddá masa dásseárvoperspektiiva berre ovttaiduhthtojuvvot eanet. Dát lea erenoamážit deatalaš dál go Finnmárkkuláhka aiddo lea boahán fápmui, ja vuodđobargu lea dahkkojuvvomin daid guovlluid ektui, mat leat olggobealde Finnmárkkku. Meahcceatnamiin leat sihke ealáhusdoaimmat, priváhta ávkkástallan ja astoáiggedoaimmat. Diimmá čilgehusas jerrojuvvui leat go nissonolbmuiin ja almmáiolbmuiin iešguđetlágan dárbbut suodjalit iežaset vuoigatvuodaid dakkár oktavuodas, ja fuolahuvvojit go iešguđetlágan geavaheamit ja dárbbut doarvái bures. Dán mii fertet čuovvolit viidáseappot. Lávdegoddevahku semináras válddii áirras Toril Bakken ovdan juoidá maid son vásihii almmáiolbmuid dominánsan meahccegeavahandigaštallamis. Son vásihii ahte dat leat dat bealit meahccegeavahandigaštallamis mat daddjojuvvot leat maskuliidnan, mat addet stáhtusa. Son geavahii ovdamearkan ahte su ealáhusdoaimmas oazžu guolásteapmi stuorát beroštumi ja stáhtusa go urtasiid čoaggin ja murjen. Dán čuovvolit áinnas mediat dainna lágiin ahte geassit ja čakčat leat ollu reportášat luossabivddu ja fuodđobivddu birra, muhto uhccán murjema birra. Mii fertet jearrat lea go dán láhkai go meahcceatnamiid geavaheami ja hálldašeami struktuvrrat galget biddjojuvvot?

Eará fáddá mii válđojuvvui ovdan lávdegoddevahkus lea birasmirkkuid ja sahkaneami váttisvuođat. Sámi kulturdoaimmas lea deatalaš ávkkástallat luonddu buktagiiguin. Buktagiiguin mat min mielas leat dearvvašlašžan midjiide; ruoidna bohccobiergu, guolli mas lea omega 3, muorjijit main leat c-vitamiinnat ja antioksidánttat. Muhto mii ássat rašis guovlluin. Nuoskkideapmi Eurohpas dolvojuvvo davás áhperávnjiid mielde. Danne lea várra ahte borramušas davvi guovlluin lea ollu birasmirkko. Dán sáhtta geahččat ii dušše ealáhusperspektiivvas, muhto maiddái bearašperspektiivvas. Dálá nissonolbmot vurdet guhkit áiggi oazžut mánáid go ovdal, ja dalle čoagganit birasmirkkot goruhii guhkit áiggi. Danne fertet nuppi bealis bargat dan ala ahte nissonolbmuiin lea duohta välljenvjolašvuohta oazžut mánáid árat. Dan sáhtta dahkat dainna lágiin ahte buorida bearrašiid studerenruhtadeami, ja ahte buorida oahppofálaldagaid lagasbirrašiin. Ferte maiddái bargat dan ala ahte almmáiolbmot ožžot buoret virgelohpevuoigatvuodaid riegádahttima oktavuodas. Nuppi bealis ferte dálkkádatutkan buorebut čalmmustuhttit eamiálbmogiid hástalusaid oppalaččat ja dálkkádatváikkuhusaid erenoamážit mánáid oazžumii sihke ovdal ja maŋŋá sahkaneami.

Sámediggeválgga odđa válgaortnega fágálávdegoddi geigii gieskat raporttas Sámediggeráđđái. Lávdegotti bargu galgá leat fágalaš vuodđun dasa ahte árvvoštallat sámelága válgamearrádušaid rievdadusevttohusaid. Dálá Sámedikkis leat sullii seamma ollu nissonolbmot go almmáiolbmot. Dát lea áidnalunddot máilmmi dásis. Boađus bođii maŋŋá vuđolaš ovdabarggu mas sohkabeale dássedeaddu lei áigumuššan. Mii várra oahpaimet válgabarggus ahte bohtosat eai boađe iešalddis eai dan oktavuodas ge ahte oččodit ovddastusa nissoniid ja almmáiolbmuid bealis seamma dássái. Ii ge lávdegoddi leat evttohan sierra doaibmabijuid bisuhit dan sohkabealovddastusa mii mis lea dál. Ášši lea dál sádejuvvon gulaskuddamii, ja dál lea vejolašvuohta buktit ovdan oainnuid dasa. Almmatge lea deatalaš ahte Sámedikkis maiddái boahte válggas lea buorre dássedeaddu sohkabeliid gaskkas. Hástalusas dáidá dallet leat ahte oččodit mielde maiddái nuorra almmáiolbmuid?

Diimmá dásseárvopolitihkalaš čilgehusas deattuhuvvui deatalažžan ahte lea buorre mearrádušvuodđu go galget čielggaduvvot guđe stuorát rievdadusat ja doaibmabijut mat dárbbasuvvojit vai juksat duohta dásseárvvu. Buoremus vuodđun servodatovddideapmái, dás maiddái dásseárvopolitihkkii, ferte nappo leat máhttu nissonolbmuid ja almmáiolbmuid eallima birra sámi guovlluin. Dát mearkaša ahte mii fertet bargat dan ala ahte sámi perspektiiva dutkojuvvo ja čalmmustuhttojuvvo eanet servodatdigaštallama dásseárvogažaldagain. Dál gávdno sámi statistihkka mainna dutkit sáhttet ávkkástallat. Dásseárvokonferánsas oaččuimet maiddái ovdamearkkaid das ahte dahkkojuvvo ollu

miellagiddevaš dutkan mii sáhtta čadnojuvvot dásseárvui sámi servodagain, ja mii seammás sáhtta movttiidahttit eanet dutkamii ja čielggademiide dán oktavuodas.

Dásseárvobarggus leat ollu hástalusat maid ferte dustet ja ollu vuogit mo dáid hástalusaiguin bargat. Lávdegoddevahku semináras daddjojuvvui ahte dásseárvobargu ii galgga šaddat dušše finna sátnin, muhto bargu gáibida doaibmama. Nu go dát čilgehus čájeha, de lea Sámediggeráđđi čalmmustuhttimin dán. Sámediggeráđđi lea earret eará álggahan doaibmajuid ja strategiijaid vai dásseárvu šaddá lunddolaš oassin buot beliin Sámedikki barggus. Skábmamánu dievasčoahkkimii galgá dát bargu konkretiserejuvvot ain eanet dainna lágiin ahte ráhkaduvvo dásseárvodoaibmaplána. Dásseárvobargu gáibida politihkarasttideaddji searvama ja gáibida politihkalaš duostilvuoda. Digaštallamis dán diedáhusa oktavuodas ain sávvá Sámediggeráđđi oazžut buriid evttohusaid doaibmapláni.

Dákko bokte lea Sámediggeráđđi bidjan ovdan dásseárvopolitihkalaš čilgehusa 2007 várás.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 37 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Dán áššis ii jienastuvvon.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhkvuorolistu ja replihkat

	Sáhkvuorru	Replihkka
1	Aili Keskitalo, áššejođiheaddji	
2	Susanne Amalie Andersen	
3	Per Ivar Henriksen	Bjørge Eli Masternes
	Per Ivar Henriksen	
4	Toril Bakken	Terje Tretnes
		Per Ivar Henriksen
		Jørn Are Gaski
	Toril Bakken	
5	Jánoš Trosten	Per Ivar Henriksen
		Toril Bakken
	Jánoš Trosten	
6	Kirsten Appfjell-Eira	Aili Keskitalo
7	Olaf Eliassen	Susanne Amalie Andersen
		Bjarne Store-Jakobsen
	Olaf Eliassen	
8	Anders Urheim	
9	Klemet Erland Hætta	Bjarne Store-Jakobsen
		Anders Urheim
		Per Ivar Henriksen
	Klemet Erland Hætta	
10	Magnhild Mathisen	Klemet Erland Hætta

		Olaf Eliassen
		Jørn Are Gaski
	Magnhild Mathisen	
11	Gunn-Britt Retter	
12	Sten Erling Jønsson	
	Aili Keskitalo	
13	Terje Tretnes	
14	Per Andersen Bæhr	
15	Marianne Balto	
16	Kjersti Myrnes Balto	
17	Arild Pettersen Inga	
18	Kirsti Guvsám	
19	Jørn Are Gaski, čoahkkinnortnegii	
20	Björg Eli Masternes	
	Aili Keskitalo	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggeráđi dásseárvopolitihkalaš čilgehus válđojuvvui diehtun.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 24.05.07 dii. 11.50.

Ášši 18/07 Sámedikki jagi 2008 čoahkkinplána

Arkiivaáššennr..
07/149906 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Čoahkkinjođihangoddi	17.04.07	01/07
Bajáššaddan- ja oahppolávdegoddi	8. – 10.05.07	006/07
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	18/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui distaga miessemánu 22.b. 2007 dii. 17.15.

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1			Kaleanddar

II Evttohusat ja mearkašumit

Čoahkkinjođihangotti mearrádusárvalus

Sámedikki dievasčoahkkimat 2008:

- 09. vahkus guovvamánu 25. b. – 29. b.
- 22. vahkus miessemánu 26. b. - 30. b.
- 39. vahkus čakčamánu 22. b. - 26. b.
- 48. vahkus skábmamánu 24. b. - 28. b.

Sámedikki lávdegoddečoahkkimat 2008:

- 07. vahkus guovvamánu 11. b. - 15. b.
- 19. vahkus miessemánu 5. b. - 9. b.
- 37. vahkus čakčamánu 8. b. - 12. b.
- 46. vahkus skábmamánu 10. b. - 14. b.

Bajáššaddan- ja oahppolávdegotti árvalus:

Álggaheapmi

Čoahkkinjođihangoddi lea ovddidan čoahkkinplána jahkái 2008 dievasčoahkkima meannudeapmái.

Lávdegotti ráva

Olles lávdegoddi dáiguin miellahtuiguin: *NSR:a sámedikekejoavku; Synnøve Solbakken-Härkönen, Kjersti Myrnes Balto, Ingolf Kvandahl, John Harald Skum, Tor Dahlseng ja Nils Djupen, Sámit lulli-Norggas; Johan Mikkel Sara, Bargiðbellodaga sámedikekejoavku; Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Ingmar Vedbugnes, Hilde Anita Nyvoll ja Per-Ivar Henriksen, Čielga sámi jietna; Janos Trosten; rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:*

Sámediggi doarju Čoahkkinjodihangoddi mearrádusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 35 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Bajassáddan- ja oahppolávdegotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Kjersti Myrnes Balto, áššejođiheaddji	
	Jørn Are Gaski	

VI Sámedikki mearrádus

Sámedikki dievasčoahkkimat 2008:

- 09. vahkus guovvamánu 25. b. – 29. b.
- 22. vahkus miessemánu 26. b. - 30. b.
- 39. vahkus čakčamánu 22. b. - 26. b.
- 48. vahkus skábmamánu 24. b. - 28. b.

Sámedikki lávdegoddečoahkkimat 2008:

- 07. vahkus guovvamánu 11. b. - 15. b.
- 19. vahkus miessemánu 5. b. - 9. b.
- 37. vahkus čakčamánu 8. b. - 12. b.
- 46. vahkus skábmamánu 10. b. - 14. b.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 22.05.07 dii. 17.20.

Ášši 19/07 Sámedikki reviderejuvvon bušeahtta 2007

Arkiivaáššennr..
06/337606 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	11.04.07	R 024/06
lávdegoddi	7.-11.05.07	PFL 004/07
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	000/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku 23.05.07 dii. 09.05

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus

II Evttohusat ja mearkkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggi lea definerejuvvon nettobušehterejuvvon doaibman, danne doalaha ja juogada Sámediggi iežas bušeahttabadjebáhčaga. Vejolaš vuolláibáza gokčojuvvo boahhte jagi bušeahtas. Sámediggi čadaha jahkásaš bušeahttarevišuvnnaid miessemánu dievasčoahkkimis, guovvamánu jahkediedáhusa mearrádusa vuodul mii maiddái sisttisoallá jahkereketdoalu.

Sámediggi sáhtta friija hálldašit poasta 50 ruđaid maid departemeanttat leat juolludan. Dát ii guoskka daidda ruđaide, mat leat várrejuvvon dihto doaimmaide ja bohtet eará departementála poasttain nu go poasttain 22 ja 72. Lassejuolludusat sáhttet dattetge váldojuvvot mielde reviderejuvvon bušehhti.

Muđui čujuhuvvo Sámedikki jahkereketdollui ja Sámedikki jahkediedáhussii 2006 áššis 05/07.

Sámedikki jahkereketdoallu 2006 čájeha rehetdoalu dáfus 1 629 862 ruvdnosaš badjebáhčaga. Sámedikki 2006 badjebáza mii galgá ođđasis juogaduvvot reviderejuvvon bušeahtas, lea 1 629 862 ruvnno.

Lassejuolludemiid juogadeapmi ja jagi 2007 bušeahta ođđasisjuogadeapmi boahdá ovdan vuolábeale tabeallain oktan iešguđet poasta máinnašumiiguin.

Sámedikki boadut ja golut buohkanassii

	Bušeahhta -07	Liigejuoludeapmi	Oddasisjuog. buš	Rev.buš-07
Doaimaboaduid				
Departemeanttaid juolludusat	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Doaimaboaduid submi	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Váikkuhangaskaoamit				
Oahpahus	29 433 000	0	0	29 433 000
Giella	50 379 000	0	0	50 379 000
Kultuvra	43 141 000	0	0	43 141 000
Girjerádjjobálvalusat	8 607 000	0	0	8 607 000
Ealáhus	24 529 000	0	430 000	24 959 000
Birasgáhtten ja kultursuodjalus	14 771 000	0	0	14 771 000
Dearvvašvuoda- ja sosiálaá?giruššan	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Riikkaidgaskasaš bargu	1 231 000	0	0	1 231 000
Dásseárvodoaimabijut	650 000	0	0	650 000
Sámiiide guoski statistihkka Norrgas	300 000	0	0	300 000
Eará doarjagat (politihkalaš bargu)	4 451 000	0	0	4 451 000
Konferánsat	1 085 000	0	0	1 085 000
Bálkkašumiid geigen	100 000	0	0	100 000
Sám eálbmotfoanda	0	0	0	0
Eará váikkuhangaskaoamit	1 674 000	0	0	1 674 000
Váikkuhangaskaomiid submi	187 301 000	200 000	730 000	188 231 000
DOAIMABOADUID - VÁIKKUHANGASKAOMIID SUBMI	82 846 000	0	-730 000	82 116 000
Doaimagolut				
Politihkalaš dási doaima	20 226 000	0	0	20 226 000
Hálddahusa doaima	58 245 000	0	899 862	59 144 862
Investeremat	1 500 000	0	0	1 500 000
Erenoamáš doaimagolut	2 875 000	0	0	2 875 000
Doaimagoluid submi	82 846 000	0	899 862	83 745 862
JAHKEBOADUS	0	0	-1 629 862	-1 629 862

Poasta 50 Departemeanttaid juolludusat

Buohkanastabealla Sámedikki boadut buohkanassii -reviderejuvvo bušeahhta 2007

Kap.Poasta	Válddahallan	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
680.50	Bargo-ja searvadahttindepartemeanta - BSD	164 100 000	0	0	164 100 000
206.50	Máhttodepartemeanta - MD	30 572 000	0	0	30 572 000
226.21	Máhttodepartemeanta - MD	4 000 000	0	0	4 000 000
248.21	Máhttodepartemeanta - MD	0	0	0	0
231.50	Máhttodepartemeanta - MD	11 870 000	0	0	11 870 000
1429.50	Birasdepartemeanta - BD	2 000 000	0	0	2 000 000
320.53	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	47 405 000	0	0	47 405 000
326.78	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	500 000	0	0	500 000
724.21	Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta DFD	5 700 000	200 000	0	5 900 000
1147.50	Eanadoallodepartemeanta - ED	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Eanadoallodepartemeanta - ED	2 000 000	0	0	2 000 000
Juolluduvvon buohkanassii I		270 147 000	200 000	0	270 347 000
540.54	Giella- ja guovluddepartementa - GGD	4 650 000	0	0	4 650 000
Juolluduvvon buohkanassii II		274 797 000	200 000	0	274 997 000

Sámedikki ollislaš 2007 bušeahhta lea buohkanassii 274 797 000 ru sturrosaš, oktan Sámeálbmotfoandda 4 650 000 ruvdnoasaš reanttuiguin. Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta (DFD) juolludus ii lean spesifiserejuvvo DFDa 2007 stáhtabušeahhtaevttohusa mielde Sámediggái. Sámediggi lea 2007 bušeahstas bušhteren 5 700 000 ru. 2007 juolludusreivves lei juolluduvvon

5 900 000 ru, dm. 200 000 ru eanet go dan maid Sámediggi lei eaktudan.

Badjebáhca ja lassejuolludusa juogadeapmi

Vuolábeale tabeallat čájáhit 1 629 862 ru sturrosáš badjebáhca juogadeapmi, ja 200 000 ru sturrosáš juolludusa Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanttas.

Poasta 01 Hálldahusa doaibmagolut

Hálldahusa doaibmagolut

Poasta 01	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
-	Hálldahusa doaibmagolut	58 245 000	0	899 862	59 144 862
-	Investeremat	1 500 000	0	0	1 500 000
-	Erenoamáš prošeavttat	2 875 000	0	0	2 875 000
Submi		62 620 000	0	899 862	63 519 862

800 000 ru várrejuvvo hálldahusa bargui vuoigatvuodaáššiiguin ja guolástusáššiiguin. Sivvan leat lassánan áššehivvodat ja áššesurgiid dárbbášlaš vuoruheapmi, dás maiddái sámi vuoigatvuodalávdegotti II ja guolástusáššiid erenoamáš čuovvoleapmi.

Lassin várrejuvvo 99 862 ru Sámedikki vistesuodjalanprošeaktii Sirms. Prošeakta lea vuosttažettiin olggoealde ruđaiguin ruhtaduvvon, muhto ii dattetge álggahuvvon ovdal loahpageahčen 2006. Danne leat golut gártan dán jagi, ja prošeavtta bisseheapmi dán muttus adnojuvvo unohassan.

Sámediggi várre 899 862 ru 2007 reviderejuvvon bušeahas hálldahusa bargui vuoigatvuodaáššiiguin ja guolástusáššiiguin ja lassin várrejuvvojit ruđat vistesuodjalanprošeaktii Sirms.

Poasta 200 Kultuvra

Čoahkketabealla - Kultuvra

Poasta	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
200	Sámi kulturfoanda	10 157 000	310 000	0	10 467 000
201	Sámi lágádusat	2 473 000	0	0	2 473 000
202	Sámi kulturviesut	6 434 000	0	0	6 434 000
203	Sámi kulturorganisašuvnnat	306 000	0	0	306 000
204	Sámi festiválat - vuoddoarja	1 730 000	0	0	1 730 000
205	Sámi valáštallan	1 225 000	0	0	1 225 000
206	Sámi teáhter	14 318 000	0	0	14 318 000
207	Sámi dáidda	4 685 000	0	0	4 685 000
208	Sámi prentosat	1 813 000	-310 000	0	1 503 000
Submi		43 141 000	0	0	43 141 000

Sámi kulturfoanda

Poasta 200	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
20000	Girjjálašvuohta	3 236 000	150 000	0	3 386 000
20010	Musihkka	1 550 000	0	0	1 550 000
20020	Govvadáidda/duodji	670 000	0	0	670 000
20030	Teáhterulbmilat	500 000	0	0	500 000
20040	Mánáid bajásšaddaneavttut	1 900 000	0	0	1 900 000
20050	Eará doaibmabijut	2 001 000	0	0	2 001 000
20060	Sámegielat sárggusráiddut	300 000	160 000	0	460 000
Submi		10 157 000	310 000	0	10 467 000

Sámi prentosat

Poasta 208	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
20800	Nissonbláddi Gába	500 000	0	0	500 000
20801	Nuorttanáste	230 000	0	0	230 000
20802	Mánáidbláddi	310 000	-310 000	0	0
20803	Nuoraidbláddi Š	773 000	0	0	773 000
20804	Sámegielat sárggusráiddut	0	0	0	0
Submi		1 813 000	-310 000	0	1 503 000

Maŋimus jagiid eai leat mánáidbládet almmuhuvvon. Danne sirdojuvvo 310 000 ru poasttas 2008 sámi prentosat postii 200 sámi kulturfoanda. Dát ruđat galget geavahuvvot doaibmabijuide mánáid ja nuoraid várás.

Poasta 300 Ealáhusat

Čoahkketabealla - Sámi ealáhusat

Poasta	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
300	Sámi ovddidanfoanda	21 820 000	0	430 000	22 250 000
301	Duodjeášahusat ja -organsisašuvnnat	2 459 000	0	0	2 459 000
302	Goahtegearret	250 000	0	0	250 000
Submi		24 529 000	0	430 000	24 959 000

Sámi ovddidanfoanda

Poasta 300	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
30000	Guolástus	4 050 000	0	115 000	4 165 000
30010	Eanadoallu	2 950 000	0	115 000	3 065 000
30020	Duodješiehtadus	8 220 000	0	0	8 220 000
30030	Eará ealáhuseallin	5 900 000	0	200 000	6 100 000
30040	Interreg	700 000	0	0	700 000
Submi		21 820 000	0	430 000	22 250 000

Sámediggi várre 430 000 ru 2007 reviderejuvvon bušehtas nannet ealáhusovddideami ja láchit buoret ealáhusovddideapmái Sámi ovddidanfoandda geográfalaš guovllus.

Poasta 450 Dearvvašvuoda- ja sosiálaáŋgiruššan

Sámi dearvvašvuoda- ja sosiálaáŋgiruššan

Poasta	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
450	Dearvvašvuoda- ja sosiálaáŋgiruššan	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Submi		3 850 000	200 000	0	4 050 000

Poasta 500 Regionála ovddideapmi ja ovttasbargu

Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu

Poasta	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
500	Ovttasbargošiehtadusat fylkkagiielddaiguin	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Submi		3 100 000	0	300 000	3 400 000

Sámediggi várre 300 000 ru 2007 reviderejuvvon bušehtas nannet ja čalmmustuhttit sámi kultuvrra, giela ja servodateallima, ovttas regionála ovttasbarguiguin.

Plána- ja finánsalávdegotti árválus:

Álgu

Sámediggeráđđi lea ovddidan reviderejuvvon bušehta 2007. Sámedikkis lea 2006:s rehkedoalu dáfus 1 629 862 ruvdnosaš badjebáza mii galgá juogaduvvot reviderejuvvon bušehtas. Sámediggi oaččui dan lassin 200 000 ru Dearvvvašvuoda- ja sosiáladepartemeanttas eanet og dan maid álggos lei vuordán.

Plána- ja finánsalávdegoddi lea meannudan Sámedikki reviderejuvvon bušehta 2007, ja ovddida čuvvovaš mearkkašumiid ja evttohusaid:

Mearkkašumit

Lávdegoddi, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) labttut Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo ja Miriam Paulsen, Bargiidbellodaga (BB) sámediggejoavkke labttut Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jønsson, Åge B. Pedersen ja Magnhild Mathisen, Norgga sámiid riikkasearvvi/ Sámeálbmotbellodaga (NSR/SáB) labttu Gunn-Britt Retter, Finnmárkeku listta labttu Toril Bakken, Sámeálbmotbellodaga (SáB) labttu Terje Tretnes, oaivvildit ahte:

Lávdegoddi čujuha dasa ahte sámi guovlluid eanadoalus leat stuorra hástalusat. Doarjjastivrra 2006 raporta čájeha ahte eanadollui juolluduvvui lagabui 50% eanet ruhta og dan mii lei bušehterejuvvon.

Dat váikkuhangaskaoamit maid Sámediggi iežas vuogádagas ja maid Innovasjon Norge hálddašit, eai leat doarvái dasa ahte bisuhit dálá eanadoaluid logu sámi guovlluin. Eanadoalu rámmaeavttut fertejit danne buoriduvvot mealgat.

Sámi guovlluid eanadoalu maŋimus logijagi eahpesihkkaris boahhteáigi lea dagahan ahte eanadoallu ii leat vuoruhan huksemiid dahje bajásdoallama. Danne leat doalut gollan ja uhccán heivehuvvon dálááigái. Doalut doaimmahuvvojit nu guhká og eai lonuhuvvo eaggádat. Dáin doaluin leat mánnga dakkár dilis ahte nuorat leat balus daid váldimis badjelasaset. Dan lassin leat eanadollui ođđa hástalusat, earret eará ođđa luovosdoallortnega.

Lávdegoddi mearkkaša ahte lea nationála ovddasvástádus bisuhit eanadoalu sámi guovlluin. Lávdegoddi háliida ahte Sámediggi galgá bargat guovddáš eiseválddiid ektui dainna ulbmiliin ahte nannet sámi eanadoalu. Lávdegoddi konstatere maiddái ahte doarjjastivrras lea vejolašvuohta ođđasis juogadit gitta 20% rádjai bušehta ruđain daidda dárbbuide mat ain leat.

Doarjja Goahtegerrehii

Lávdegoddi čujuha juolgenohtii Sámedikki 2007 bušehta posttas 30200 mas čuožžu ahte doarjja máksojuvvu dainn eavttuin ahte buot juolludusreivve gáibádušat leat ollašuhthtojuvvon. Lávdegoddi diehtá ahte bearráigeahččanlávdegoddi lea álgán guorahallat Sámediggeráđi doarjagiid Goahtegerrehii. Danne ávžžuhuvvo Sámediggeráđđi vuordit máksimis doarjaga organisašuvdnii ovdalگو bearráigeahččanlávdegoddi lea buktán konklusuvnna áššis.

Lávdegotti eanetlogus, NSR, NSR/SáB ja SáB labttuin, lea čuovvovaš mearkkašupmi:

Boraspirehálddašeapmái

Lávdegotti eanetlogus leat eahpádušat daid alla boraspiremáttodatmihtuid geažil sámi ássanguovlluin, gos leat sihke boazo- ja sávzaguohumat. Massimat leat bistevaččat hui stuorrát, ja ollu guovlluin maiddái lassáneamen. Lávdegoddi oaivvilda ahte máttodatmihtut galget leat dárkileappot. Vái Stuorradikki eavttut dárkilis máttodatmihtuid ektui galget leat juvssahahttit, de ferde várret ollu ruđaid stuorra boraspiriid nationála gozihanprográmmas logahallamii ja metodaovddideapmái. Viidáseappot

ferite várret mearkkašahhti ollu ruđaid eastadandoaimmaide, ja ferite huksejuvvot apparáhta bivdoeriid ja beaiskkuidda muddema váste.

Lávdegotti eanetlohku háliida ahte galgá leat luohttamuš boraspirehálddašeapmái, ja oaivvilda danne ahte vádjalušealliid ferite boraspirenammagoddi hálddašit. Lávdegoddi háliida maiddá ahte Sámediggi galgá oazžut duohta váikkuhanválddi bajimus boraspirepolitihkkii sámi guovlluin. Dálá ortnet ii čuovo daid geatnegasvuodaid, mat stáhtas leat ráđđádallat eamiálbmoguiin áššiin mat gusket sidjiide, gč. ILO-konvenšuvna nr. 169 eamiálbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain, ii ge čuovo konsultašuvdnašiehtadusa.

Lávdegotti unnitlogus, Bargiidbellodaga sámediggejoavkkeu lahtuin ja Finnmárkkulistta lahtus leat čuovvovaš mearkkašupmi:

Geahččaladdamat eanet doaimmaiguin Sámedikki bealis guovlolaš boraspirenammagottiid ektui.

Sámediggi lea ovddastuvvon njealji davimus boraspirenammagottiin, 5. regiovna rájes 8. regiovna rádjai. Sámedikkis lea joddiheadji 8. regiovnnas mas lea Finnmárku ja Romsa. Regiovnain lea muhtumassii iešguđetlágan vuodđoaláhusstruktuvra, boraspiremáddodat ja regiovnat leat golmma fylkka viidosáččat. Dát lea hástalussan nammagotti ovddasteaddji doibmii, dáidá erenoamážit og ovddasta Sámedikki. Sámediggi háliida nu stuorra váikkuhanfámu og vejolaš, mii eaktuda ahte leat lagaš oktavuodát guoskevaš ealáhusaiguin ja oassálastiiguin muđui.

6. regiovnnas lea riidodássi ain eahpedohkálaš allat. Dasa leat mánga siva maidda Sámedikkis ii leat vejolaš váikkuhit.

Regiovnas lea golbma fylkka, main lea muhtumassii iešguđetlágan eavttut. Dattetge lea Sámediggi sierradilis ja danne das lea ge buorit vejolašvuodát leat mielde buorideamen regiovna boraspirehálddašeami, seammás og dat dalle buorebut čuovošii Sámedikki politihka. Muhto de ii leat dán nammagotti Sámediggeovddasteaddjis vejolašvuodta doalahit lagaš gulahallama omd. boazodoaluin ja čuovvolit dán gulahallama, mii lea áibbaš dárbbalaš jus bargu galgá lihkostuvvat. Dákkár čuolbmačilgehusat leat maid muhtumassii 5. regiovnnas.

Dán vuodul doarju danne Sámediggi geahččalandoaimma mii nanne sámi barggu 6. regiovna boraspirenammagotti barggu, vejolaččat ahte dat maid guoská 5. regiovnnii. Geahččalandoaimma eaktuda ovttasbarggu guoskevaš fylkkagiellaiguin ja organisašuvnaiguin.

Evttohusat

Lávdegotti unnitlogus, Bargiidbellodaga sámediggejoavkkeu lahtuin ja Finnmárkkulistta lahtus leat čuovvovaš mearkkašupmi:

Evttohus 1:

Poasta 12.1 Barentsovtasbargu nannejuvvo 200 000 ruvnnui, nu ahte dán jagi leat 350 000 ru hálddašeapmái kontos.

Ákkasteapmi:

Lea dárbu nannet barggu sámelaččaid gaskkas Barentsguovllus, earret eará geahččaladdanprošeavtta čađaheami davveoarje Ruošša boazodoallosápmelaččaid gaskkas. Danne lea deatlaš ahte maiddá Sámediggi lasiha ekonomalaš oasis Barentsovtasbargui. Sámedikki strategija lea váikkuhit ahte Barentsovtasbargui searvvahuvvojit eamiálbmogat oassálastit ja leat mielde prošeavttain. Veahkehit báikegottiid ovddidit bargofálaldagaiguin, dohkálaš dearvvašvuoda- ja čálgofálaldagaiguin, skuvla- ja oahppofálaldagaiguin ja eará vuodđostruktuvradoaimmabijuiguin.

Poasta 01 hálldahusa doaibmagolut (Ráđi evttohus) vuoliduvvojit vástideaddjin, nu ahte poasta lasihuvvo 699 862 ruvnnuin.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

Árras Anders Urheim, Sáme sosiálademokrátalasj belludak ovddidii čuovvovaš evttohusaid

Evttohus 2:

Poasta 12.1 Barentsovttasbargu nannejuvvo ja lasihuvvo 200 000 ruvnnuin, nu ahte dat ruhtasubmi kontos maid beassá hálldašit, šaddá 350 000 ru, mii vuosttažettiin galgá geavahuvvot Guoládatnjárgga (Davvi-oarje Ruošša) ealáhusovddideami nannemii.

Evttohus 3:

99.862 ruvdnosaš juolludusevttohus Sámedikki vistesuodjalanprošektii nannejuvvo, ja eaktuduvvo gokčojuvvot Sámedikki dábálaš bušehta bokte.

Poasta 01 Doaibmagolut – hálldahus – (Sámediggeráđi evttohusa ektui) vuoliduvvojit seammamađe, nu ahte lassáneapmi bargui sámi guolástusvuoigatvuođiguin ja vuoigatvuođagáibádusaiguin mearraareálaide lasihuvvo buohkanassii 400 000 ruvnnuin.

Evttohus várret 300 000 ru 2007 reviderejuvvon bušehta ”nannet ja čalmmustuhttit sámi kultuvrra, giela ja servodateallima, ovttas regionála ovttasbargiiguin” – dm. Sámedikki dahkan ovttasbargošiehtadusat fylkkagiellaiguin – evttohuvvo sihkkojuvvot. Dát adnojuvvot leat oassin dikki dábálaš doaimmas.

Buohkanaššii addá dákkár oddasisdisponeren 599.862 ru oddasis juogadeapmái 2007 várás, ja evttohuvvo juolluduvvot ná:

Pitesamisk Hus; 50.000 ru.

Juolludeamit giellaproševttaide olggobealde giellahálddašanguovllu – submi 300 000 ru, juogaduvvon ná;

Lullisámi giellaguvlui; 100.000 ru.

Julevsámi giellaguvlui; 100.000 ru.

Davvisámi giellaguvlui; 100.000 ru.

Juolludeamit sámi mánáide ja nuoraide; kr 249.862 ru, ja galgá juogaduvvot seamma ollu lullisámi, julevsámi ja davvisámi giellaguovlluide.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 39 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Plána- ja finánsalávdegotti evttohus 1 hilgojuvvui 20 jienain. 19 jienastedje beali.
- Árras Anders Urheim evttohus 2 hilgojuvvui 20 jienain. 19 jienastedje beali.
- Árras Anders Urheim evttohus 3 hilgojuvvui 36 jienain. 3 jienastedje beali.
- Plána- ja finánsalávdegotti mearrádusárvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Kirsti Guvsám, áššejođiheaddji	Sten Erling Jønsson
	Kirsti Guvsám	
2	Magnhild Mathisen	Gunn-Britt Retter
		Sten Erling Jønsson
	Magnhild Mathisen	
3	Anders Urheim	Jarle Jonassen
		Terje Tretnes
		Bjarne Store-Jakobsen
	Anders Urheim	
4	Roger Pedersen	
	Bjarne Store-Jakobsen, čoahkkinnortnegii	
5	Bjarne Store-Jakobsen	
6	Gunn-Britt Retter	
7	Olaf Eliassen	
8	Sten Erling Jønsson	
9	Aili Kesitalo	
10	Johan Mikkel Sara	
11	Anders Urheim	
12	Jarle Jonassen	
13	Kirsti Guvsám, áššejođiheaddji	
	Anders Urheim, čoahkkinnortnegii	
	Egil Olli, čoahkkinnortnegii	
	Roger Pedersen, čoahkkinnortnegii	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggi lea definerejuvvon nettobušehterejuvvon doaibman, danne doalaha ja juogada Sámediggi iežas bušehttabadjebáhcaga. Vejolaš vuolláibáza gokčojuvvo boahhte jagi bušehtas. Sámediggi čadaha jahkásaš bušehttarevišuvnnaid miessemánu dievasčoahkkimis, guovvamánu jahkediđáhusa mearrádusa vuodul mii maiddái sisttisoallá jahkereketoalu.

Sámediggi sáhtta friija hálldašit poastta 50 ruđaid maid departemeanttat leat juolludan. Dát ii guoskka daidda ruđaide, mat leat várrejuvvon dihto doaimmaide ja bohtet eará departementála poasttain nu go poasttain 22 ja 72. Lassejuolludusat sáhttet dattetge válđojuvot mielde reviderejuvvon bušehttii.

Muđui čujuhuvvo Sámedikki jahkereketoallui ja Sámedikki jahkediđáhussii 2006 áššis 05/07.

Sámedikki jahkereketoallu 2006 čájeha rehketdoalu dáfus 1 629 862 ruvdnosaš badjebáhcaga. Sámedikki 2006 badjebáza mii galgá ođđasis juogaduvvot reviderejuvvon bušehtas, lea 1 629 862 ruvnno.

Lassejuolludemiid juogadeapmi ja jagi 2007 bušeahtha oddasisjuogadeapmi boahá ovdan vuolábeale tabeallain oktan iešguđet poastta máinnašumiiguin.

Sámedikki boadut ja golut buohkanassii

	Bušeahtha -07	Liigejuoludeapmi	Oddasisjuog. buš	Rev.buš-07
Doaimbaboaduid				
Departemanttaid juolludusat	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Doaimbaboaduid submi	270 147 000	200 000	0	270 347 000
Váikkuhangaskaoamit				
Oahpahus	29 433 000	0	0	29 433 000
Giella	50 379 000	0	0	50 379 000
Kultuvra	43 141 000	0	0	43 141 000
Girjeráđjobálvalusat	8 607 000	0	0	8 607 000
Ealáhus	24 529 000	0	430 000	24 959 000
Birasgáhtten ja kultursuodjalus	14 771 000	0	0	14 771 000
Dearvvašvuoda- ja sosiálaá?giruššan	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Guovllugovdasaš ovdideapmi ja ovttasbargu	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Riikkaidgaskasaš bargu	1 231 000	0	0	1 231 000
Dásseárvodoaimbajut	650 000	0	0	650 000
Sámiide guoski statistihkka Norrgas	300 000	0	0	300 000
Eará doarjagat (politihkalaš bargu)	4 451 000	0	0	4 451 000
Konferánsat	1 085 000	0	0	1 085 000
Bálkkašumiid geigen	100 000	0	0	100 000
Sám eálbmotfoanda	0	0	0	0
Eará váikkuhangaskaoamit	1 674 000	0	0	1 674 000
Váikkuhangaskaomiid submi	187 301 000	200 000	730 000	188 231 000
DOAIMBABAÐUID - VÁIKKUHANGASKAOMIID SUBMI	82 846 000	0	-730 000	82 116 000
Doaimmagolut				
Politihkalaš dási doaimba	20 226 000	0	0	20 226 000
Hálddahusa doaimba	58 245 000	0	899 862	59 144 862
Investeremat	1 500 000	0	0	1 500 000
Erenoamáš doaimmagolut	2 875 000	0	0	2 875 000
Doaimmagoluid submi	82 846 000	0	899 862	83 745 862
JAHKEBOAÐUS	0	0	-1 629 862	-1 629 862

Poasta 50 Departemanttaid juolludusat

Buohkanastabealla Sámedikki boadut buohkanassii -reviderejuvvon bušeahtha 2007

Kap.Poasta	Válddahallan	Bušeahtha -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
680.50	Bargo-ja searvadahttindepartemeanta - BSD	164 100 000	0	0	164 100 000
206.50	Máhtdepartemeanta - MD	30 572 000	0	0	30 572 000
226.21	Máhtdepartemeanta - MD	4 000 000	0	0	4 000 000
248.21	Máhtdepartemeanta - MD	0	0	0	0
231.50	Máhtdepartemeanta - MD	11 870 000	0	0	11 870 000
1429.50	Birasdepartemeanta - BD	2 000 000	0	0	2 000 000
320.53	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	47 405 000	0	0	47 405 000
326.78	Kultur- ja girkodepartementa - KGD	500 000	0	0	500 000
724.21	Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta DFD	5 700 000	200 000	0	5 900 000
1147.50	Eanadoalodepartemeanta - ED	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Eanadoalodepartemeanta - ED	2 000 000	0	0	2 000 000
Juolluduvvon buohkanassii I		270 147 000	200 000	0	270 347 000
540.54	Giella- ja guovlodepartementa - GGD	4 650 000	0	0	4 650 000
Juolluduvvon buohkanassii II		274 797 000	200 000	0	274 997 000

Sámedikki ollislaš 2007 bušeahtta lea buohkanassii 274 797 000 ru sturrosaš, oktan Sámeálbmotfoandda 4 650 000 ruvdnoasaš reanttuiguin. Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta (DFD) juolludus ii lean spesifiserejuvvon DFDa 2007 stáhtabušeahttaevttohusa mielde Sámediggái. Sámediggi lea 2007 bušeahstas bušehteren 5 700 000 ru. 2007 juolludusreivves lei juolluduvvon 5 900 000 ru, dm. 200 000 ru eanet go dan maid Sámediggi lei eaktudan.

Badjebáhca ja lassejuolludusa juogadeapmi

Vuolábeale tabeallat čájáhit 1 629 862 ru sturrosaš badjebáhca juogadeapmi, ja 200 000 ru sturrosaš juolludusa Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanttas.

Poasta 01 Hálldahusa doaibmagolut

Hálldahusa doaibmagolut

Poasta 01	Namahus	Bušeahtta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
-	Hálldahusa doaibmagolut	58 245 000	0	899 862	59 144 862
-	Investeremat	1 500 000	0	0	1 500 000
-	Erenoamáš prošeavttat	2 875 000	0	0	2 875 000
Submi		62 620 000	0	899 862	63 519 862

800 000 ru várrejuvvo hálldahusa bargui vuoigatvuodaáššiiguin ja guolástusáššiiguin. Sivvan leat lassánan áššehivvodat ja áššesurgiid dárbbaslaš vuoruheapmi, dás maiddái sámi vuoigatvuodalávdegotti II ja guolástusáššiid erenoamáš čuovvoleapmi.

Lassin várrejuvvo 99 862 ru Sámedikki vistesuodjalanprošektii Sirpmás. Prošekta lea vuosttažettiin olggobealde ruđaiguin ruhtaduvvon, muhto ii dattetge álggahuvvon ovdal loahpageahčen 2006. Danne leat golut gártan dán jagi, ja prošeavtta bisseheapmi dán muttus adnojuvvo onohassan.

Sámediggi várre 899 862 ru 2007 reviderejuvvon bušeahstas hálldahusa bargui vuoigatvuodaáššiiguin ja guolástusáššiiguin ja lassin várrejuvvojit ruđat vistesuodjalanprošektii Sirpmás.

Poasta 200 Kultuvra

Čoahkketabealla - Kultuvra

Poasta	Namahus	Bušeahtta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
200	Sámi kulturfoanda	10 157 000	310 000	0	10 467 000
201	Sámi lágádusat	2 473 000	0	0	2 473 000
202	Sámi kulturviesut	6 434 000	0	0	6 434 000
203	Sámi kulturorganisašuvnnat	306 000	0	0	306 000
204	Sámi festiválat - vuoddoarja	1 730 000	0	0	1 730 000
205	Sámi valástallan	1 225 000	0	0	1 225 000
206	Sámi teáhter	14 318 000	0	0	14 318 000
207	Sámi dáidda	4 685 000	0	0	4 685 000
208	Sámi prentosat	1 813 000	-310 000	0	1 503 000
Submi		43 141 000	0	0	43 141 000

Sámi kulturfoanda

Poasta 200	Namahuš	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
20000	Girjjálašvuohta	3 236 000	150 000	0	3 386 000
20010	Musihkka	1 550 000	0	0	1 550 000
20020	Govvadáidda/duodji	670 000	0	0	670 000
20030	Teáhterulmilat	500 000	0	0	500 000
20040	Mánáid bajásšaddaneavttut	1 900 000	0	0	1 900 000
20050	Eará doaibmabijut	2 001 000	0	0	2 001 000
20060	Sámegielat sárggusráiddut	300 000	160 000	0	460 000
Submi		10 157 000	310 000	0	10 467 000

Sámi prentosat

Poasta 208	Namahuš	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
20800	Nissonbláddi Gába	500 000	0	0	500 000
20801	Nuorttanáste	230 000	0	0	230 000
20802	Mánáidbláddi	310 000	-310 000	0	0
20803	Nuoraidbláddi Š	773 000	0	0	773 000
20804	Sámegielat sárggusráiddut	0	0	0	0
Submi		1 813 000	-310 000	0	1 503 000

Maŋimus jagiid eai leat mánáidbládet almmuhuvvon. Danne sirdojuvvo 310 000 ru poasttas 2008 sámi prentosat postii 200 sámi kulturfoanda. Dát ruđat galget geavahuvvot doaibmabijuide mánáid ja nuoraid várás.

Poasta 300 Ealáhusat

Čoahkketabealla - Sámi ealáhusat

Poasta	Namahuš	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
300	Sámi ovddidanfoanda	21 820 000	0	430 000	22 250 000
301	Duodjeášahusat ja -organisašuvnnat	2 459 000	0	0	2 459 000
302	Goahtegarret	250 000	0	0	250 000
Submi		24 529 000	0	430 000	24 959 000

Sámi ovddidanfoanda

Poasta 300	Namahuš	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
30000	Guolástus	4 050 000	0	115 000	4 165 000
30010	Eanadoallu	2 950 000	0	115 000	3 065 000
30020	Duodješiehtadus	8 220 000	0	0	8 220 000
30030	Eará ealáhuseallin	5 900 000	0	200 000	6 100 000
30040	Interreg	700 000	0	0	700 000
Submi		21 820 000	0	430 000	22 250 000

Sámediggi várre 430 000 ru 2007 reviderejuvvon bušeahhtas nannet ealáhusovddideami ja láchit buoret ealáhusovddideapmái Sámi ovddidanfoandda geográfalaš guovllus.

Poasta 450 Dearvvašvuođa- ja sosiálaáŋgiruššan

Sámi dearvvašvuođa- ja sosiálaáŋgiruššan

Poasta	Namahuš	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Ođđasisj. buš	Rev.buš-07
450	Dearvvašvuođa- ja sosiálaáŋgiruššan	3 850 000	200 000	0	4 050 000
Submi		3 850 000	200 000	0	4 050 000

Poasta 500 Regionála ovddideapmi ja ovttasbargu

Guovlluguovdasaš ovddideapmi ja ovttasbargu

Poasta	Namahus	Bušeahhta -07	Liigejuolud.	Oddasisj. buš	Rev.buš-07
500	Ovttasbargošiehtadusat fylkkagielddaiguin	3 100 000	0	300 000	3 400 000
Submi		3 100 000	0	300 000	3 400 000

Sámediggi várre 300 000 ru 2007 reviderejuvvon bušeahhtas nannet ja čalmmustuhttit sámi kultuvrra, giela ja servodateallima, ovttas regionála ovttasbargiiguin.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 23.05.07 dii. 10.10.

Ášši 20/07 Sámedikki dorajjastivra raporta 2006

Arkiivaáššennr..
07/47706 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	25.04.07	R 061/07
Ealáhus- ja kulturlávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	20/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku 23.05.07 dii. 10.10

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	25.04.07	Sámediggeráđdi	Ášši R 061/07
2	20.03.07	Sámedikki dorajjastivra	Sámedikki dorajjastivra raporta 2006

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggeráđdi váldá vuhtii Sámedikki dorajjastivrra 2006 ruhtageavaheami raporta, ja sáddet dákko bokte viidáseappot gieđahallamii Sámediggái.

Ealáhus- ja kulturlávdegotti árvalus:

Álggahus

Sámedikki dievasčoahkkin lea ávžžuhan Sámedikki dorajjastivrra ovddidit jahkásaš raportta daid váikkuhangaskaomiid geavaheami birra maid Sámedikki dorajjastivra hálddaša. Dat lea duogáš manne Dorajjastivra ovddida raportta 2006.

Mearkašumit

Lávdegoddi, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahttu, Per-Bjørn Lakselvenes, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Tor Mikalsen, Bargiidbellodaga sámediggejoavkkeku (BB) lahttu Tom Sottinen, Knut Store, Margit Eli Anti Oskal, Bjarne Store-Jakobsen, Marie Therese N. Aslaksen, Per Edvind Varsi, Guovddášbellodat (Gb) lahttu, Olaf Eliassen, Áarjel Læstoe (Ál) lahttu, Kirsten Appfjell-Eira, Guovdageainnu jobttisápmelaččaid listu (Gjl) lahttu, Per A. Bævr ja Sáme sosialdemokrátalasj belludak (SSB) lahttu Anders Urheim leat hui duhtavaččat go Sámi ovddidanfoandda dorajaga juohkaseapmi lea dássiduvvan sohkašumiid gaskka 2006:s. Seammás

deattuha lávdegoddi ahte ferte ain geahččalit oažžut eanet nissonolbmuid ja nuoraid ealáhusaide, go ain lea stuorra erohus sohkabealjuogu gaskka muhtun ealáhusain.

Sámedikkis lea leamaš ollu gerddiid oktavuoha guoskevaš guovddáš eiseválddiiguin dan birra ahte oažžut eanet ruđaid sámi kultuvrii ja SOF:ii. Olles lávdegoddi deattuha ahte lea deatlaš oažžut mealgat eanet doarjaga sámi kultuvrii ja Sámi ovddidanfondii guovddáš eiseválddiin, go adnošedje mealgat eanet ruđat dan ektui maid Sámediggi dál sáhtá addit.

Lávdegotti eanetlohku, buohkat earret Sáme sosialdemokrátalasj belludak, mearkkašit ahte duoji ealáhus-šiehtadusa mihttomeriin, ferte kultuvra buktojuvvot eanet albmossii doaibmajuiid ja vuoruhemiid oktavuodas. Oktavuoha gaskal ealáhusa ja kultuvrra ferte deattuhuvvot. Dan lea deatlaš dahkat vai duoji suodjaluvvo ja viidásetovddiduvvo eamiálmot duoji, árbevieruid ja kultuvrra siskkoibealde. Eanetlohku bivdá šiehtadallanbeliid váldit vuhtii dán boahhtevas šiehtadallamiin.

Eanetlohku lea maid fuolas duodjái rekrutterema geažil, erenoamážit joatkkaskuvllaide. Maiddái rekrutteren sámi joatkkaskuvlii duodjefágii lea njiedjan maŋimus jagiid, ja leat unnán ohccit duodjefágii.

Deatlaš lea ahte fágaoahpahuš duojis nannejuvvo, earret eará dainna lágiin ahte ásaheavvot ja nannejuvvot stipeandaortnegat ja fidnoahppiortnegat ohppiide ja studeanttaide. Okta vuohki movt nannet boahteáigái rekrutterema sáhtá leat ahte sihkkarastit vejolašvuodaid bidjat doibmii duodjebájiid duodješiehtadusa bokte.

Eanetlohku oaidná fuolain dan stuorra erohusa mii lea ohcciid logu, ollislaš ohcansubmi ja juolludusaid gaskka, čuoggás 2.7. Lea issoras dárbu oažžut eanet ruđaid sámi kultuvrii, ja erenoamážit gillájit sámi girjjálašvuoha ja musihkka, go dárbbu ja várrejuvnon ruđaid gaskasaš erohus lea erenoamáš stuoris. Doarjjastivra dadjá maiddái raporttastis ahte dárbu lea stuoris oažžut ruđaid sámi valástallamiin ja lávdegotti eanetlohku lea fuolas dan dili geažil mii lea árbevirolaš sámi valástallamis, ovdamearkka dihte heargevuodjimis ja čuoigamis.

Lávdegotti Sáme sosialdemokrátalasj belludak labttu lea bidjan merkii ahte Sámediggi lea ávžžuhan Sámedikki doarjjastivrra ovddidit jahkásaš raportta daid váikkuhangaskaomiid geavaheamis maid Sámedikki doarjjastivra hálddaša, mieldelohkkjuvnon Sámi ovddidanfoanda (SOF).

Dán labtu mielas lea raporta buorre vuodđu doarjjanjuolggadusaid árvvoštallamiin, ja vuordá ahte juolggadusaid revideren meannuduvvo dievasčoahkkimis jagis 2007.

Dasto oainvida dát labttu ahte Sámi ovddidanfoanda ferte šaddat ulbmiláččabu dan ektui ahte geat duodai berreit oažžut ekonomalaš doarjaga foanddas; sámi álbmot Norgga bealde. Danne mearkkaša *dát labttu* ahte Sámediggi berre rievdadit váldoeavttu ahte ”geografalaš doaibmaguovllut” galget leat doarjjavuogaduvvon, ja deattuhit ja vuoruhit baicce váldoeavttu: ”sámi ulbmilat” – nu ahte sámit galget vuoruhuvvot ruđaid juogadeamis Sámi ovddidanfoanddas.

Lávdegotti ráva:

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovaččat:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 39 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Ealáhus- ja kulturlávdegotti mearrádusárvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Susanne Amalie Andersen, áššejođiheaddji	
2	Knut Store	
3	Anders Urheim	Susanne Amalie Andersen
		John Harald Skum
	Anders Urheim	
4	Olaf Eliassen	
5	Tor Mikalsen	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Marie Therese Aslaksen	
8	Per-Bjørn Lakselvnnes	
9	Per Edvin Varsi	
10	Johan Mikkel Sara	Anders Urheim
		Magnhild Mathisen
		Per Edvin Varsi
	Johan Mikkel Sara	
11	John Harald Skum	Marianne Balto
		Marie Therese Aslaksen
	John Harald Skum	
12	Terje Tretnes	
13	Isak Mathis O. Hætta	Olaf Eliassen
	Isak Mathis O. Hætta	
14	Marianne Balto	
15	Aili Keskitalo	
16	Terje Tretnes	
17	Jarle Jonassen	
18	Susanne Amalie Andersen, áššejođiheaddji	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggi váldá vuhtii Sámedikki doarjjastivrra 2006 ruhtageavaheami raporta.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 23.05.07 dii. 11.55

Ášši 21/07 Sd.died.nr. 21 (2006-2007) - Bivdofatnasiid strukturpolitihkka

Arkiivaáššennr..
06/335306 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkalaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	11.04.07	R 054/07
Plána- ja finánsalávdegoddi	7.-11.05.07	PFL 005/07
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	21/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku miessemánu 23. b.2007 dii. 13.35.

I Mildosat

Nr.		Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1			Sámediggeráđdi	Ášši 054/07
2	I	21.08.06	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Gulaskuddan – NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten. NOU lea ovdal sáddejuvvon Sámedikki áirasiidda
3	U	09.10.06	Sámediggi	Gulaskuddancealkámuš: NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten
4	I	13.02.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Čoahkkingirji: Konsultašuvnnat, struktuvra 11.01.07, Oslo
5	I	14.03.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Čoahkkingirji: Konsultašuvnnat, struktuvra 27.02.07, Kárásjohka
6	U	2002	Sámediggi ráđdeášši 36/02	Riddo- ja vuotnafatnasiid earre-, struktur- ja anuseretvöldinortnegat
7	U	20.10.02	Sámediggi, dievasčoahkkinášši 36/02	Riddo- ja vuotnafatnasiid earre-, struktur- ja anuseretvöldinortnegat
8	U	21.02.07	Sámediggi	Posišunnoháhta: Konsultašuvnnat GRD:in Sd.died. oktavuodas strukturpolitihka birra
9	I	12.02.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	E-poasta konsultašuvnnaid birra
10	U	14.02.07	Sámediggi	E-poasta konsultašuvnnaid birra
11	I	19.02.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	E-poasta konsultašuvnnaid birra
12	U	22.02.07	Sámediggi	E-poasta konsultašuvnnaid birra
13	I	09.03.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	E-poasta konsultašuvnnaid birra
14	I	26.03.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Preassadieđáhus
15	I	16.03.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Preassadieđáhus
16	U	09.03.07	Stáhtaministara kantuvra	Strukturpolitihkka guolásteami várás
17	U	16.03.07	Sámediggi	PRM: Ráđdehus riikkui lohpadusaid guolástuspolitihkas
18	U	21.03.07	Sámediggi	PRM: Ráđdehus addá boasttu dieđuid Stuoradiggái
19	I	17.11.06	Bargo- ja searvadahtindepartemeanta	Gulaskuddancealkámuš
20	I	16.03.07	Guolástus- ja riddodepartemeanta	Sd.died.nr.21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten; lea sáddejuvvon áirasiidda

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggi čujuha Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikk for fiskeflåten' (bivdofatnasiid strukturpolitihkka).

Sámedikki deháleamos doaibma lea fuolahit ahte sápmelaččain, oktan álbmogin, lea vejolašvuohta nannet, ovddidit ja ođastit iežaset kultuvrra. Ovtta álbmoga riekti jođihit iežaset kultuvrra lea vuđolaš olmmošvuoigatvuohta, ja dat mielddisbuktá ahte sihke Norgga eiseválddiin ja Sámedikkis lea geatnegasvuohta sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuođu, ja dasa gullet maiddá guolleresurssat.

Konsultašuvnnaid bokte Norgga álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid mielde (gč. ILO-konvenšuvnna nr. 169 artihkal 6 ja Konsultašuvnbargovugiid maid gonagaslaš res. mearridii suoidnemánu 1. b. 2005) galggaiga ráđđehus ja Sámediggi geahččalit boahit ovttaoavili strukturpolitihka doaimmaid birra. Sámediggi vuorjašuvvá garrasit go ráđđehus vállji loahpahit konsultašuvnnaid vaikko beliin ii lean seamma ipmárdus dan ektui ahte lei go šat dárbu konsulteret, ja departemeanta ollislaš čilgehusa haga buot relevánta beliid birra buot áššemeannudeami dásiin, ja vel nu ahte áigequovdilis doaimmaid váikkuhusat sámi guolásteapmái, earenoamážit álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid ektui, eai lean árvvoštallojuvvon.

Maŋemus jagiid lea sámi guolásteapmi garrasit gillán oktavuodaid dihte gaskal ekologalaš dilálalašvuođaid ja čuovvu reguleremiid, nugo earret eará guolástusa beassangáržžideapmi. Maŋjel badjelaš logi jagi veaiddalaš bivddu unnit fatnasiid doaibmaviidodaga siskkoabealde sámi vuotnaguovlluin, de bidje eiseválddit čakčat 1989:s johtui nu gohčoduvvon fanaseriid. Dalle lei dorskenálli Barentsábis bivdojuvvon unnimus dássái ja dorski ii bohtán šat vuonaide. Dan dilis mearridedje eiseválddit čakčat 1989:s ahte livčče galgan bivdit vassis meari dorskiid ovtta jagi gaskal 1987-89 oazžun dihte nu gohčoduvvon fanaseari. Eanaš guolásteddjiide geain ledje fatnasat mat leat heivehuvvon vuotnabivdui, lei dat veadjetmeahtun. Ii livčče mihkke maid bivdit. Vaikko olbmot dain mearrasámi guovlluin ledje bivdán dorskiid čuđiid ja duháiid jagiid, de geavahedje dan váilvaš "historjjálaš bivddu" jagiin 1987/88/89 ággan váldit eret sin rivttiid eallit dain riggodagain mat álo leat leamaš vuodđun sin ássamii ja kultuvrii. Olu guovlluin lea mearrasámi kultuvra duodalaš dilis.

Fatnasiid strukturpolitihkas berrešii leat eaktun gozihit álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid sámiid ektui eamiálbmogin, ja nannet sámi riddo- ja vuotnaguolásteami dili. Dat ii boađe ovdan dieđáhusas. Muhto doaibmabijuid váikkuhus sámi guolásteapmái ii leat ge árvvoštallojuvvon 1989 heivehandoaibmabijuid váikkuhusaid ektui. Ráđđehusas lea álo geatnegasvuohta fuolahit sámiide daid vuoigatvuođaid mat čuvvot álbmotrievttis, maiddá ođđa strukturdoaimmaid evttohusaid oktavuodas. Dakkár geatnegasvuohta ii sáhte hoigaduvvot eará čielggadusproseassaide, seammás go ođđa doaimmat čađahuvvojit.

Sámediggi čujuha ON konvenšuvdnii siviila ja politihkalaš vuoigatvuođaide artihkal 27 mii sisttisdoallá vuoigatvuođa sápmelaččaide beassat bivdit ja searvat resurssaid hálddašemi mearridanproseassaide. Čujuhit maiddá ILO-konvenšuvdnii nr. 169 artihkal 15 nr. 1, gč. artihkal 13 nr. 2 mii addá eamiálbmogiidda rievtti geavahit, hálddašit ja bisuhit guolleresurssaid. Viidasit čujuhit konvenšuvdnii biologalaš šláddjivuoda birra artihkal 8j mii heiveha stáhta geatnegasvuođa vuhtiváldit ja bisuhit eamiálbmogiid máhtolašvuođa, ođastemiid ja bargovugiid biologalaš šláddjivuoda seailluheami ja guoddevaš hálddašemi vástte. Dakkár geatnegasvuođa lea váttis doallat jus eamiálbmogiidda ii addo aktiivvaš rolla geavahit, hálddašit ja bisuhit resurssaid. Sámediggi čielgasit oavvilda ahte ráđđehusa evttohus bivdofatnasiid anuseretválnortnegii ja struktureremii mat gusket sámiid beroštumiide, fámohtuhtá vuođu sámi dehálaš bivdoealáhusas, dat

fas mielddisbuktá guollearrečoahki mii fámohttuá guolásteami sámi ássama vuodđun, ja dat raššuda dan áibbaš dárbblašá rekruerenvejolašvuoda bivdoealáhussii sámi riddo- ja vuotnaguovlluin. Go dan geahččá maŋemus logi jagiid regulerenpolitihka váikkuhusaid ektui, de oaidná ahte dat ođđa doaimmat garrasit billistit sámi ealáhusdoaimma mii fas áitá ássama sámi guovlluin. Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) evttohuvvon doaimmat mielddisbuktet danne álbmotrievttálaš riikkuma stáhta geatnegasvuodas sámi kultursuodjalusa ektui.

Sámediggi ii sáhte dohkkehit ahte Stuoradiggi mearrida Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikken for fiskeflåten' strukturendoaimmaid čadahepmái fatnasiidda gaskal 11-15 mehtera, anuseretváldinortnega viidasitdoalvuma ja eanet go 15 jagi áigeráddjejuvvon bivdoeriid.

Sámediggi aiddostahtá ahte ráđđehus ii leat árvoštallan doaibmabijuid váikkuhusaid sámi guolásteapmái álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid vuodul.

Sámediggi bivdá Stuoradikki sihkkarastit ahte doaibmabijuid váikkuhus sámi vuoigatvuodaide árvoštallojuvvo ollislaččat ja dohkálaččat, ja ahte doaibmamearrádušat main leat sámi beroštumiid eai dahkko ovdal go lea čađahuvvon álbmotrievttálaš dohkálaš proseassa ILO-konvenšuvnna nr. 169 artihkal 16 – konsultašungeatnegasvuoda vuodul.

Plána- ja finánsalávdegotti árvalus:

Álggahus

Riddofatnasiid strukturearreortnet ásahuvvui čakčat 2003, mii váikkuhii guolleeriide 2004 rájes, maŋgel St.dieđ. nr. 20 (2002-2003) meannudeami ja mielddisbuvttii áibbas ođđa ortnega riddofatnasiidda. Mearrabivdofatnasiid strukturearreortnet ásahuvvui njukčamánuš 2005, ja dat buhttii daid ovtta datearreortnegiid mat ledje ásahuvvon iešguđet mearrafanasjoavkkuide jagiid 2000, 2001 ja 2002 várás.

Stoltenberg ráđđehus bissehii strukturearreortnega gaskaboddosaččat čakčat 2005. Ođđajagimánu 6. beaivvi 2006 nammadii Guolástus- ja riddodepartemeanta lávdegotti mii galggai čielggadit bivdofatnasiid strukturgaskaomiid. Lávdegoddi galggai árvoštallat strukturdoaimmaid beavttu, daid mihttomeriid ektui ahte sihkkarastit guolleresurssaid oktasáš opmodahkan, ahte sihkkarastit dakkár bivdofatnasiid mat váikkuhit doaimmaid miehtá rittu ja ahte sihkkarastit ođđaáigásaš, molsašuddi ja gánnáhahti bivdofatnasiid. Viidaseappot galggai lávdegoddi ovddidit strukturpolitihkkaevttohusa mii vuhtiiváldá dáid mihttomeriid, seammás go oččoda bivdofatnasiid mat leat heivehuvvon resursavuđđui.

Mearkkašumit

Lávdegoddi, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahtut Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo ja Miriam Paulsen, Bargiidbellodaga (BB) sámediggejoavkke lahtut Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jønsson, Åge B. Pedersen ja Magnhild Mathisen, Norgga sámiid riikkasearvvi/Sámeálbmotbellodaga (NSR/SáB) lahttu Gunn-Britt Retter, Finnmárkke listta lahttu Toril Bakken, Sámeálbmotbellodaga (SáB) lahttu Terje Tretnes, leat čuovvovaš mearkkašumit:

Guolástusresurssat leat sámi ealáhusaid nannema ja ovddideami vuodđuoemeanta, ja dat lea oassi sámi kultuvrra ávnnaslaš vuđđosis riddo- ja vuotnaguovlluin. Guolástusealáhus lea leamaš mávssolaš ja lea bisuhan sámi ássama hui olu riddo- ja vuotnaservodagain. Guolástusealáhusa bokte leat dát servodagat ožžon árvohákkama ja bargosajiid. Maiddá boahhteáiggis šaddá guolástus áibbas guovddáš ealáhusgeaidnun rittuin ja vuonain. Váldohástalus lea sihkkarastit ahte guolástusealáhusa ovdánahttin nu bures go vejolaš dásejuvvo servodatovdáneami ektui muđui, gos ferte vuhtiiváldit daid riddo- ja vuotnaguovlluid mat dárbbášit ealáhusa eanemusat.

Guolli lea "agálaš" oktasaš resursa mii gullá álbmogii ja man ávkkástallamis galgá vuhtiiváldit nanaguoddevaš bivdima, seammás go doalaha molsašuddi bivdofatnasiid riikkas.

Guolástushálddašeami vuodđun ferte leat lagaš- ja sorjavašvuodáprinsihppa. Das oaidnit resursajuogadeami guovllulaš ja báikkálaš perspektiivvas, nu ahte barggolašvuohta ja ássan vuonain ja rittuin sihkkarastojuvvo. Dakkár vuodđoprinsihppa mielddisbuktá ahte sis, geat orrot lagamusat resurssaid ja geat leat eanemus sorjavaččat dainna resurssain ealihit iežaset, galgá leat vuosttašriekti bivdit daid resurssaid. Sihkkarastin dihte nanu servodatovdáneami boahhteáigái vuonaide ja rittuide ferte ovdánahttit dakkár hálddašanmodeallaid mat dahket ahte báikki álbmogii lea ovdamunnin orrot lahka guollesurssaid. Sámedikki politihka áigumuš lea rievdadit dan dili ahte šaddet unnit guolásteaddjit ja bivdofatnasat, ja eanet ja eanet riddo- ja vuotnaservodagat masset dan ovdamuni ahte orrot lahka guollesurssaid.

Lávdegotti mearkkašumit St. dieđáhussii 21 (2006 – 2007)

Lávdegotti mielas váikkuha bivdofatnasiid strukturpolitihkka garrasit ollislaš guolástuspolitihka ovddideapmái. Bivdofatnasiid strukturpolitihkas leat stuorra váikkuhusat sámi guolásteddjiide ja sámi ássanguovlluide. Lávdegoddi doarju Sámediggeráđi oainnu ahte bivdofatnasiid strukturpolitihkas berre leat eaktun gozihit álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid sámiid ektui eamiálbmogin, ja nannet sámi riddo- ja vuotnaguolásteami dili.

Álbmotrievttálaš gaskavuodat

Lávdegoddi lea ovttaoavvilis Sámediggeráđiin ahte ráđdehus ja Sámediggi berrejit geahččalit boahtit ovttaoavilii dehálaš sámpolitihkalaš áššiin Norgga álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid vuodul (gč. ILO- konvenšuvnna nr. 169 artihkal 6 ja Konsultašunbargovugiid maid gonagaslaš res. mearridii suoidnemánu 1. b. 2005).

Mii háliidit deattuhit dan eamiálbmotdimenšuvnna go Norga 1990:s, vuosttaš riikan máilmmis, ratifiserii ILO- konvenšuvnna nr. 169. Dan rájes lea dat konvenšuvdna leamaš guovddázis ráđđádallamiin sámiid vuoigatvuodaid birra sámi guovllu luondduresurssaide, ja daid mielhálddašeami birra.

Sihke ILO-konvenšuvdna nr. 169, ja artihkal 27 – unnitálbmogiid kultuvrra gáhttema birra, ON-konvenšuvdnas siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid birra 1966:s, sudjala guolástusa sámi ealáhussan. Árvvoštallamiid vuodul maid Sámi vuoigatvuodálávdegoddi, Sámi vuoigatvuodálávdegotti álbmotrievttálaš joavku, ja Sámiid guolástuslávdegoddi dahke 1997:s, lea stáhtas geatnegasvuohta sihkkarastit sámi riddo- ja vuotnaguolásteami vuodu dáid konvenšuvnnaid mielde.

Dehálaš gažaldat Stuoradiggái, go galgá árvvoštallat dán ášši, lea ee. ahte lea go ILO-konvenšuvnna nr. 169 gaskavuodta čielggaduvvon.

Lávdegoddi oavvvilda ahte Sámediggi ii šat sáhte dohkkehit ahte Norgga eiseválddit eai vuhtiiváldde sámiid beroštumiid guolástussektoris Norgga geatnegasvuodaid mielde, Vuodđolága § 110a mielde ja ONa siviilla ja politihkalaš vuoigatvuodaid konvenšuvnna artihkkala 27 mielde, mii lea 1999-mannosaš olmmošvuoigatvuodálága bokte šaddan oassin Norggá rievttis. Čujuhuvvo maiddá ILO-konvenšuvnna 7. artihkkalii mii addá eamiálbmogiidda vuoigatvuoda dahkat iežaset vuoruhemiid ja mii geatnegahtta stáhta láchit dilálašvuodaid dasa ahte eamiálbmogiid sávaldagat deattuhuvvjit. Norga dohkkehii ILO-konvenšuvnna 1989 ja dat mielddisbuktá ahte stáhta lea dohkkehan daid erenoamáš geatnegasvuodaid, maid konvenšuvdna bidjá stáhtii sámi álbmoga ektui.

Lávdegoddi čujuha maiddá dasa ahte 1990:a celkkii Guolástusdepartemeantta áššedovdit čuovvovaččat árvvoštaladettiin daid rievttálaš geatnegasvuodaid, mat eiseválddiin leat sámi álbmoga ektui go muddejit guolásteami:

I dagens situasjon, der samisk kultur er så sterkt utsatt, vil et hvert vesentlig inngrep i samisk næringsvirksomhet som truer bosetting i samisk områder, kunne innebære et brudd med statens plikt til samisk kulturvern.

(Otná dilis, go sámi kultuvra lea garra deattu vuolde, sáhtta juohke mearkkašahhti duohtadeapmi sámi ealáhusdoaimmaide mat áitet sámi guovlluid ássama, mearkkašit ahte stáhta geatnegasvuobta suodjalit sámi kultuvrra riikkajojuvo.)

(Professor Carsten Smith, suoidnemánu 1990, su čeahkkáigeasu 9. čuoggás).

Lávdegoddi deattuha ahte dat álbmot- ja riikkaidgaskasaš lágat ja konvenšuvnnat, maid Norga lea dohkkehan, geatnegahttet Norgga eiseválddiid oččodit hálldašanortnegiid dáid vuodul.

Jus mahká 11-15 mehtera guhkkosaš fatnasat galget strukturerejuvvot, de vaháahttojuvvo erenoamážit mearrasámi guovlluid ássan ja ássanstrukturva. Dákkár evttohusaid ja daid váikkuhusaid ferte máhcahit, mii šaddá váttisin ja mii buvttiha eahpesihkarvuoda guolásteaddjiide ja guolástusservodagaide. Lávdegoddi ádde ahte okta stuorradiggedieđáhusa ulbmiliin strukturpolitihkain lea sihkkarastit guhkesáigásašvuoda ealáhussii go čadaha strukturdoaimbajuid almmá vuđolaš álbmotrievttálaš árvoštallamiid haga, doaimbajuid mat sáhttet rihkkut Riddoguolástuslávdegotti árvoštallamiid sámi guolástusvuoigatvuodaid oktavuodas, de sáhtta boadusin leat áibbas eará go guhkesáigásašvuolta.

Strukturortnegat

Stuorradiggedieđáhusas bivdofatnasiid strukturpolitihka birra váilu áibbas 1989 muddendoaimbajuid váikkuhusaid árvoštallan ja árvoštallan das mo dieđáhusas evttohuvon doaimbajut váikkuhit sámi vuotna- ja riddoservodagaide. Sámediggi oaidná ahte doaimbajut 1989 rájes gitta otnáziid leat váikkuhan negatiivalaččat sámi riddo- ja vuotnaservodagaide. Ođđa guolástuspolitihka ulbmil ferte leat jorgalahttit dán soju. Danne lea ge deatalaš ahte boahhtevaš muddemiid oktavuodas guorahallojuvvojit muddemiid sihke positiiva ja negatiiva vuđolaš váikkuhusat vuđolaččat ovdalgo doaimbajut čadahuvvojit. Lávdegoddi ii oainne ahte ráđdehus lea čadahan dakkár guorahallamiid.

Mii leat fuolastuvvan go St.dieđ. 21 (2006-2007) ja NAC 2006:16 eai leat guorahallan váikkuhusaid daida uhcit ja rašis guolástusservodagaide, ja geahčadan daid earret eará álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid oktavuodas sápmelaččaid ektui, vaikke vel Departemeanta konsultašuvnnain Sámedikkiin lea beavdegirjen ahte sii áigot čállit notáhta mas čilgejit mo áigejuovdilis evttohusat sáhttet váikkuhit sámi beroštusaid, ja dalle álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid čuovggas.

Mii oaivvildit ahte strukturortnegat leat mielddisetbuktán ja mielddisbuktet stuorra ja dárbašmeahttan háhkamiid go earrevuoigatvuodahattit leat gorgnon ja gorgnot ollu.

Dakkár badjelmearhánkan noađuhivččii guollemáddodagaid ain eanet go gáibiduvvojit eanet earit, badjemearebivdima, heajut kvalitehta ja boasttuávkástallamiid geažil. go hattit gorgnot earrevuodimiid geažil, de dat dahká buolvamolsumiid ja ođđarekretteriemiid veadjemeahttuin. Eanet politihkalaččat stivrejuvvo guolástuspolitihkka attášii nuorat buolvva vejolašvuoda bargat guolásteaddjin, muhto eaktun lea ahte earrehattit bissot dohkálaš dásis.

Lávdegoddi doarju dan evttohusa ahte guođdit áigibei struktureriid. Strukturvren lea geavadis deatalaš nationála resurssa privatiseren. Eriid vuovdin lea daid investoraide várás geat dušše áigot ávkástallat ekonomalaččat investeremiideasetguin. Boadusin sáhtta šaddat ahte uhcit ja boaittoeale báikegottit voittahallet, gč. daid guovllulaš váikkuhusaid maid dálá ortnegat leat buvttiha ollu smávva guolástusservodagaide (kap 8.4.3).

Dás čujuhit sirdinstatistihkkii mii čájeha ahte ollu earit ja fatnasat čohkkejuvvojit siskkáldasat fylkkain (gč. kap. 8.4.3). Áigodagas 2004 – 2006 lea Ákŋoluovtta gielda massán 20 % dorskearis, Porsáŋgu gielda lea massán 50 % earis, ja vuoitin leat Áltta, Hámmárfeasta, Fálesnuori, Muosát, Báhcavuona ja Máttá-Várjjet gielddat.

Lávdegoddi mearkkaša ahte ollu joavkkut riddo- ja vuotnaguovlluin ja sámi servodaga ovttaskas olbmot leat garrasit vuostaldan dan ahte evttohuvo ásahtit strukturortnegiid 11-15 mehter guhkkosaš

fatnasiid várás. Mii oaidnit statistihkas, mii lea vižžojuvvon jagi 2005 guolástusealáhus bušeahhtanammagottis, ahte 11-15 mehter guhkkosaš fanasjoavkkus lea olles 55 % árvobuvttadeapmi juohke vuovdinruvnnos, 8-9,9 mehter fanasjoavkkus lei 59 %, ja fabrihkkafeastanuohhtofatnasiin fas nu vuollin go 36 %.

Lávdegoddi árvvoštallá posiitiivan sámi ássanguovlluide ahte rahppojuvvo sullii friija bivdu gitta 11 mehter guhkkosaš fatnasiidda. Lávdegoddi eaktuda ahte friija guolásteapmi sihkkarastojuvvo ja ahte dát fanasjoavku bisuha guolleeriid ja ahte riddo- ja vuotnafanasearit eai mana earet.

Lávdegoddi mearkaša ahte kondemnerenortnet lea dagahan ahte smávva fatnasiid lohku lea uhcon mealgadi, earit leat čohkkejuvvon eret guovlluin, ja logahallojuvvon guolásteaddjiid lohku lea njiedjan (gč. Guolástusdirektoráhta statistihkaid 1990 - 2006).

Jus 11 - 15 mehter guhkkosaš fatnasat galget sturukuriserejuvvot, de sáhtta vearrámus jurddašuvvon dilis dálá 562 sturrosaš fanaslohku njiedjat sullii 300 sturrosaš lohkun. Dát dáhpáhuvá jus olles fanasjoavku strukturiserejuvvon plánejuvvon strukturuolggadusaid mielde.

Lávdegoddi čujuha dasa ahte daid struktureriid lassin, mat jávket vuotnaguovlluin, ja vel dat ahte kondemnerenortnet joatkašuvvá (loahppá 1.7.2008), de dat dagaha ahte buktuojuvvo ain uhcit guolli gáddái báikkálaččat. Dát buvttiha negatiiva servodatriveidamiid ain eanet riddo- ja vuotnaservodagaide go ollu báikkálaš guolleuoastáiváldinbáikkat heaittihuvvojit, mii fas váikkuha ahte vuollet 11 mehter guhkkosaš fanasjoavku šaddá gillát. Dat hárvanaččat mat ain leat doaimmas, mearkašit ollu guollebuktimii, erenoamážit smávimus fatnasiidda. Mii háliidit vel deattuhit ahte dát fanasjoavku lea ollu guolleuoastáiváldinbáikkiid geađejuolgin riddo ja vuotna smávvaservodagaide.

Diedáhusas (kap. 8.4.2) daddjojuvvo ahte evttohus sáhtta dagahit ahte fatnasat čohkkejuvvojit dainna lágiin ahte fatnasiid sáhtta sirdit guovlluid gaskkas. Viidáseappot sáhtti seamma kapihttalis oazžut dan áddejumi ahte doppe leat ovttaskasolbmot geat háliidit geavahit strukturortnega vejolašvuodaid ja ahte ruhtafámut de sáhttet čohkket fatnasiid ja guollesurssa seamma fylkii. Mii ballat ahte dát dahkkojuvvo duohtan ja ahte eanaš oassi fatnasiin ja eriin čohkkejuvvo uhcit olbmuid ja uhcit báikkiide. Ovddeš vásihusaid vuodul sáhttit oalle sihkkarit dadjat ahte hui ollu báikegottiin – ja erenoamážit vuotnaguovlluin – eai leat šat fatnasat mat buktet doarvái guliid báikkálaš guolleuoastáiváldiide.

Mii registreriimet kapihttalis 4.5.2 ja kapihttala 8.4.2 maŋimus oasis ahte ráđđehus diehtá ahte ollu smávva guovloservodagat, mat sorjájit guolástusas, sáhttet vaháguvvat daid evttohusaid geažil mat ovddiduvvojit St.diedáhusas 21 (2006 - 2007). Ráđđehusa signála lea danne ahte maŋimusat 2009 sii áigot árvvoštallat sturukturortnega ásaheami beavttuid. Guolástusdirektoráhta statistihkka (www.fiskeridirektoratet.no) čájeha ahte fatnasiid lohku lea njiedjan, ja guolásteaddjiid lohku lea njiedjan mii duođašta dan negatiivva ovdáneami mearrasámi ássanguovlluin. Boađusin lea ahte guollefatnasat čohkkejuvvojit, earit sirdojuvvojit fylkka siste smávit guovlluin stuorát ássanguovlluide main leat eanet mánggalágan earálhusat, gč. kap. 8.4.3 mii čielgasit čájeha sirdimiid fylkkaid siskkobealde.

Mín oainnu mielde berre árvvoštallat strukturortnega ovdalgo čadahuvvojit ođđa strukturemat ja kondemneremat. Maiddái berre vuos árvvoštallat opmodatčoahkkáiduvvanbeliid ovdalgo mearrida dakkár ortnegiid mat mielddisetbuktet ain eanet čoahkkáiduvvamiid.

Lávdegoddi oaivvilda ahte dakkár fatnasiid, mat leat gánnáhahttit ja heivehuvvon bivdit lagaš riddo- ja vuotnaguovlluin, ferte suddjet heaittiheami vuostá. Vuogaš livččii árvvoštallat sirdit eriid ovdamearkka dihtii galmmihanfeastanuohhtofatnasiin 11-15 mehter guhkkosaš fatnasiidda. Dát lasihivččii earrevuodu, ja bisuhivččii dán fanasjoavkku ja sihkkarattásii barggolašvuoda ja ássama lagaš riddo- ja vuotnaservodagain.

Lávdegoddi doarju sámediggeráđi das ahte 11-15 mehter guhkkosaš bivdofatnasiid struktureren maŋiduvvo ja árvoštallajuvvo ođđasis maŋŋágo Carsten Smith-lávdegoddi lea buktán evttohusas. Ráđđehus lea nammadan lávdegotti maid profeassor Carsten Smith jođiha ja mii galgá prinsihpalaš vuodul čielggadit sápmelaččaid ja earáid vuoigatvuoda guolásteapmái mearas olggobealde Finnmárkku. Lávdegoddi galgá geiget čielggadusas ovdal juovlamánu 31. b. 2007. Lea hui šallošahti go strukturortnet erenoamážit fatnasiid várás mat leat gaskal 11 ja 15 mehtera plánejuvvo čadahuvvot, ovdalگو dát čielggadus lea gárvvís.

Lávdegotti mielas ii berre leat struktureren ii ge kondemneren vuollel 15 mehter guhkkosaš fatnasiid várás. Jus kondemnerenortnet jotkojuvvo vuollel 15 mehter guhkkosaš fatnasiid várás, de ferte áshuvvot ortnet nu ahte dat earit, mat gullet ”kondemnerenortnet fatnasiidda”, galget juhkkjuvvo eará guolásteaddjiide dan seamma geográfalaš guovllus gosa earri álggos gulai.

Mii rávvet máhcahit kondemnereneriid ja juohkit daid rekruttereneren dahje luoikat daid áigáiráddjuvvo laseearrin dálá fatnasiidda.

Dan lassín čujuha Sámediggi dasa ahte laseeari ásaheami, NAČ 2006:16, sáhtášii Sámediggi doarjut vissis eavttuid vuodul molssaeaktun dahje lassín guovloereide.

Mii ovdandoallat maiddái ahte guovloearreortnega nannen sáhtá lasihit seamma fanasjuvvo lügeeriid, ja seammás sihkkarastit ahte guolli buktjuvvo gáddái ja ráhkaduvvo dakkár guovlluin mat leat erenoamáš váttis dilis. Mii háliidit maiddái deattuhit ahte guovloearreortnega ásaheami (ii leat mielde St.diedáhusas 21) lea buorre ja ortnet sihkkarastá guliid dakkár guovlluide mat leat váttis dilis ealáhusaid dáfus. Danne ferte geahččalit joatkit ortnega njuolggadusaid muddema bokte, omd. nu ahte áshuvvojit geatnegahti guollebuktišiehtadusat mat sihkkarastet ahte bivdjuvvo guolit addet sávvojuvvo doaimma dihto báikegottiide.

Vejolaš strukturerema oktavuodas galget earit bissut dan geográfalaš guovllus, gos struktureren čadahuvvo (dm. gáržžiduvvo fylkkaortnega). Eriid vuovdin eret gielddas ii galgga leat vejolaš, vai nana geográfalaš čatnaseamit biddjuvvojit fanaserrui, ja vai uhcida negatiiva váikkuhusaid smávva báikegottiide.

Lávdegoddi berošta das ahte rekrutteren guolástusfidnui galgá sihkkarastjuvvo. Lea sihke sávahahti ja dárbu láchit dasa ahte buorre rekrutteren guolástussii bisuhuvvo dakkár boahhteáiggis goas gilvu bargofámuid alde várra šaddá garas. Dilálašvuodas fertejit láchčjuvvo dasa ahte guolásteaddjit galget sáhttit birgehít iežaset iežaset fatnasiiguin main lea doarvai buorre earrevuodđu. Dan dáfus oaidná lávdegoddi positiivalažžan daid rekruttereneriid mat maŋimus áiggis lea juhkkjuvvo nuoraide álggahanmutter. Ortnet ferte joktojuvvo.

Lávdegoddi doarju evttohusa ahte heittihit doalloortnega. Dát ortnet lea dagahan vejolažžan čohkket eanet eriid seamma fatnasii, dakkár eaiggát- dahje láigočoahkkáiduvvan lea unohas ealáhussii.

Evttohus

Evttohus olles lávdegottis:

Evttohus 1

Sámediggeráđi evttohusa 3. cealkkaosasi sadjai:

Sámi guolástus lea maŋimus 10 jagiid garrasit vahágahttojuvvo ekologalaš beliid geažil ja daid muddemiid geažil mat dasto leat čuvvon, earret eará dat ahte leat ráddjuvvo geat galget beassat bivdit. 1989 čavčča ásaheđe eiseválddit nu gohčoduvvo fanaseriid, mat earret eará čuhce sámi

vuotnaguovlluid smávva fatnasiidda. Dát mielddisbuvttii ahte dát fatnasat eai beassan bivdit, fatnasat mat ovdal ledje beassan bivdit friija.

Dáid ekologalaš beliid geažil mearridedje eiseválddit 1989 čavčča ahte jus galggai oažžut fanaseari, de galggai lean bivdán vissis meari dorskiid ovttá dain jagiin gaskal 1987 ja 1989. Eanaš guolásteaddjiide geain ledje fatnasat mat ledje heivehuvvon vuotnaguolástussii, dát lei vedjemeahttun ollašuhttit. Ii lean leamaš mihkege maid bivdit, sihke dan geažil go Barentsábi máddodat lei bivdojuvvon menddo garrasit ja dan geažil go njurjot ledje márran ollu riddoguovlluide ja vuonaide.

Vaikke vel dáid mearrasámi guovlluid olbmot ledje bivdán dorskiid čuđiid ja duháiid jagiid, de lei dat jagiid 1987/88/89 váilevaš ”historjjálaš bivdu” mii geavahuvvui ággan dasa ahte biehttalit min caliheames iežamet dainna resurssain mii álo lea leamaš okta min ássama ja kultuvrra geađgejułggiin. Ollu guovlluid mearrasámi kultuvrra dilli lea balahahtti.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 31 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvoi čuovvovaš vuogi mielde:

- Plána- ja finánsalávdegotti mearrádušárvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Egil Olli, áššejođiheaddji	Olaf Eliassen
		Bjarne Store-Jakobsen
	Egil Olli	
2	Gunn-Britt Retter	
3	Magnhild Mathisen	
4	Olaf Eliassen	Bjarne Store-Jakobsen
	Olaf Eliassen	
5	Tor Mikalsen	Bjarne Store-Jakobsen
	Tor Mikalsen	
6	Josef Vedhugnes	Per Edvin Varsi
		Olaf Eliassen
		Kirsti Guvsám
	Josef Vedhugnes	
7	Kirsti Guvsám	
8	Jánoš Trosten	
9	Bjarne Store-Jakobsen	
10	Magnhild Mathisen	

11	Tor Mikalsen	
12	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggi čujuha Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikk for fiskeflåten' (bivdofatnasiid strukturpolitihkka).

Sámedikki dehálemos doaibma lea fuolahit ahte sápmelaččain, oktan álbmogin, lea vejolašvuohta nannet, ovddidit ja ođastit iežaset kultuvrra. Ovtta álbmoga riekti jođihit iežaset kultuvrra lea vuđolaš olmmošvuoigatvuohta, ja dat mielddisbukta ahte sihke Norgga eiseválddiin ja Sámedikkis lea geatnegasvuohta sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuođu, ja dasa gullet maiddái guolleresurssat.

Konsultašuvnnaid bokte Norgga álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid mielde (gč. ILO-konvenšuvnna nr. 169 artihkal 6 ja Konsultašuvnbargovugiid maid gonagaslaš res. mearridii suoidnemánu 1. b. 2005) galggaiga ráđdehus ja Sámediggi geahččalit boahit ovttaoaviliid strukturpolitihka doaimmaid birra. Sámediggi vuorjašuvvá garrasit go ráđdehus välljii loahpahit konsultašuvnnaid vaikko beliin ii lean seamma ipmárdus dan ektui ahte lei go šat dárbu konsulteret, ja departemeanta ollislaš čilgehusa haga buot relevánta beliid birra buot áššemeannudeami dásiin, ja vel nu ahte áigeovuodilis doaimmaid váikkuhusat sámi guolásteapmái, earenoamážit álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid ektui, eai lean árvvoštallojuvvon.

Sámi guolástus lea maŋimus 10 jagiid garrasit vahágahttojuvvon ekologalaš beliid geažil ja daid muddemiid geažil mat dasto leat čuvvon, earret eará dat ahte leat ráddjejuvvon geat galget beassat bivdit. 1989 čavčča ášahedje eiseválddit nu gohčoduvvon fanaseriid, mat earret eará čuhce sámi vuotnaguovlluid smávva fatnasiidda. Dát mielddisbuvttii ahte dát fatnasat eai beassan bivdit, fatnasat mat ovdal ledje beassan bivdit friija.

Dáid ekologalaš beliid geažil mearridedje eiseválddit 1989 čavčča ahte jus galggai oažžut fanaseari, de galggai lean bivdán vissis meari dorskiid ovtta dain jagiin gaskal 1987 ja 1989. Eanaš guolásteaddjiide geain ledje fatnasat mat ledje heivehuvvon vuotnaguolástussii, dát lei vedjemeahtun ollašuttit. Ii lean leamaš mihkege maid bivdit, sihke dan geažil go Barentsábi máddodat lei bivdojuvvon menddo garrasit ja dan geažil go njurjot ledje márran ollu riddoguovlluide ja vuonaide.

Vaikke vel dáid mearrasámi guovlluid olbmot ledje bivdán dorskiid čuđiid ja duháiid jagiid, de lei dat jagiid 1987/88/89 váilevaš "historjjálaš bivdu" mii geavahuvvui ággan dasa ahte biehttalit min ealiheames iežamet dainna resurssain mii álo lea leamaš okta min ássama ja kultuvrra geađgejuvggiin. Ollu guovlluid mearrasámi kultuvrra dili lea balahahtti.

Fatnasiid strukturpolitihkas berrešii leat eaktun gozihit álbmotrievttálaš geatnegasvuođaid sámiid ektui eamiálbmogin, ja nannet sámi riddo- ja vuotnaguolásteami dili. Dat ii boađe ovdan dieđáhusas. Muhto doaibmabijuid váikkuhus sámi guolásteapmái ii leat ge árvvoštallojuvvon 1989 heivehandoaibmabijuid váikkuhusaid ektui. Ráđdehusas lea álo geatnegasvuohta fuolahit sámiide daid vuoigatvuođaid mat čuvvot álbmotrievttis, maiddái ođđa strukturdoaimmaid evttohusaid oktavuodas. Dakkár geatnegasvuohta ii sáhte hoigaduvvot eará čielggadusproseassaide, seammás go ođđa doaimmat čađahuvvojit.

Sámediggi čujuha ON konvenšuvdnii siviila ja politihkalaš vuoigatvuođaide artihkal 27 mii sisttisdoallá vuoigatvuođa sápmelaččaide beassat bivdit ja searvat resurssaid hálddašemi mearridanproseassaide. Čujuhit maiddái ILO-konvenšuvdnii nr. 169 artihkal 15 nr. 1, gč. artihkal 13 nr. 2 mii addá eamiálbmogiidda rievtti geavahit, hálddašit ja bisuhit guolleresurssaid. Viidásit čujuhit konvenšuvdnii

biologalaš šláddjivuoda birra artihkal 8j mii heiveha stáhta geatnegasvuoda vuhtiiváldit ja bisuhit eamiálbmogiid máhtolašvuoda, ođastemiid ja bargovugiid biologalaš šláddjivuoda seailluheami ja guoddevaš hálddašeami váste. Dakkár geatnegasvuoda lea váttis doallat jus eamiálbmogiidda ii addo aktiivvalaš rolla geavahit, hálddašit ja bisuhit resurssaid.

Sámediggi čielgasit oaivvilda ahte ráđdehusa evttohus bivdofatnasiid anuseretválnortnegii ja struktureremii mat gusket sámiid beroštumiide, fámohtttá vuodu sámi dehálaš bivdoealáhusas, dat fas mielddisbuktá guollearrečoahki mii fámohtttá guolásteami sámi ássama vuodđun, ja dat raššuda dan áibbaš dárbbalaš rekruterenvejolašvuoda bivdoealáhussii sámi riddo- ja vuotnaguovlluin. Go dan geahččá maŋemus logi jagiid regulerenpolitihka váikkuhusaid ektui, de oaidná ahte dat ođđa doaimmat garrasit billistit sámi ealáhusdoaimma mii fas áitá ássama sámi guovlluin. Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) evttohuvvon doaimmat mielddisbuktet danne álbmotrievttálaš rihkkuma stáhta geatnegasvuodas sámi kultursuodjalusa ektui.

Sámediggi ii sáhte dohkkehít ahte Stuoradiggi mearrida Sd.dieđ. nr. 21 (2006-2007) 'Strukturpolitikken for fiskeflåten' strukturendoaimmaid čađaheapmái fatnasiidda gaskal 11-15 mehtera, anuseretválnortnega viidásitdoalvuma ja eanet go 15 jagi áigeráddjejuvvon bivdoeriid.

Sámediggi aiddostahtta ahte ráđdehus ii leat árvoštallan doaibmabijuid váikkuhusaid sámi guolásteapmái álbmotrievttálaš geatnegasvuodaid vuodul.

Sámediggi bivdá Stuoradikki sihkkarastit ahte doaibmabijuid váikkuhus sámi vuoigatvuodaide árvoštallojuvvo ollislaččat ja dohkálaččat, ja ahte doaibmamearrádušat main leat sámi beroštumiid eai dahkko ovdal go lea čađahuvvon álbmotrievttálaš dohkálaš proseassa ILO-konvenšuvnna nr. 169 artihkal 16 – konsultašungeatnegasvuoda vuodul.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 23.05.07 dii. 15.25.

Ášši 22/07

Oahpahusa prinsihpat Máhttlokten-Sámi oahppoplánabuktosis

Arkiivaáššennr..
06/900

Meannudeamit

Politiikkalaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	20.03.07	R 025/07
Bajásšaddan- ja oahppolávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	22/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku miessemánu 23. b.2007 dii. 15.25.

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	20.03.07	Sámediggeráđi	Ášši R 025/07
2	04.07.2006	Sámedikkis reive Máhtodepartementtii	Oversendelse av Sametingets plenumsvedtak angående samisk læringsplakat og samisk prinsippdel/ Diehtun sáddejuvvon Sámedikki dievasčoahkkima mearrádus sámi oahppoplákahta ja sámi prinsihppaoasi ektui.
3	18.09.06	Máhtodepartementtas	Samisk læringsplakat og Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk / Departementta reive Sámi oahppoplákahta ja oahpahusa prinsihpaid Máhttlokten - Sámi oahppoplánabuktosis birra
4	30.11.2006	Sámedikkis reive Gulaskuddanáshusaide	Oahpahusa prinsihpat Máhttlokten - Sámi oahppoplánabuktosis-bovdejupmi buktit cealkámušaid, reive mas leat 3 mildosa
5	02.2007	Gulaskuddanáshusain	Gulaskuddancealkámušat/ Høringsuttalelser
6	09.03.2007	Sámediggi	Høringsrapport/Gulaskuddanrapporta
7.	09.03.2007	Sámediggi	Evttohus Oahpahusa prinsihpat - Sámi

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggi mearrida Oahpahusa prinsihpaid - Sámi, árvalusa mielde mii lea beaiváduvvon 09.03.2007. Dát galgá oassin Máhttlokten - Sámi oahppoplánabuktosis ja galgá čielggadit skuvlaeaggáda ovddasvástádusa addit ohppiide ollislaš buori kvalitehtalaš vuodđooahpahusa mas vuodđun lea sámegeiella, sámi kultuvra ja servodateallin. Sámediggi sádde Máhtodepartementtii Oahpahusa prinsihpaid - Sámi loahpalašmearrideapmái. Jus Máhtodepartementta áigu rievdadit Sámedikki

Oahpahusa prinsihpat - Sámi evttohusa, de bivdá Sámediggi konsultašuvnnaid ovdal loahpalašmearrideami.

Bajášaddan- ja oahppolávdegotti árvalus:

Álggaheapmi

Sámediggi mearridii dievasčoahkkimis 31.05.06 ahte Oahppoplánabuktosis Máhttolokten – Sámi galggai ráhkaduvvot sierra sámi prinsihppaoassi. Ášši 19/06 mearrádus sáddejuvvui Máhttodepartementii, ja doppe lea dat váldon vuhtii. Departemeanta lea buktán sisdoalu sámi oahpahusa prinsihpaide ja cealkán ahte lea departemeanta mii galgá mearridit prinsihpaid sámi oahpahussii.

Máhttolokten – Sámi Oahppoplánabuktosa oahpahusprinsihpat leat oassin Máhttolokten – Sámi Oahppoplánabuktosis, mii lea ovttárvosaš Máhttoloktema Oahppoplánabuktosiin. Oahppit sámi guovlluin ja oahppit olggobealde sámi guovlluid geat ožžot oahpahusa sámegeielas ja sámegillii, galget oažžut oahpahusa Máhttolokten – Sámi Oahppoplánabuktosa vuodul, vrd. oahpahuslága lánkaásahusa § 1-1 ja oahpahuslága § 6.2 ja 6.3.

Sámedikki evttohus Oahpahusprinsihpaide – Sámi lea viidát gulaskuddojuvvon. Okta váldotendeansa gulaskuddanásahusain lea ahte cealkámušat deattuhit daid iešguđet dárbbuid mat berrejit váldot vuhtii oahpahusas jus prinsihppadokumeantta buorit áigumušat galget sáhttit duohtandahkkot.

Mearkašupmi:

Olles lávdegoddi dáiguin miellahtuiguin: *NSR:a sámedikejoavku; Synnøve Solbakken-Härkönen, Kjersti Myrnes Balto, Ingolf Kvandahl, John Harald Skum, Tor Dablseng ja Nils Djupen, Sámit lulli-Norggas; Johan Mikkeli Sara, Bargiidbellodaga sámedikejoavku; Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Ingmar Vedbugnes, Hilde Anita Nyvoll ja Per-Ivar Henriksen, Čielga sámi jietna; Janoš Trosten* lea duhtavaš go dál leat ráhkaduvvon prinsihpat olles vuoddooahpahussii Máhttolokten – Sámi Oahppoplánabuktosis ja go skuvlaeaggáda ovddasvástádus sámi oahpahussii buktojuvvo albmosii. Oahpahusa prinsihpat leat hui deatalaččat sámi joatkkaoahpahussii mas ovdal eai leat leamaš bajitdási mihttomearit dahje prinsihpat sámi oahpahussii. Go oahppoplánabuvttus rievdaduvvo mañitáiggis de lea deatalaš ahte sámi oahppoplánabuktosis lea oktavuolta sámi gillii, kultuvrii ja servodahkii, ja iige dušše leat heivehuvvon nationála lánkaásahusa mielde.

Lávdegoddi deattuha ahte buorit rámmaeavttut nugo oahpponeavvut, oahpaheaddjiid lassioahpahuš ja buorre áigi plánemii leat deatalaš eavttut Máhttoloktema ja prinsihpaid heiveheamis. Máhttoloktema geažil šaddá stuorra dárbu oažžut lassioahpu oahpaheaddjiide ja ráhkadit oahpponeavvuid sámegillii. Lávdegoddi vuordá ahte biddjojuvvojit ekonomalaš resurssat vai Máhttolokten – sámi ja sámi sisdoallu nationála plánain sáhtta ollašuhthuvvot. Ain váilot oahpponeavvut fágain maidda ovdal juo leat leamaš sierra sámi plánat. Dat guoská sihke julev-, mátta- ja davvisámegillii. Joatkkaskuvllain váilot measta buot oahpponeavvut sámegillii. Dušše fágain sámegeiella vuosttašgiellan, duodji ja boazodoallu gávdnojit veaháš sámegeielat oahpponeavvut. Lávdegoddi čujuha ahte lea deatalaš oažžut sámi girjjálašvuoda, sihke fága- ja čáppagirjjálašvuoda. Ferte lánhčit digitála oahpponeavvuid ovddideami ja sihkarastit ahte girjerájuin lea sámi oahpponeavvuid geavahanvejolašvuolta.

Oahpaheaddjit geat oahpahit sámegeielas ja/dahje sámegillii dárbbasit eanet áiggi ráhkkanepmái dan geažil go váilot oahpponeavvut ja lea dárbu jorgalit. Danne sis leat leamaš konverterenresurssat. Dát resursa lea váldojuvvon eret, mii lea ođđa bargošiehtadusa boadus maid oahpaheaddjiorganisašuvnna ja Gielddaid guovddášlihttu leat siehtadallan áigodahkii 01.08.06-31.12.09. Lávdegotti mielas ii leat dohkálaš go sámi oahpaheaddjiid konverterenáigi lea váldojuvvon eret, ja ávžžuha siehtadusbeliid váldit vuhtii sámi oahpaheaddjiid bargodili boahttevaš siehtadallamiin. Ášši lea hui duođalaš go dat

dáhpáhuvvá dál go oahpaheaddjiin lea ollu liigebargu ođastusa heiveheami oktavuodas. Konverterenresursaid massin lea áitta sámegilli ja sámi servodaga boahtteáigái. Dan sadjái go váldit eret konverterenresurssa, livččii daid baicce galgan nannet dassáži go sámi skuvllain leat doarvái oahpponeavvut.

Sámi skuvllas leat ollu hástalusat go guoská ohppiid gielalaš ja kultuvrralaš ovddideapmái ja lea hui deatalaš doallat buori oktavuoda ruovttuin. Danne evttohit ahte ásahuvvo almmolaš nationála sámi vánhenlávdegoddi. Ferte árvvoštallojuvvot man muttos lea dárbu ásahit guovllulaš/fylkkalaš vánhenlávdegottiid lassin.

Oaidnit ahte leat stuorra erohusat sámegiela hálddašanguovllus ja dan olggobealde go guoská oahpahusa láchimii sámegielas ja sámegilli. Dávjá lea nu ahte doppe gos leat unnán sámi oahppit, válđojuvvojit sii eret eará fágadiimmuin ja nu masset eará deatalaš oahpahusa dahje juo ožžot lassidiimmuid. Dát sirre ja sáhtta billistit ohppiid movtta sámegiel oahpahussii. Lávdegoddi oaidná ahte lea deatalaš láchit aktiivvalaš kultur- ja oahpahaslonuhallama iešguđet skuvllaid ja guovlluid gaska sámi guovlluin, ovdamearkka dihte ohppiidlonuhallama ja giellalávvguid bokte ja ahte skuvllat fuolahit dávgasis čovdosiid sámegiela oahpahusa ektui.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 36 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Bajasšaddan- ja oahppolávdegotti mearrádusárvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Hilde Anita Nyvoll, áššejođiheadji	
2	Synnøve Solbakken-Härkönen Synnøve Solbakken-Härkönen	Jánoš Trosten
3	Jørn Are Gaski	Synnøve Solbakken-Härkönen Jarle Jonassen
	Jørn Are Gaski	
4	Jánoš Trosten Jánoš Trosten	Jarle Jonassen
5	Kjersti Myrnes Balto	
6	Magnhild Mathisen	
7	Isak Mathis O. Hætta	
8	John Harald Skum	

9	Kirsten Appfjell-Eira	
10	Terje Tretnes	
11	Anders Urheim	
12	Nanna Thomassen	
13	Jørn Are Gaski	Jánoš Trosten
	Jørn Are Gaski	
	Jánoš Trosten, čeahkinortnegii	
14	Marianne Balto	Terje Tretnes
	Marianne Balto	
15	Aili Keskitalo	
16	Anders Urheim	
	Hilde Anita Nyvoll	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggi mearrida Oahpahusa prinsihpaid - Sámi, árvalusa mielde mii lea beaiváduvvon 09.03.2007. Dát galgá oassin Máhttlokten - Sámi oahppoplánabuktosis ja galgá čielggadit skuvlaeaggáda ovddasvástádusa addit ohppiide ollislaš buori kvalitehtalaš vuodđooahpahusa mas vuodđun lea sámegealla, sámi kultuvra ja servodateallin. Sámediggi sádde Máhttodepartementtii Oahpahusa prinsihpaid - Sámi loahpalašmearrideapmái. Jus Máhttodepartementa áigu rievdadit Sámedikki Oahpahusa prinsihpat - Sámi evttohusa, de biddá Sámediggi konsultašuvnnaid ovdal loahpalašmearrideami.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 23.05.07 dii. 17.50.

Vuodđogiella: dárogiella

Ášši 23/07

Sámedikki njuolggadusat finnmárkkulága § 4 vuodul

Arkiivaáššennr..
07/1541

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	11.04.07	R 056/07
lávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkinn	21.-25.05.07	23/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui duorastaga miessemánu 24.b. 2007 dii. 11.50.

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	07.07.2006	Čujuhuslista	«Sdo_Tittel»
2	07.07.2006	Čujuhuslista	Gulaskuddannotáhta
3	14.09.2006	Čujuhuslista	«Sdo_Tittel»
4	28.02.2007	Čujuhuslista	Sámedikki rievdaduvvon meahcceávkástallama njuolggadusat
5	28.02.2007	Čujuhuslista	«Sdo_Tittel»
6-13			Evttohusat Sámediggeráđi 28.02.2007 beaiváduvvon evttohussii
14-61			Gulaskuddancealkámušat 07.07.2006 beaiváduvvon gulaskuddannotáhtii

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggi mearrida čuovvovaš njuolggadusaid sámi beroštumiid árvvoštallamii meahcceatnamiid rievdaduvvon ávkástallanvugiid oktavuodas Finnmárkkus, gč. finnmárkkulága § 4:

§1 Ulbmil

Njuolggadusaid ulbmilin lea sihkkarastit ahte almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat vuđolaččat ja dohkálaččat árvvoštallet váikkuhusaid sámi kultuvrii, boazodollui, meahcásteapmái, ealáhusaide ja servodateallimii sámiid iežaset eavttuid vuodul ovdalگو mearriduvvojit rievdadusat meahcceatnamiid ávkástallanáššiin Finnmárkku fylkkas. Dieinna lágiin galgá njuolggadusaiguin sihkkarastojuvvot luondduvuodus sámi kultuvrii, boazodollui, meahcásteapmái, ealáhusaide ja servodateallimii ja daid viidáset ovddideapmái, ja dasto dán luondduvuodosa ceavzilis ovdáneapmi ja hálddašepmi sápmelaččaid iežaset eavttuid vuodul.

§2 Doaibmaguovlu

Njuolggadusat gusket stáhtalaš, fylkkagielddalaš ja gielddalaš eiseválddiide ja Finnmárkkuopmodahkii go meannudit áššiid meahcceedatnamiid ávkkástallama rievdadeamis Finnmárkku fylkkas, geahča finnmárkkulága §§ 4 ja 10.

Sámegiell doaba meahcci ja dán doahpaga dábálaš gielalaš áddejupmi ii leat seamma go olgoáibmolága (frilufstloven) “utmark” doaba. Dáin njuolggadusain galgá meahcci áddejuvvot seammaláhkai go doaba “utmark” olgoáibmolága vuosttaš paragrafas.

Njuolggadusat eai geavahuvvo dalle go stáhta, fylkasuohkanlaš ja suohkanlaš eiseválddit mearridit meahcceedatnamiid ávkkástallanvugiid rievdadeamis dávistettiin mearriduvvon areálapláníi ja go njuolggadusat leat čuvvojuvvon areálaplána mearrideamis. Areálaplána geavahuvvo dán oktavuodas oktasašnamahussan gielddaplána areáloasis, muddenplánas ja huksenplánas. Njuolggadusat maid eai geavahuvvo doaibmabijuide mat eai leat ohcangeatnegahattojuvvon plána- ja huksenlága mielde.

§3 Rievdadusat meahcceedatnamiid ávkkástallamis Finnmárkku fylkkas

Go galgá mearridit goas lea sáhka meahcceedatnamiid ávkkástallama rievdadeamis finnmárkkulága áddejumiin, de ferte juohke áššis dan sierra árvvoštallat. Vuolggasadji galgá válđojuvvot guovllu virolaš ávkkástallamis ja árvvoštallojuvvo movt dan sáhtáši joatkit viidáseappot. Berre earret eará deattuhit ovddit doaibmabijuid guovllus ja ođđa doaibmabiju hámi ja viidodaga ja man guhká dat bistá.

Plánat mat muddejit meahcceedatnamiiguin ávkkástallama, mieldelohkkojuvvon maid earret eará gielddaid areála- ja muddenplánat, mat sáhttet gáržžidit árbevirolaš sámi ávkkástallama dahje eará láhkai leat dasa hehttehussan, lohkkujuvvo ávkkástallama rievdadeapmin dáid njuolggadusaid mielde. Seamma guoská álbmotmehciid ja eará suodjalanguovlluidd ásaheami plánaide ja mearrádusaide mat sáhttet gáržžidit dahje eará láhkai heađuštit sámi árbevirolaš ávkkástallama.

Gaskaboddosaš rievdadusat ja doaimmat, mat mielddisbuktet eanet rieja, earalágan nuoskkideami dahje muosehuhttimiid, sáhttet maid muhtomin rievdadit meahceávkkestallama. Maiddái dáláš doaimmaid viiddideapmi sáhtta leat ávkkástallama rievdadeapmi.

Vieso/viste- ja bartahuksemat, geainnuid ráhkadeapmi, ruvkedoaimma álggaheapmi ja bieggamillorusttegiid ceggen leat ovdamearkkat ávkkástallama rievdadeamis, geahča finnmárkkulága ovdabargguidd.

Maiddái earalágan doaimmat ja unnit duohtadandoaimmat sáhttet rievdadahttit ávkkástallama. Dasa sáhttet ovdamearkka dihte gullat iskosiid váldin/geahččalandoaibma lobit mat leat oassin lágat iskkademiin dan ektui ahte gávdnojitgo rogganveara minerálat/málmmat ruvkedoaimma váste. Dasto sáhtta leat bievlamáđiijaid ráhkadeapmi olggobealde árbevirolaš johtolagaid ja dispensašuvdna-geavahus bievlavuodjenáššiin leat meahceávkkestallama rievdadeapmi.

Dasto sáhttet rievdadeamit dahje lobit maid eanaeaggát Finnmárkkuopmodat addá, rievdadahttit meahceávkkestallama. Dát guoská earret eará vuovdin, láigohan dahje eanaláigohan dahje eanavuoigatvuodaid mearrádusaide meahcis, ja lobiide rievdadit meahceávkkestallama šattuid nuppástuhttima, meahceduovdagiid gilvima ja čuollamiiguin jalgema bokte.

Njuolggadusat eai guoskka rievdadusaide árbevirolaš meahceávkkestallama rámma siskkobealde, geahča finnmárkkulága ovdabargguidd. Rievdadusat mat gusket árbevirolaš meahceávkkestallamii, eai dábálaččat lohkkujuvvo ávkkástallama rievdadeapmin dáid njuolggadusaid vuodul, jus rievdadusat dahje doaibmabijut eai mielddisbuvtte eanet meahcejohtolaga dahje earaládje leat mearkkašahhti vahágin dahje hehttehussan eará meahceávkkestalliide.

§4 Bajimuš árvoštallanprinsihpat

Go galga árvoštallat movt mearrádus sáhttá váikkuhit sámi kultuvrii, boazodollui, meahceávkástallami, ealáhusaide ja servodateallimii, galget sámi árbevirolás meahceávkástallama erenoamášvuodát ja kultuvrralaš erohusat vuhtii váldojuvvot. Meahceávkástallama árbevirolás geavahus ja máhtolašvuohhta galgá leat guovddáš vuodđun árvoštallamis.

Meahceávkástallama rievdateami oktavuodas berre vuolggasajis ovdagihtii čadahit konsultašuvnnaid guovllu vuoigatvuodaoamasteaddjiiguin, ávkástalliiguin dahje guoskevaš sámi beroštumiiguin. Guoskevaš áššeasálaččat sáhttet miehtat evttohusas, ja seammás bidjat eavttuid maid ferte ollašuttit plána álgaheami ja doaibmabiju viidáset ovddideami oktavuodas ovdalگو sáhttá dadjat ahte guoskevaš oasálaččat leat miehtan.

Plánejuvvon doaibmabiju ferte vuos árvoštallat dan ektui makkár meahcástallanvuogit sámi meahcásteddiin leat juste dan guovllus, ja makkár váikkuhusat doaimmas lea sin meahcásteapmái. Dain oktavuodain go guoskevaš beroštumit eai leat miehtan, galgá plána dahje doaibmabiju geavahusárvu mii sáhttá rievdateamit meahceávkástallama, álohii árvoštallojuvvot daid vahágiid ektui mat plánas dahje doaibmabijus leat sámi kultuvrra ja servodateallima ávnnalaš vuđđui. Ferte erenoamážit vuhtii váldit makkár váikkuhusat doaibmabijus sáhttet leat sámi árbevirolás guovlludahje resursaávkástallami. Vuodđun galgá biddjojuvvot ahte maiddái smávva doaibmabijut sáhttet dagahit mearkkašahiti vahága ja hedjonahttit sámi meahceávkástallama ceavzilvuoda. Vuhtii galgá váldit ovdalis ja eará guoskevaš doaibmabijuid seamma ávkástallanguovllus, ja makkár váikkuhusat dain doaibmabijuin oktiibuot leat sámi beroštumiide.

Dalle go lea sáhka stuorát rievdateamiin dahje stuorát guovlluid ávkástallama rievdateamis main sáhttá leat stuorra mearkkašupmi sámi kultuvrii, servodateallimii, boazodollui, meahcásteapmái dahje ealáhusaide, galgá maid Sámedikkiin konsultrejuvvot, geahča gonagaslaš resolušuvnna 01.07.2005 konsultašuvnnaid hárrái stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki gaskka ja ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6, 7 ja 15. Dát guoská earret eará čázádatmuddemiidda, bieggamillorusttegiid ásaheapmái, stuorát valáštallan- ja astoáigejuovddážiidda, ruvkedoibmii dahje eará sullasaš ođasmuvvi resurssaiguin ávkástallami.

§5 Váikkuhusat sámi boazodollui

Galgá árvoštallat makkár váikkuhusat mearrádusas dahje doaibmabijus sáhttet leat boazodollui. Erenoamážit galget váikkuhusat daid guovlluide mat adnojuvvot dárbbalažžan ceavzilis boazodollui čilgejuvvot. Nugo earret eará johtolagaid, johtingeainnuid, čakča- ja dálveguohtumiid, gidđa- ja geasseguohtoneatnamiid, guottet- ja ragatbáikkiid, bálgan- dahje livvasajiid, njuovadan- ja mearkunbáikkiid ektui. Johtingeaidnun lohkojuvvot maid bissovažžan ásahuvvon báikkit gos bidjá bohccuid fievrredeapmái, ja gos fas luoitá bohccuid.

Eaktuduvvo ahte buot áššit mat gusket boazodoalu eanageavaheapmái, dahje sáhttet rievdateamit boazodoalu eanageavaheami ovddiduvvojit Boazodoalu guovllustivrii, geahča plána- ja huksenlága § 10-1 nuppi lađđasa. Boazodoalu guovllustivra, mii sáhttá ovddidit vuosteákkaid plána- ja huksenlága §§ 20-5 ja 27-2 mielde, sáhttá boazodoallofágalaččat árvoštallat makkár mearkkašupmi plánejuvvon rievdateamain lea boazodollui, ja erenoamážit čilget movt doaibmabidju čuočá boazodoalu sierraárvojuovlluide dahje unnimusguohtoneatnamiidda.

Ášši ovddideapmi Guovllustivrii dahje Guovllustivrra cealkámuš ii mearkkaš dan ahte ii dárbbas viežžat cealkámuša boazodoalu guoskevaš vuoigatvuodaoamasteaddjiin.

§6 Erenoamáš váikkuhusat árbevirolás sámi meahcásteapmái ja ealáhusaide

Galgá árvoštallat makkár váikkuhusat mearrádusas dahje doaibmabijus sáhttet leat áiggiid čađa árbevirolás meahcásteapmái ja ealáhusaide, dasa gullet lotnolasealáhusat, eanadoallu, šibitdoallu ja eará árbevirolás ealáhusvuogit. Erenoamážit galgá váikkuhusaid guovlluide mat leat dárbbalaččat dán lágan ealáhusaid ceavzilvuhtii, deattuhit. Dát leat earret eará árbevirolás bivdin ja bivdobáikkid, guolástanbáikkid, luomejeakkid, gámasuidnenbáikkid ja juhkančáhcegáldut. Dat leat maid eanadolliid

árbevirolaš ávkkástallanguovllut, masa gullet guohtoneatnamat meahcis, meahcceniittut ja mehciin ávkkástallan.

Seamma láhkai galgá garrasit deattuhit ahte doaibmabijut mat mielddisbuktet lagaš- ja ávkkástallanguovlluid mearkkašahhti háldogáržžidemiid báikegotteolbmuide, lotnolasealáhuseid doaimmaheaddjiide ja earáide geat doaimmahit árbevirolaš sámi meahcceávkkástallama, sáhttet hedjonahttit sin eallinvuođu ja hehttet sin kulturdoaimmaheami. Berre maid čilget dan ahte leago vejolaš joatkit árbevirolaš meahcceávkkástallamiin, omd. árbevirolaš ávkkástallanguovlluid suodjalandoaibmabijuid geažil.

Go árvoštallá váikkuseid meahcceávkkástalliide ja sámi ealáhusevugiide, de galgá erenoamážit deattuhit árbevirolaš ávkkástallama, ja erenoamážit ávkkástallanguviid dan guovllus mas lea sáhka, ja bidjat dán vuodđun váikkuseid árvoštallami.

§7 Erenoamáš váikkuseat sámi kultuvrii ja servodateallimii

Galgá árvoštallojuvvot makkár váikkuseat mearrádusa dahje doaibmabijus sáhttet leat sámi kultuvrii ja servodateallimii. Earret eará galgá árvoštallat makkár váikkuseat doaibmabijus lea fysálaš birrasii, ja makkár sosiálalaš ja kultuvrralaš váikkuseat das leat sámi kultuvrii guoskevaš guovllus ollislaččat. Ferte maid árvoštallat makkár váikkuseat leat sámi kulturárba.

Erenoamážit ferte vuhtii váldit ahte plánat dahje doaibmabidju eai loavkašuite dahje heahppášuite sámi bassi báikkiid, hávdesajiid ja eará báikkiid main lea erenoamáš kulturhistorjjálaš mearkkašupmi, geahča kulturmuitalága.

Go árvoštallá movt plánejuvvon meahcceávkkástallama rievdadeami doaibmabijut vahagahttet, headduhtit dahje duvdilit eret árbevirolaš ávkkástallama, de berre deattuhit ahte sáhtášii go dan buhtadit ođđa bargosajiid láhččiimiin, gelbbolašvuoda viežžamiin ja ávkki bokte sámi kultuvrii ja servodateallimii guoskevaš guovllus.

§8 Guoskevaš sámi beroštumit galget duođalaččat beassat searvat mearridanprosessii

Diehtjoahkima oktavuodáš gustojeaddji hálddašanprinsihpaid mielde, berrejit almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkupmodat:

- a) ovddidit daid dieđuid ja kártaid mat leat dárbbaslaččat vai son dahje sii geat oavvildit ahte ášši guoská sidjiide, ožžot daid dieđuid mat leat dárbbaslaččat sin beroštumiid goziheapmái guovllus. Plánaevttohus meahcceávkkástallama rievdadeamis plána- ja huksenlága mielde berre almmuhuvvot ulbmillaš vugiin sihke dárogilli ja sámegilli.
- b) láhčit dilálašvuodaid nu ahte iešguđet guoskevaš sámi beroštumit sáhttet čájehit oainnuset nu árrat go lea vejolaš. Dat geas galgá viežžat cealkámušaid mearrádusa ráhkkaneami oktavuodáš, mearriduvvot konkrehta árvoštallama vuodul.
- c) áššiin mat sáhttet váikkuhit boazodollui, berre viežžat cealkámušaid jna. guovllustivrras, ja geahččalit gulahallat orohagaiguin ja siiddaiguin maidda mearrádus sáhtta guoskat.
- d) áššiin mat sáhttet váikkuhit lotnolasealáhuseid, árbevirolaš meahcásteapmái, eanandollui, šibtdollui dahje eará meahceberoštumiide, viežžat cealkámušaid jna. meahceservviin, giliservviin ja eará servviin, sávzaguhtonservviin, bivdo- ja guolástanservviin ja eará berošteaddji organisašuvnnain dahje ovttagain. Siiddaiguin, bearrašiguin ja eaŋkilolbmuiguin maidda mearrádus sáhtta guoskat, berre váldit njuolga oktavuoda.
- e) láhčit dilálašvuodaid nu ahte sámegiel hálli bealálaččat besset geavahit sámegiela gulahallangiellan. Dát guoská sihke čálalaš dieđuid ovddideapmái ja njálmmálaš čilgehuseid.

f) láchčit dili nu ahte boazodoallit, lotnolasealáhushargit dahje earát geat guhkkit áiggiid orrot ja barget mehciin, duohtavuodas galget sáhttit searvat ja buktit cealkámuša áššái.

§9 Vuodustangáibádusat

Mearrádusa vuodustusa oktavuodas gustojeaddji hálddašannjuolggadusaid mielde, berrejit eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat čielggadit mo váikkuhusat sámi kultuvrii jd. leat árvoštallojuvvon, makkár mearkkašumi dat leat ožžon go mearrádusat dahkkojuvvojedje, guđeláhkai molssaeavttut leat árvoštallojuvvon, ja lea go árvoštallojuvvon bidjat eavttuid sihkkarastin dihtii sámi kultuvrra jd. luondduvuđđosa. Berre maid almmuhuvvot geat dat leat buktán cealkámušaid ja čilgejumiid ja muđui leamaš mielde áššeráhkkanemis iešguđet sámi beroštumiid bealis.

§10 Sámedikki cealkámus

Sámedikkis lea iežas dáhtu mielde vuoigatvuohta buktit cealkámuša dihto áššiide dađi mielde go oaidná dárbbu dan dahkat, geahča sámelága § 2 vuosttaš lađđasa nuppi čuoggá.

§11 Loahpalaš njuolggadusaid fápmui bohtin ja mearrideapmi

Njuolggadusat bohtet fápmui suoidnemánu 1. b. 2007. Dát njuolggadusat bohtet Sámedikki gaskaboddosaš njuolggadusaid sadjái mat mearriduvvojedje geassemánu 1. b. 2006.

Ealáhus- ja kulturlávdegotti árvalus:

Álggahus

Sámediggái lea finnmárkkulága § 4 mielde addojuvvon váldi ráhkadit njuolggadusaid movt galgá árvoštallat váikkuhusaid sámi kultuvrii, ealáhusaide ja servodateallimii go meahcceeatnamiid ávkkástallanvuogit rievdaduvvojit. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta (BSD) galgá dohkkehit njuolggadusaid.

Evttohuvvon njuolggadusat galget bohtit daid gaskaboddosaš njuolggadusaid sadjái maid Sámediggi mearridii 2006:s ja maid BSD dohkkehii geassemánu 26. b. 2006.

Evttohus:

Lávdegotti evttohus, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahtuin, Per-Bjørn Lakselvenes, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Tor Mikalsen, Bargiidbellodaga sámediggejoavku (Bb), Tom Sottinen, Knut Store, Margit Eli A. Oskal, Bjarne Store-Jakobsen, Marie Therese N. Aslaksen, Per Edvind Varsi, Guovddášbellodat (Gb), Olaf Eliassen, Åarjel Læstoe (Ål), Kirsten Appfjell-Eira, Guovdageainnu johttisápmelaččaid listu (Gjl), Per A. Bæbr ja Sáme sosialdemokrátalasj belludak (SSP), Anders Urbeim

§ 1 Ulbmil

Evttohus 1:

Vuosttaš cealkagis sihkkojuvvo:

“sámiid iežaset eavttuid vuodul”

§ 3 Rievdadusat meahcceeatnamiid ávkkástallamis Finnmárkku fylkkas

Evttohus 2:

Lasáhus guđát teakstaoassái:

“mat eai dávis mearriduvvon areálaplánií.”

§ 4 Bajimuš árvoštallanprinsihpat

Evttohus 3:

Olles § 4 rievdaduvvo leat ná:

Go galga árvvoštallat movt mearrádus sáhtta váikkuhit sámi kultuvrii, boazodollui, meahceávkkestallamii, ealáhusaide ja servodateallimii, galget sámi árbevirolás meahceávkkestallama erenoamášvuodát ja kultuvrralaš erohusat vuhtiiváldojuvvot. Plánejuvvon doaibmabiju ferte vuos árvvoštallat dan ektui makkár meahcástallanvuogit sámi meahcásteddiin leat juste dan guovllus, ja makkár váikkuhusat doaimmas leat sin meahcásteapmái. Meahceávkkestallama árbevirolaš geavahus ja máhtolašvuolta galgá leat guovddáš vuodđun árvvoštallamis. Ferte erenoamážit vuhtii váldit makkár váikkuhusat doaibmabijus sáhttet leat sámi árbevirolaš guovllu- dahje resursaávkkestallamii. Vuodđun galgá biddjojuvvot ahte maiddái smávva doaibmabijut sáhttet dagahit mearkkašahhti vahága ja hedjonahhtit sámi meahceávkkestallama ceavzilvuoda. Vuhtii galgá váldit ovdalis ja eará guoskevaš doaibmabijuid seamma ávkkestallanguovllus, ja makkár váikkuhusat dain doaibmabijuin oktiibuot leat sámi beroštumiide.

Meahceávkkestallama rievdadeami oktavuodas berre vuolggasajis ovdagihtii čadahit konsultašuvnnaid guovllu vuoigatvuodaoamasteaddjiiguin, ávkkestalliiguin dahje guoskevaš sámi beroštumiiguin. Guoskevaš áššeosálaččat sáhttet miehtat evttohusas, ja seammás bidjat eavttuid maid ferte ollašuttit plána álgaheami ja doaibmabiju viidáset ovdideami oktavuodas ovdalگو sáhtta dadjat ahte guoskevaš oasálaččat leat miehtan. Dain oktavuodain go guoskevaš beroštumit eai leat miehtan, galgá plána dahje doaibmabiju geavahusárvu mii sáhtta rievdatahttit meahceávkkestallama, álohii árvvoštallojuvvo daid vahágiid ektui mat plánas dahje doaibmabijus leat sámi kultuvrra ja servodateallima ávnnalaš vuđđui.

Dalle go lea sáhka stuorát rievdademiin dahje stuorát guovlluid ávkkestallama rievdadeamis main sáhtta leat stuorra mearkkašupmi sámi kultuvrii, servodateallimii, boazodollui, meahcásteapmái dahje ealáhusaide, galgá maid Sámedikkiin konsultrejuvvo, geahča gonagaslaš resolušuvnna 01.07.2005 konsultašuvnnaid hárrái stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki gaskka ja ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6, 7 ja 15. Dát guoská earret eará čázádatmuddemiidda, bieggamillorusttegiid ásaheapmái, stuorát valáštallan- ja astoáigeguovddážiidda, ruvkedoibmii dahje eará sullasaš ođasmuvvi resurssaiguin ávkkestallamii.

§ 7 Erenoamáš váikkuhusat sámi kultuvrii ja servodateallimii

Evttohus 4:

Maŋimuš teakstaossái lasihuvvo "bissovaš" ovdabeallái sáni "bargosajid".

§ 8 Guoskevaš sámi beroštumit galget duođalaččat beassat searvat mearridanprosessii

Bustávva d):

Evttohus 5:

Maŋimuš cealkaga sadjái biddjojuvvo:

“Siiddaide ja eará oasálaččaide galgá dieđihit hálddahuslága mielde.”

Bustávva f):

Evttohus 6:

Rievdaduvvo leat ná:

“láhčit gulaskuddanáigemeiriid ja čoahkkindoaimma nu ahte boazodoallit, lotnolasealáhusbargit ja earát geat leat meahcis guhkkit áiggi ožžot duohta vejolašvuoda buktit cealkámuša.”

LASÁHUS RÁÐI EVTTOHUSSII

Evttohus 7:

Njuolggadusaid evalueren boahhteáiggis šaddá leat mearrádus II romalaš loguid mielde ja ieš njuolggadusat leat dalle mearrádus I romalaš loguid mielde. Mearrádus čuodjá ná:

”Deatalaš lea ahte njuolggadusat váikkuhit daid ulbmila mielde ja šaddá dohkálaš váikkuhanfápmu meahcceatnamiid hálddašeapmái Finnmárkku fylkkas. Sámediggi bidjá vuodđun ahte njuolggadusat árvvoštallojuvvojit oktilassii. Dattetge fertetge njuolggadusat leat doaimman muhtun áiggi ovdalgo lea doarvái buorre vuodđu albmaláhkai evalueret váikkuhusaid. Danne oaivvilda Sámediggi ahte njuolggadusaid berre evalueret sámediggeáigodagas 2009 – 2013.

Evalueremis ferte vuhtii váldit ahte njuolggadusat leat dušše okta oassi mainna almmolaččat muddet areálageavaheami ja ealáhusovddideami Finnmárkkus. Danne lea sávahahtti árvvoštallat almmolaš muddemiid váikkuhusa sierranassii ja bálddalagaid. Dán lágan geahčadeapmi lea ávkkálaš danne vai oččošeimmet ollislaš gova almmolaš muddemiid váikkuhusain areálageavaheapmái ja ealáhusovddideapmái Finnmárkkus.”

Lávdegotti ráva:

Lávdegottis eai leat eanet evttohusat dahje mearkkašumit áššái ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovaččat:

Muđui doarju Sámediggi Sámediggeráði árvalusevttohusa.

Evttohus 8, áirras Isak Mathis O. Hætta, Daloniid Listtu ja áirras Janoš Trosten Čielga Sámi jietna

Sámedikki njuolggadusat finnmárkkulága §4 vuodul

Lasáhus 4. teakstaoassái:

Muhto viesso-, barta- ja goahtehuksen ja sullasaš meahccealáhusaid, ávkkástallama ja guvlui gullevašvuoda oktavuodas ii sáhte meroštallojuvvot rievdan ávkkástallamin.

Sámediggi oaivvilda ahte smávva rusttegat mat leat oassin sámi mátkkoštusealáhusas eai sáhte dulkojuvvot rievdaduvvovon ávkkástallamin.

§ 3 vuolde, 5. teakstaoasis sihkkojuvvo maŋimus cealkka.

Mii álgá ná ”Dasto sáhtta ... ja nohká ná ”...leat meahcceávkkástallama rievdadeapmi.

Danne go Sámedikkis lea luohttámuš báikkálaš eiseválddiide dán áššis.

§ 7 vuolde sihkkojuvvo čuovvovaš:

Olles maŋimus teakstaoasis sihkkojuvvo.

Mii álgá ná ”Go árvvoštalla ... ja nohká ná ”... searvodat eallimii guoskevaš guovllus.”

Dát buktá čuolmmaid ja váttisvuodaid ovttaskas olbmuide, smávva fitnodagaide ja gielddaide.

Evttohus 9, áirras Toril Bakken, Finnmárkolistu

Njuolggadusat rievdaduvvon meahcceávkkestallamii

Álggahus:

Njuolggadusaiguin galgá sihkkarastojuvvot ahte almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat dohkálaččat árvvoštallet rievdaduvvon meahcceávkkestallama váikkuhusaid sámi álbmogii, nugo ovdanboahdá Finnmárkkulága §§ 4 ja 10.

Njuolggadusaid ulbmil lea fuolahit árbevirolaš sámi meahcceávkkestallama, ealáhusa ja kultuvrra, ja dohkkehit ođđa ealáhusaid ja ođđa teknologijja deatalaš oassin sámi kultuvrras.

Finnmárkkuláhka bodii fápmui suoidnemánu 1. b. 1997. Ain lea dárbu heivehallat ja válddahallat Finnmárkkulága geavahusa. Bissovaš ja dohkálaš njuolggadusaid álgun mat fuolahit sámi ealáhusa ja kultuvrra erenoamážit ja Finnmárkku álbmoga oppalaččat, mearriduvvojit danne njuolggadusat.

Jos njuolggadusain galgá leat makkárga árvu Finnmárkku álbmogii, de ferte oktavuoha iešguđet sámi ealáhusaid gaskkas gieđahallojuvvo.

§1 Ulbmil ja váldoprinsihppa

Sámedikki njuolggadusat galget fuolahit árbevirolaš sámi ealáhusaid dain guovlluin Finnmárkkus mat leat leamaš ja leat sámi geavahusas, ja sámi kultuvrra ja servodateallima. Njuolggadusat galget sihkkarastit ahte rievdaduvvon meahcceávkkestallan ii šatta negatiivvalaš dain guovlluin mat leat deatalaččat árbevirolaš sámi ealáhusaide ja sámi kultuvrii. Dain oktavuodain go meahcceávkkestallan rievdaduvvo, de ii galgga dat buvttihit eretduvdima guovllus ja hehttehusaid daid resurssaid viežžamii mat gávdnojit doppe.

Ollu guovlluin lea eahpečielga rádji sámi, dáža ja kvena kultur- ja ealáhusdoaimbama gaskkas, maid ferte vuhtii váldit dain árvvoštallamiin mat dahkkojuvvojit.

Dásseárvu iešguđet sámi ealáhusaid ja álbmotjoavkkuid gaskkas galgá leat vuodđoprinsihppa rievdaduvvon meahcceávkkestallama váikkuhusaid árvvoštallamii.

§2 Doaimbanguovlu

Mii adnojuvvo rievdaduvvon meahcceávkkestallamin mearriduvvo konkrehta árvvoštallama vuodul juohke áššis.

Njuolggadusat eai gusto árbevirolaš meahcceávkkestallama rámmaid siskkobealde, geahča finnmárkkulága ovdabargguid, nu guhká go ávkkestallan ii viiddiduvvo ođđa guovlluide. “Árbevirolaš ávkkestallan” ja “árbevirolaš ealáhus” dajaldagaid doahpagii árbevirolaš ii leat biddjojuvvon rievddakeahtes áddejupmi, ja čujuha seamma ollu guovllu ja resurssaid ávkkestallamii go geavahanguvlu.

§ 3 Váikkuhusat ealáhusaide.

Sámi árbevirolaš meahccealáhusaid, nugo boazodoalu, sáivačáhceguolásteami, murjema, urtasiid/šattuid/guobbariid čoaggima, šibitdoalu, eanadoalu ja eará árbevirolaš ealáhusvugiid leat ovddeš buolvvat doaimmahan soabalašvuodain, ja ain galgat geahčalit buori láhkai ovttastahtit iešguđelágan árbevirolaš ealáhusaid meahcceatnamiin. Árbevirolaš sámi meahccealáhusat leat ovtadássasaččat ja ovtaárvosaččat dán árvvoštallamis. Boazodoalus leat sierralágan vuoigatvuodát mat bohtet ovdan Finnmárkkulágas, Plána- ja huksenlágas ja Boazodoallolágas ja eará lágain.

Sámi ealáhusat leat áibbas deatalaččat dasa ahte bisuhit sámi kultuvrra ja servodateallima nanusin. Jus leat ođđa luondduealáhusat meahcceatnamiin, galget árvvoštallojuvvo dásseárvoprinsihpaid vuodul.

Soahpameahttunvuoda oktavuodas iešguđet sámi ealáhusšlájaid gaskkas, galget buot bealit guldaluvvot. Nu guhkás go vejolaš galgá gávdnat čovdosiid maid buot bealit sáhttet dohkkehit, ja galgá geahččalit gávdnat duohta molssaeavttuid jus čájehuvvo veadjemeahttumin doaimmahit iešguđetlágan ealáhusvugiid seamma guovlluin. Ođđa luondduealáhusat galget váldojuvvot mielde árbevirolaš meahcceávkkestallamii doppe gos lea vejolaš.

§ 4 Váikkusat sámi kultuvrii, luonddudollui ja servodateallimii
Váikkusat sámi kultuvrii, luonddudollui ja servodateallimii galget deattuhuvvot. Ferte erenoamážit deattuhit váikkusaid daidda guovlluide, mat adnojuvvojit dárbblašžan ja deatalažžan sámiid árbevirolaš luonddudollui, kultuvrii ja servodateallimii. Dát guoská erenoamážit árbevirolaš bivdoguovlluide, guolástansajiide, luomejekkiide, gámasuoidnesajiide ja eará sajiide main lea erenoamáš árvu sámi kultuvrii ja luonddudollui.

§5 Vuodustangáibádusat

Oassin mearrádusaid vuodustussii gustovaš hálldašannjuolggadusaid vuodul, berrejit almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat selvehit makkár váikkusat sámi kultuvrii jd. leat árvoštallojuvvon. Berre maid čilget gii lea buktán cealkámušaid ja čilgehusaid ja muđui searvan áššeráhkaneapmái sámi beroštumiid beales.

§6Loahpalaš njuolggadusaid fápmuiboahhtin ja mearrideapmi

Njuolggadusat bohtet fápmui suoidnemánu 1. b. 2007. Dat bohtet Sámedikki 01.06.06 mearridan gaskaboddosaš njuolggadusaid sadjái.

Mearkkašumit 1, Sámi álbmot Bellodat áirras Terje Tretnes

Sámedikki njuolggadusat finnmárkkulága §4 vuodul

3. paragrafa, viđát teakstaoasi sitáhta:

”Dasto sáhtta leat bievlamáđiijaid ráhkadeapmi olggobealde árbevirolaš johtolagaid ja dispensašuvdnageavahus bievlavuodjenáššiin leat meahcceávkkestallama rievdadeapmi.”

Nu guhká go dispensašuvdnageavahus čatnasa árbevirolaš ávkkestallamii ja lea árbevirolaš meahcceávkkestallama rámmaid siskkobealde, de ii galgga teakstaoassi masa čujuhuvvo bajábealde geavahuvvot vejolaš biehtaleapmái okto, vaikko dat sáhtta guoskat mángga ovttaskasohcamii gieldda guovllus. Dasto ii galgga dispensašuvdnageavahus mii addojuvvo muorračuohppamii maid guoskkahuvvot ja árvoštallojuvvot dan mielde.

Mearkkašumit 2, Finnmárolistu áirras Toril Bakken

Njuolggadusat rievdaduvvon meahcceávkkestallamii

Dál lea measta jahki gollan dan rájes go Finnmárkkuláhka doaibmagodii, ja dat lea dagahan olu balu sihke sámi ja dáčča álbmoga gaskkas. Oallugat leat eahpesihkkárat dan ektui ahte movt áššit meannuduvvojit Finnmárkkulága vuodul, ja leat vuorjašuvvan das go muhtun sámi joavkkut leat ožžon ovdamuniid ja earát fas eai.

Finnmárkkuláhka addá sápmelaččaide ja sámi ealáhusaide ja kultuvrii earenoamáš vuoigatvuodaid – sin kultuvra galgá earenoamážit vuhtiiváldojuvvot. Muhto, Finnmárkkuláhka ii namut maidege dan birra movt áššit galget meannuduvvot jus lea riidu beroštumiid alde iešguđet sámi joavkkuid *gaskkas*. Dalle šaddá juohke áššemeannudeaddji duohkái dulkot movt háliida deattuhit iešguđet sámi beroštumiid.

Sámi meahccealáhusas ja luonddugeavahusas lea árbevierru mánga duhát jagi maŋos, ja buot bealit meahccealáhusas leat leamaš heaggadehálaččat sámi álbmoga eallimii. Boazodoallu, sáivaguollebivdu, murjen, urtasiid čoaggin, gárdun ja eará meahccealáhusat leat eallán giehtalagaid, ja leat oktiibuot dahkan vuodtu sámi kultuvrii ja eallinvuohká. Eanetlogu evttohusas ii daddjo mihkkege daid iešguđetlágan árbevirolaš meahccealáhusaid mearkkašumiid birra nubbin nuppi ektui. Go ii deattuhuvvo ahte dat leat ovttárvosaččat, de šaddá áššemeannudeaddji ieš dan dulkot. Go dasto geahččá eanetlogu evttohusa ollislaččat, de ii sáhte eahpiditge ahte boazodoalu beroštumit leat mihá eanet ja dárkileappot vuhtiiváldojuvvon go eará meahccealáhusat. Orru leamen nu ahte boazodoallu lea vuoruhuvvon ovdalii buot eará ealáhusaid. Dat lea hirkmat váidalahtti, ii ge soaba oktii Finnmárkkulága áigumušain ja sápmelaččaid ipmárdusain iešguđet ealáhusaid ovttárvosašvuoda ja árvvusatnima hárrái.

Nugo njuolggadusat ovddiduvvojit eanetlogu evttohusas, de dat vealahit sámi ealáhusaid ja vealahit maiddá daid ealáhusaid gos nisssonolbmot árbevirolaččat leat leamaš eanetlogus, nugo muorje- ja urtosčoaggima. Dat ii leat Sámediggái árvosaš, ja čájeha unnán áigumuša gozihit sámi beroštumiid.

Olu báikkiin Finnmárkkus leat sápmelaččat, dáččat ja kvenat eallán bálddalagaid buolvvas bulvii, ja lea hirkmat váttis earuhit sámi, dáčča ja kvena kultuvrra, luonddugeavahusa ja ealáhusa. Dat ii vuhtiiváldojuvvo njuolggadusain, ja dat sáhtta dagahit ahte Finnmárkku smávva báikkálaš servodagat raššot vel ain eanet, dan ovdii go váikkuhit ahte sin mávssolaš meahccegeavaheapmi jotkojuvvo. Dat ii čuoza dušše dáčča ja kvena álbmogii, muhto maiddá daidda sápmelaččaide geaidda dat guoská.

Mii šállošit garrasit ahte Sámediggi dohkkeha njuolggadusaid mat addet unnit ja iešguđetlágan árvvu iešguđet álbmotjoavkkuide ja ealáhusaide.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 39 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Ealáhus- ja kulturlávdegotti evttohus 1-6 mearriduvvui 37 jienain. 2 jienastedje vuostá.
- Ealáhus- ja kulturlávdegotti evttohus 7 mearriduvvui 38 jienain. 1 jienastii vuostá.
- Ealáhus- ja kulturlávdegotti ráva mearriduvvui 37 jienain. 2 jienastedje vuostá.
- Isak Mathis O. Hætta ja Jánoš Trosten evttohus 8 hilgojuvvui 37 jienain. 2 jienastedje beali.
- Toril Bakken evttohus 9 hilgojuvvui 37 jienain. 2 jienastedje beali.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihkka
1	Klemet Erland Hætta, áššejođiheaddji	Toril Bakken
	Klemet Erland Hætta	
	Egil Olli, čoahkkinortnegii	
	Bjarne Store-Jakobsen, čoahkkinortnegii	
	Roger Pedersen,	

	čoahkkinnortnegii	
2	Per Edvin Varsi	Klemet Erland Hætta
		Tor Mikalsen
		Toril Bakken
	Per Edvin Varsi	
3	Toril Bakken	Bjarne Store-Jakobsen
		Klemet Erland Hætta
		Egil Olli
	Toril Bakken	
4	Isak Mathis O. Hætta	Toril Bakken
		Tor Mikalsen
		Klemet Erland Hætta
	Isak Mathis O. Hætta	
5	Olaf Eliassen	Isak Mathis O. Hætta
		Toril Bakken
		Björg Eli Masternes
	Olaf Eliassen	
6	Jánoš Trosten	Terje Tretnes
		Olaf Eliassen
		Toril Bakken
	Jánoš Trosten	
7	Tor Mikalsen	
8	Anders Urheim	Olaf Eliassen
	Anders Urheim	
9	Egil Olli	
10	Per Andersen Bæhr	
11	Susanne Amalie Andersen	
12	Marianne Balto	
13	John Harald Skum	
14	Bjarne Store-Jakobsen	
15	Terje Balandin	
16	Aili Keskitalo	
17	Terje Tretnes	
18	Klemet Erland Hætta, áššejođiheadđji	
	Per Edvin Varsi, čoahkkinnortnegii	
	Toril Bakken, čoahkkinnortnegii	
	Roger Pedersen, čoahkkinnortnegii	
	Olaf Eliassen, čoahkkinnortnegii	

VI Sámedikki mearrádus

I

Sámediggi mearrida čuovvovaš njuolggadusaid sámi beroštumiid árvvoštallamii meahcceeatnamiid rievdaduvvon ávkkástallanvugiid oktavuodas Finnmárkkus, gč. finnmárkkulága § 4:

§ 1 Ulbmil

Njuolggadusaid ulbmilin lea sihkkarastit ahte almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat vuđolaččat ja dohkálaččat árvvoštallet váikkuhusaid sámi kultuvrii, boazodollui, meahcásteapmái, ealáhusaide ja

servodateallimii ovdalگو mearriduvvojit rievdadusat meahcceatnamiid ávkkástallanáššii Finnmarkku fylkkas. Dieinna lágiin galgá njuolggadusaiguin sihkkarastojuvvot luondduvuođus sámi kultuvrii, boazodollui, meahcásteapmái, ealáhusaide ja servodateallimii ja daid viidáset ovddideapmái, ja dasto dán luondduvuođosa ceavzilis ovdáneapmi ja hálddašeapmi sápmelaččaid iežaset eavttuid vuodul.

§ 2 Doaibmaguovlu

Njuolggadusat gusket stáhtalaš, fylkagielddalaš ja gielddalaš eiseválddiide ja Finnmarkkuopmodahkii go meannudit áššiid meahcceatnamiid ávkkástallama rievdadeamis Finnmarkku fylkkas, geahča finnmárkkulága §§ 4 ja 10.

Sámegiell doaba meahcci ja dán doahpaga dábálaš gielalaš áddejupmi ii leat seamma go olgoáibmolága (friluftsløven) “utmark” doaba. Dáin njuolggadusain galgá meahcci áddejuvvot seammaláhkai go doaba “utmark” olgoáibmolága vuosttaš paragrafas.

Njuolggadusat eai geavahuvvo dalle go stáhta, fylkagielddalaš ja gielddalaš eiseválddit mearridit meahcceatnamiid ávkkástallanguviid rievdadeamis dávistettiin mearriduvvon areálapláni ja go njuolggadusat leat čuvvojuvvon areálaplána mearrideamis. Areálaplána geavahuvvo dán oktavuodas oktasašnamahussan gielddaplána areálaoasis, muddenplánas ja huksenplánas. Njuolggadusat maid eai geavahuvvo doaibmabijuide mat eai leat ohcangeatnegahttojuvvon plána- ja huksenlága mielde.

§ 3 Rievdadusat meahcceatnamiid ávkkástallamis Finnmarkku fylkkas

Go galgá mearridit goas lea sáhka meahcceatnamiid ávkkástallama rievdadeamis finnmárkkulága áddejumiin, de ferte juohke áššis dan sierra árvvoštallat. Vuolggasadji galgá váldojuvvot guovllu virolaš ávkkástallamis ja árvvoštallojuvvot movt dan sáhtášii joatkit viidáseappot. Berre earret eará deattuhit ovddit doaibmabijuid guovllus ja ođđa doaibmabiju hámi ja viidodaga ja man guhká dat bistá.

Plánat mat muddejit meahcceatnamiiguin ávkkástallama, miiddelohkkojuvvon maid earret eará gielddaid areála- ja muddenplánat, mat sáhttet gáržžidit árbevirolaš sámi ávkkástallama dahje eará láhkai leat dasa hehttehussan, lohkkajuovvo ávkkástallama rievdadeapmin dáid njuolggadusaid mielde. Seamma guoská álbmotmehciid ja eará suodjalanguovlluid ásaheami plánaide ja mearrádusaide mat sáhttet gáržžidit dahje eará láhkai headuštít sámi árbevirolaš ávkkástallama.

Gaskaboddosaš rievdadusat ja doaimmat, mat mielddisbuktet eanet rieja, earalágan nuoskkideami dahje muosehuhttimiid, sáhttet maid muhtomin rievdadit meahceávkkestallama. Maiddái dáláš doaimmaid viiddideapmi sáhtta leat ávkkástallama rievdadeapmi.

Viesso/viste- ja bartahukseamat, geainnuid ráhkadeapmi, ruvkedoaimma álggaheapmi ja bieggamillorusttegiid ceggen leat ovdamearkkat ávkkástallama rievdadeamis, geahča finnmárkkulága ovdabargguid.

Maiddái earalágan doaimmat ja unnit duohtadandoaimmat sáhttet rievdatahttit ávkkástallama. Dasa sáhttet ovdamearkka dihte gullat iskosiid váldin/geahččalandoaibma lobit mat leat oassin lágat iskkademiin dan ektui ahte gávdnojitgo rogganveara minerálat/málmmat ruvkedoaimma váste. Dasto sáhtta leat bievlamáđiijaid ráhkadeapmi olggobealde árbevirolaš johtolagaid ja dispensašuvdna-geavahus bievlavuodjenáššii leat meahceávkkestallama rievdadeapmi.

Dasto sáhttet rievdadeamit dahje lobit maid eanaeaggát Finnmarkkuopmodat addá, rievdatahttit meahceávkkestallama. Dát guoská earret eará vuovdin, láigohan dahje eanaláigohan dahje eanavuoigatvuodaid mearrádusaide meahcis, ja lobiide rievdadit meahceávkkestallama šattuid nuppástuhttima, meahceduovdagiid gilvima ja čuollamiiguin jalgema bokte mat eai dávis mearriduvvon areálapláni.

Njuolggadusat eai guoskka rievdadusaide árbevirolaš meahceávkkestallama rámma siskkobealde, geahča finnmárkkulága ovdabargguid. Rievdadusat mat gusket árbevirolaš meahceávkkestallamii, eai dábálaččat lohkkovuvvo ávkkestallama rievdadeapmin dáid njuolggadusaid vuodul, jus rievdadusat dahje doaibmabijut eai mielddisbuvvte eanet meahcejohtolaga dahje earaládje leat mearkkašáhtti vahágin dahje hehttehussan eará meahceávkkestalliide.

§ 4 Bajimuš árvoštallanprinsihpat

Go galga árvoštallat movt mearrádus sáhtta váikkuhit sámi kultuvrii, boazodollui, meahceávkkestallamii, ealahusaide ja servodateallimii, galget sámi árbevirolaš meahceávkkestallama erenoamášvuodát ja kultuvrralaš erohusat vuhtiváldojuvvot. Plánejuvvon doaibmabiju ferte vuos árvoštallat dan ektui makkár meahcástallanvuogit sámi meahcásteddiin leat juste dan guovllus, ja makkár váikkuhusat doaimmas leat sin meahcásteapmái. Meahceávkkestallama árbevirolaš geavahus ja máhtolašvuohhta galgá leat guovddáš vuodđun árvoštallamis. Ferte erenoamážit vuhtii váldit makkár váikkuhusat doaibmabijus sáhttet leat sámi árbevirolaš guovllu- dahje resursaávkkestallamii. Vuodđun galgá biddjojuvvot ahte maiddái smávva doaibmabijut sáhttet dagahit mearkkašáhtti vahága ja hedjonahhtit sámi meahceávkkestallama ceavzilvuoda. Vuhtii galgá váldit ovdalis ja eará guoskevaš doaibmabijuid seamma ávkkestallanguovllus, ja makkár váikkuhusat dáin doaibmabijuin oktiibuot leat sámi beroštumiide.

Meahceávkkestallama rievdadeami oktavuodas berre vuolggasajis ovdagihtii čadahit konsultašuvnnaid guovllu vuoigatvuodaoamasteaddjiiguin, ávkkestalliiguin dahje guoskevaš sámi beroštumiiguin. Guoskevaš áššeasálaččat sáhttet miehtat evttohusas, ja seammás bidjat eavttuid maid ferte ollašuttit plána álgaheami ja doaibmabiju viidáset ovddideami oktavuodas ovdalگو sáhtta dadjat ahte guoskevaš oasálaččat leat miehtan. Dain oktavuodain go guoskevaš beroštumit eai leat miehtan, galgá plána dahje doaibmabiju geavahusárvu mii sáhtta rievdatahttit meahceávkkestallama, álohii árvoštallojuvvot daid vahágiid ektui mat plánas dahje doaibmabijus leat sámi kultuvrra ja servodateallima ávnnalaš vuodui.

Dalle go lea sáhka stuorát rievdademiin dahje stuorát guovlluid ávkkestallama rievdadeamis main sáhtta leat stuorra mearkkašupmi sámi kultuvrii, servodateallimii, boazodollui, meahcásteapmái dahje ealahusaide, galgá maid Sámedikkiin konsultrerejuvvot, geahča gonagaslaš resolušuvnna suoidnemánu 1.b.2005 konsultašuvnnaid hárrái stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki gaskka ja ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6, 7 ja 15. Dát guoská earret eará čázádatmuddemiidda, bieggamillorusttegiid ásaheapmái, stuorát valáštallan- ja astoáigejuovddážiidda, ruvkedoibmii dahje eará sullasaš ođasmuvvi resurssaiguin ávkkestallamii.

§ 5 Váikkuhusat sámi boazodollui

Galgá árvoštallat makkár váikkuhusat mearrádusas dahje doaibmabijus sáhttet leat boazodollui. Erenoamážit galget váikkuhusat daid guovlluide mat adnojuvvot dárbbaslažžan ceavzilis boazodollui čilgejuvvot. Nugo earret eará johtolagaid, johtingeainnuid, čakča- ja dálveguohtumiid, gidđa- ja geasseguohtoneatnamiid, guottet- ja ragatbáikkiid, bálgan- dahje livvasajiid, njuovadan- ja mearkunbáikkiid ektui. Johtingeaidnun lohkkovuvvojit maid bissovažžan ásahuvvon báikkit gos bidjá bohccuid fievrredeapmái, ja gos fas luoitá bohccuid.

Eaktuduvvo ahte buot áššit mat gusket boazodoalu eanageavaheapmái, dahje sáhttet rievdatahttit boazodoalu eanageavaheami ovddiduvvojit Boazodoalu guovllustivrii, geahča plána- ja huksenlága § 10-1 nuppi ladđasa. Boazodoalu guovllustivra, mii sáhtta ovddidit vuosteákkaid plána- ja huksenlága §§ 20-5 ja 27-2 mielde, sáhtta boazodoallofágalaččat árvoštallat makkár mearkkašupmi plánejuvvon rievdadusain lea boazodollui, ja erenoamážit čilget movt doaibmabidju čuohcá boazodoalu sierraárvoguvlluide dahje unnimusguohtoneatnamiidda.

Ášši ovddideapmi Guovllustivrii dahje Guovllustivrra cealkámuš ii mearkkaš dan ahte ii dárbbas viežžat cealkámuša boazodoalu guoskevaš vuoigatvuodaoamasteaddjiin.

§ 6 Erenoamáš váikkuhusat árbevirolaš sámi meahcásteapmái ja ealáhusaide

Galgá árvoštallat makkár váikkuhusat mearrádusas dahje doaibmabijus sáhttet leat áiggiid čađa árbevirolaš meahcásteapmái ja ealáhusaide, dasa gullet lotnolasealáhusat, eanadoallu, šibitdoallu ja eará árbevirolaš ealáhusvuogit. Erenoamážit galgá váikkuhusaid guovlluide mat leat dárbbaslaččat dán lágan ealáhusaid ceavzilvuhtii, deattuhit. Dát leat earret eará árbevirolaš bivdin ja bivdobáikkít, guolástanbáikkít, luomejeakkít, gámasuidnenbáikkít ja juhkančáhcegáldut. Dat leat maid eanadolliid árbevirolaš ávkkástallanguovllut, masa gullet guohtoneatnamat meahcis, meahcceniittut ja mehciin ávkkástallan.

Seamma láhkai galgá garrasit deattuhit ahte doaibmabijut mat mielddisbuktet lagaš- ja ávkkástallanguovlluid mearkkašahhti háldogáržžidemiid báikegotteolbmuid, lotnolasealáhusaid doaimmaheaddjiide ja earáide geat doaimmahit árbevirolaš sámi meahcceávkkástallama, sáhttet hedjonahttit sin eallinvuođu ja hehttet sin kulturdoaimmaheami. Berre maid čilget dan ahte leago vejolaš joatkit árbevirolaš meahcceávkkástallamiin, omd. árbevirolaš ávkkástallanguovlluid suodjalandoaibmabijuid geažil.

Go árvoštallá váikkuhusaid meahcceávkkástalliide ja sámi ealáhusvugiide, de galgá erenoamážit deattuhit árbevirolaš ávkkástallama, ja erenoamážit ávkkástallanvugiid dan guovllus mas lea sáhka, ja bidjat dán vuodđun váikkuhusaid árvoštallami.

§ 7 Erenoamáš váikkuhusat sámi kultuvrii ja servodateallimii

Galgá árvoštallojuvvot makkár váikkuhusat mearrádusas dahje doaibmabijus sáhttet leat sámi kultuvrii ja servodateallimii. Earret eará galgá árvoštallat makkár váikkuhus doaibmabijus lea fysálaš birrasii, ja makkár sosiálalaš ja kultuvrralaš váikkuhusat das leat sámi kultuvrii guoskevaš guovllus ollislaččat. Ferte maid árvoštallat makkár váikkuhusat leat sámi kulturárbái.

Erenoamážit ferte vuhtii váldit ahte plánat dahje doaibmabidju eai loavkašuite dahje heahppášuite sámi bassi báikkiid, hávdesajiid ja eará báikkiid main lea erenoamáš kulturhistorjjálaš mearkkašupmi, geahča kulturmuitalága.

Go árvoštallá movt plánejuvvon meahcceávkkástallama rievdadeami doaibmabijut vahágahttet, headuštít dahje duvdilit eret árbevirolaš ávkkástallama, de berre deattuhit ahte sáhtášiiigo dan buhtadit ođđa bissovaš bargosajiid lámčičiimiin, gelbbolašvuođa viežžamiin ja ávkki bokte sámi kultuvrii ja servodateallimii guoskevaš guovllus.

§ 8 Guoskevaš sámi beroštumit galget duođalaččat beassat searvat mearridanprosessii

Diehtjojuohkima oktavuodáš gustojeaddji hálddašanprinsihpaid mielde, berrejit almmolaš eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat:

- a) ovddidit daid dieđuid ja kártaid mat leat dárbbaslaččat vai son dahje sii geat oaivildit ahte ášši guoská sidjiide, ožžot daid dieđuid mat leat dárbbaslaččat sin beroštumiid goziheapmái guovllus. Plánaevttohus meahcceávkkástallama rievdadeamis plána- ja huksenlága mielde berre almmuhuvvot ulbmillaš vugiin sihke dárogillii ja sámegillii.
- b) lámčit dilálašvuođaid nu ahte iešguđet guoskevaš sámi beroštumit sáhttet čájehit oainnuset nu árrat go lea vejolaš. Dat geas gálgá viežžat cealkámušaid mearrádusa ráhkkaneami oktavuodáš, mearriduvvo konkrehta árvoštallama vuodul.
- c) áššiin mat sáhttet váikkuhit boazodollui, berre viežžat cealkámušaid jna. guovllustivrras, ja geahččalit gulahallat orohagaiguin ja siiddaiguin maidda mearrádus sáhtta guoskat.
- d) áššiin mat sáhttet váikkuhit lotnolasealáhusaide, árbevirolaš meahcásteapmái, eanandollui, šibitdollui dahje eará meahcceberoštumiide, viežžat cealkámušaid jna. meahcceservviin, giliservviin ja

eará servviin, sávzagohtonservviin, bivdo- ja guolástanservviin ja eará berošteaddji organisašuvnnain dahje ovttagain. Siiddaide ja eará oasálaččaide galgá dieđihit hálldahuslága mielde.

e) láchčit dilálašvuodaid nu ahte sámeviel hálli bealálaččat besset geavahit sámeviela gulahallangiellan. Dát guoská sihke čálalaš dieđuid ovddeapmái ja njálmmálaš čilgehusaide.

f) láchčit gulaskuddanáigemeeriid ja čoahkkindoaimma nu ahte boazodoallit, lotnolasealáhusbargit ja earát geat leat meahcis guhkkit áiggi ožžot duohta vejolašvuoda buktit cealkámuša.

§ 9 Vuodustangáibádušat

Mearrádusa vuodustusa oktavuodas gustojeaddji hálldašannjuolggadusaid mielde, berrejit eiseválddit ja Finnmárkkuopmodat čielggadit mo váikkuhusat sámi kultuvrii jd. leat árvvoštallojuvvon, makkár mearkašumi dat leat ožžon go mearrádušat dahkkojuvvojedje, guđeláhkai molssaeavttut leat árvvoštallojuvvon, ja lea go árvvoštallojuvvon bidjat eavttuid sihkarastin dihtii sámi kultuvrra jd. luondduvuđđosa. Berre maid almmuhuvvot geat dat leat buktán cealkámušaid ja čilgejumiid ja muđui leamaš mielde áššeráhkkanemis iešguđet sámi beroštumiid bealis.

§ 10 Sámedikki cealkámuš

Sámedikkis lea iežas dáhtu mielde vuoigatvuoha buktit cealkámuša dihto áššiide dađi mielde go oaidná dárbbu dan dahkat, geahča sámelága § 2 vuosttaš lađđasa nuppi čuoggá.

§ 11 Loahpalaš njuolggadusaid fápmui bohtin ja mearrideapmi

Njuolggadusat bohtet fápmui suoidnemánu 1. b. 2007. Dát njuolggadusat bohtet Sámedikki gaskaboddosaš njuolggadusaid sadjái mat mearriduvvojedje geassemánu 1. b. 2006.

II

Evalueren

Deatalaš lea ahte njuolggadusat váikkuhit daid ulbmila mielde ja šaddá dohkálaš váikkuhanfápmu meahcceatnamiid hálldašeapmái Finnmárkku fylkkas. Sámediggi bidjá vuodđun ahte njuolggadusat árvvoštallojuvvojit oktilassii. Dattetge fertet njuolggadusat leat doaibman muhtun áiggi ovdalgo lea doarvái buorre vuodđu albmaláhkai evalueret váikkuhusaid. Danne oaivvilda Sámediggi ahte njuolggadusaid berre evalueret sámediggeáigodagas 2009 – 2013.

Evalueremis ferte vuhtii váldit ahte njuolggadusat leat dušše okta oassi mainna almmolaččat muddet areálageavaheami ja ealáhusovddideami Finnmárkkus. Danne lea sávahahti árvvoštallat almmolaš muddemiid váikkuhusa sierranassii ja bálldalagaid. Dán lágan geahčadeapmi lea ávkkálaš danne vai oččošeimmet ollislaš gova almmolaš muddemiid váikkuhusain areálageavaheapmái ja ealáhusovddideapmái Finnmárkkus.

Ášši meannudeapmi loahpahuuvui 24.05.07 dii.16.20

Ášši 24/07 Plána ja huksenláhka

Arkiivaáššennr..
06/429006 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	23.04.07	R 060/07
lávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	24/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui duorastaga 24.05.07 dii.16.20

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	23.04.07	Sámediggeráđdi	Ášši R 060/07
2	19.03.01	Sámediggi	Ášši R 68/01 NOU 2001:7 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven I – gulaskuddan
3	25.02.04	Sámediggi	Ášši 007/04 NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II
4	23.04.07	Birasgáhttendepartemeanta / Sámediggi	Plána- ja huksenlága plánaoasi evttohus – mearrádušat maid oktavuodas leat dollojuvvon konsultašuvnnat Birasgáhttendepartemeantta ja Sámedikki gaskkas
5	23.04.07	Birasgáhttendepartemeanta / Sámediggi	Konsultašuvnna loahppabeavdegirji
6	05.02.07	Birasgáhttendepartemeanta / Sámediggi	Beavedegirji/referáhta konsultašuvdnačoahkkimis 31.01.07
7	31.01.07	Birasgáhttendepartemeanta / Sámediggi	Beavedegirji/referáhta konsultašuvdnačoahkkimis 05.01.07
8	05.01.07	Miljovernde Birasgáhttendepartemeanta partementet/ Sámediggi	Beavedegirji/referáhta konsultašuvdnačoahkkimis 30.11.06
9	21.12.06	Sámediggi / Birasgáhttendepartemeanta	Plána- ja huksenláhka– posišuvdnanotáhta 1
10	22.01.07	Sámediggi / Birasgáhttendepartemeanta	Plána- ja huksenláhka – posišuvdnanotáhta 2

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádušárvalus:

Čujuhit Birasgáhttendepartemeantta 23.04.07 beaiváduvnon dokumentii, mas mielde láhkaárvalus mearkašumiiguin, ja válddahallan sámi beroštumiid birra. Viidáset čujuhit Sámediggeráđi mearrádušsii áššis 060/07.

Sámediggi konstatere ahte plánaoassi ođđa plána- ja huksenlágas nanne sámi beroštumiid goziheami buot areálaplánema oktavuodas. Buot plánaid ulbmilin plána- ja huksenlága mielde galgá leat sihkkarastit luondduvuđđosa sámi kultuvrii, ealáhusaide ja servodateallimii. Láhka dohkkema dakko bokte maid árbevirolaš sámi meahcástanealáhusaid.

Sámediggi deattuha ahte láhka dohkkeha nannoseabbot Sámedikki sámi árvvuid hálddašcaddjin go Sámedikkis lea váldi buktit vuosteákkaid plánaid vuostá mat raššudit/goaridit sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima vuoddu. Sámediggi bidjá vuodđun ahte areálaplánaid vejolaš loahppameannudeamit departemeanttas, maidda Sámediggi lea buktán vuosteákkaid dahkkojuvvojit stáhta eiseváldiid ja Sámedikki gaskasaš konsultašuvdnaprošedýraid mielde.

Sámediggi konstatere ahte Sámedikki vuosteággaváldi lea deatalaš lávki stáhta álbmotrievttálaš konsultašuvdnageatnegasvuodaid čađaheames doaibmabijuid oktavuodas main lea njuolga mearkkašupmi sámiide ja almmolašrievttálaš searvamii luondduresurssaid geavaheami, hálddašeami ja suodjaleami oktavuodas, gč. ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6 ja 15 nr 1.

Sámediggi konstatere ahte sáhttet mearriduvvot stáhtalaš plánanjuolggadusat sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima luondduvuđđosa sihkkarastimii ja ahte dán lágan plánanjuolggadusaid sáhtta mearridit dušše konsultašuvnnaid bokte Sámedikkiin ja jos dat miehtá.

Sámediggi konstatere ahte gielddat plánaeiseváldin galget sihkkarastit ahte sámi báikegottit ja beroštumit leat aktiivvalaččat mielde váikkuheamen plánaprošessain ILO-konvenšuvnna guđát artihkkala ja 1966 mannosas ON konvenšuvnna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid 27. artihkkala ektui.

Sámediggi deattuha ahte lea deatalaš oainnusin dahkat ja nannet boazodoalu areálageavaheami buot plánemis areálaulbmilin “Eanadoallo-, luonddu- ja astoáigeulbmilat, ja dasto boazodoallu” – nu gohčoduvvon LNFR-guovllus.

Sámediggi eaktuda ahte ođđa doaimmat mat čuvvot ođđa plána- ja huksenlága čuoovvoluvvojit Sámedikki bušehta dáfus nannemiin. Jos Sámediggi galgá sáhttit leat duohta konsultašuvdnaoasálaš ja searvat almmolašrievttálaš areálahálddašeapmái ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6 ja 15 ektui, de ferte hálldahuslaš ja fágalaš kapasitehta nannejuvvot mealgat. Sámedikki bušehtalaš nannendárbbu ferte árvvoštallat daid ođđa doaimmaid ektui mat Sámedikkis leat suodjalanbarggu oktavuodas sámi guovlluin, gč. Šiehtadusa suodjalan njuolggadusaid hárrái luonddusuodjalanlága mielde sámi guovlluin.

Sámediggi deattuha ahte dán áššis lea čađahuvvon buorre ja beaktilis konsultašuvdnaprošessain Birasgáhttendepartemeanttain.

Sámediggi eaktuda ahte eai dahkkojuvvo substansstassalaš rievdadusat láhkaovddidusas daid guovlluid ektui main leat čađahuvvon konsultašuvnnat Birasgáhttendepartemeantta ja Sámedikki gaskka. Dán vuodul miehtá Sámediggi ođđa plána- ja huksenlága plánaoasi láhkaevttohussii daid guovlluid hárrái main leat leamaš konsultašuvnnat ja mii ovdanbohtá dokumeanttas mii lea sáddejuvvon 23.04.07 Birasgáhttendepartemeanttas.

Ealáhus- ja kulturlávdegotti árvalus:

Álggahus

Sámediggi lea ožžon ođđa Plána- ja huksenlága evttohusa meannudeapmái Birasgáhttendepartemeanttas. Evttohus lea dan barggu loahpaheapmi mii lea leamaš jođus Plánaláhkalávdegotti nammadeami rájes 1998:s. Plánaláhkalávdegoddi buvttii guokte oassečielggadusa. Sámediggeráđđi

buvttii oassečielggadusa 1 2001:s (ášši R 68/01), ja Sámedikki dievasčoahkkin buvttii gulaskuddan-cealkámuša 2004:s (ášši 007/04).

Lávdegotti ráva:

Lávdegottis eai leat evttohusat dahje mearkkašumit áššái ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovaččat:

Sámediggi doarju Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 35 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Ealáhus- ja kulturlávdegotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhkvuorolistu ja replihkat

	Sáhkvuorru	Replihkka
1	Kirsten Appfjell-Eira, áššejođiheaddji	
2	Arild Pettersen Inga	
3	Tor Mikalsen	
4	Kirsti Guvsám	
5	Per Andersen Bæhr	
6	Bjarne Store-Jakobsen	
7	Kirsten Appfjell-Eira, áššejođiheaddji	

VI Sámedikki mearráduš

Čujuhit Birasgáhttenpartemeantta 23.04.07 beaiváduvvon dokumentii, mas mielde lálkaárvalus mearkkašumiiguin, ja válddahallan sámi beroštumiid birra. Viidáset čujuhit Sámediggeráđi mearrádussii áššis 060/07.

Sámediggi konstatere ahte plánaoassi ođđa plána- ja huksenlágas nanne sámi beroštumiid goziheami buot areálaplánema oktavuodas. Buot plánaid ulbmilin plána- ja huksenlága mielde galgá leat sihkkarastit luondduvuđđosa sámi kultuvrii, ealáhusaide ja servodateallimii. Lálka dohkkema dakko bokte maid árbevirolaš sámi meahcástanealáhusaid.

Sámediggi deattuha ahte lálka dohkkema nannoseabbot Sámedikki sámi árvvuid hálldašcaddjin go Sámedikkis lea váldi buktit vuosteákkaid plánaid vuostá mat raššudit/goaridit sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima vuodtu. Sámediggi bidjá vuodđun ahte areálaplánaid vejolaš loahppameannudeamit departemeanttas, maidda Sámediggi lea buktán vuosteákkaid dahkkojuvvojit stáhta eiseváldiid ja Sámedikki gaskasaš konsultašuvdnaprošedyraid mielde.

Sámediggi konstatere ahte Sámedikki vuosteággaváldi lea deatalaš lávki stáhta álbmotrievttálaš konsultašuvdnageatnegasvuodaid čađaheames doaibmabijuid oktavuodas main lea njuolga mearkkašupmi sámiide ja almmolašrievttálaš searvamii luondduressaid geavaheami, hálddašeami ja suodjaleami oktavuodas, gč. ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6 ja 15 nr 1.

Sámediggi konstatere ahte sáhttet mearriduvvot stáhtalaš plánanjuolggadusat sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima luondduvuđđosa sihkkarastimii ja ahte dán lágan plánanjuolggadusaid sáhtta mearridit dušše konsultašuvnnaid bokte Sámedikkiin ja jos dat miehtá.

Sámediggi konstatere ahte gieđdat plánaiseváldin galget sihkkarastit ahte sámi báikegottit ja beroštumit leat aktiivvalaččat mielde váikkuheamen plánaproseassain ILO-konvenšuvnna guđát artihkkala ja 1966 mannosáš ON konvenšuvnna siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid 27. artihkkala ektui.

Sámediggi deattuha ahte lea deatalaš oainnusin dahkat ja nannet boazodoalu areálageavaheami buot plánemis areálaulbmilin “Eanadoallo-, luonddu- ja astoáigeulbmilat, ja dasto boazodoallu” – nu gohčoduvvon LNFR-guovllus.

Sámediggi eaktuda ahte ođđa doaimmat mat čuvvot ođđa plána- ja huksenlága čuovvoluvvojit Sámedikki bušehta dáfus nannemiin. Jos Sámediggi galgá sáhttit leat duohta konsultašuvdnoasálaš ja searvat almmolašrievttálaš areálahálddašeapmái ILO-konvenšuvnna nr 169 artihkkaliid 6 ja 15 ektui, de ferte hálddahuslaš ja fágalaš kapasitehta nannejuvvot mealgat. Sámedikki bušehtalaš nannendárbbu ferte árvoštallat daid ođđa doaimmaid ektui mat Sámedikkis leat suodjalanbarggu oktavuodas sámi guovlluin, gč. Šiehtadusa suodjalan njuolggadusaid hárrái luonddusuodjalanlága mielde sámi guovlluin.

Sámediggi deattuha ahte dán áššis lea čadahuvvon buorre ja beaktilis konsultašuvdnaproseassa Birasgáhttendepartemeanttain.

Sámediggi eaktuda ahte eai dahkkojuvvo substanssalaš rievvdadusat lánkaovddidusas daid guovlluid ektui main leat čadahuvvon konsultašuvnna Birasgáhttendepartemeantta ja Sámedikki gaskka.

Dán vuodul miehtá Sámediggi ođđa plána- ja huksenlága plánaoasi lánkaevttohussii daid guovlluid hárrái main leat leamaš konsultašuvnna ja mii ovdanboahdá dokumeanttas mii lea sáddejuvvon 23.04.07 Birasgáhttendeparemeanttas.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 24.05.07 dii.16.40.

Ášši 25/07

Finnmárkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegoddi - odđa lahtu nammadeapmi

Arkiivaáššennr..
07/10806 / 25 - 58

Meannudeamit

Politiikkalaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	11.04.07	R 052/07
lávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	25/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui duorastaga 24.05.07 dii. 16.40

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1		Sámediggeráđdi	Ášši R 052/07
2	27.02.07	Kristin Normann	Eretcealkin
3	27.02.07	Ole Henrik Magga	Eretcealkin
4	07.12.05	Sámedikki divasčoahkkin	Ášši 56/05 Finnmarkkuopmodaga stivrii ja bearráigeahččanlávdegoddái nammadeapmi. Finnmarkkuopmodaga, Finnmarkkukomišuvnna ja Finnmarkku meahcceduopmostuolu lokaliseren
5	26.10.05	Sámediggeráđdi	Ášši R 110/05 Finnmarkkuopmodaga stivrii ja bearráigeahččanlávdegoddái nammadeapmi. Finnmarkkuopmodaga, Finnmarkkukomišuvnna ja Finnmarkku meahcceduopmostuolu lokaliseren

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Sámediggi čoavdá Ole Henrik Magga Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegotti miellahttuvuođas.

Sámediggi nammada odđa lahtun Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegoddái.

Válgalávdegotti árvalus:

Sámediggi čoavdá Ole Henrik Magga Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegotti miellahttuvuođas.

Sámediggi nammada Jan Erik Henriksen, Áltá, ođđa lahtun Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegodđái.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 38 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Válgalávdegotti árvalus vuosttaš oassi mearriduvvui ovttajienalaččat.
- Válgalávdegotti árvalus nubbi oassi mearriduvvui 36 jienain 2 jiena vuostá.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ovddiduvvui čuovvovaš beavdegirjelasáhus:

Beavdegirjelasáhus Isak Mathis O. Hætta, Daloniid Listu ja Jánoš Trosten, Čielga Sámi Jietna

Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegoddi - ođđa lahtu nammadeapmi

Nannen dihte nissoniid vejolašvuođaid politihkalaš organain, nugo Sámedikkis, leimme sávvat ahte nissonolmmoš välljejuvvo bearráigeahččanlávdegodđái.

V Sáhkavuorrolistu ja replihkat

	Sáhkavuorru	Replihkka
1	Magnhild Mathisen, áššejođiheaddji	
2	Jánoš Trosten	John Harald Skum
	Jánoš Trosten	
3	Magnhild Mathisen	
4	Isak Mathis O. Hætta	
	Jánoš Trosten, čoahkkinortnegii	

VI Sámedikki mearrádus

Sámediggi čoavdá Ole Henrik Magga Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegotti miellahttuvuođas.

Sámediggi nammada Jan Erik Henriksen, Áltá, ođđa lahtun Finnmarkkuopmodaga bearráigeahččanlávdegodđái.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 24.05.07 dii. 16.55

Ášši 26/07

Duodjeealáhusa válđošiehtadusa rievdadus

Arkiivaáššennr..
06/3799

Meannudeamit

Politiikkaš dássi	Beaivi	Áššennr.
Sámediggeráđdi	14.04.07	R 049/07
lávdegoddi	7.-11.05.07	
Sámedikki dievasčoahkkin	21.-25.05.07	26/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui bearjadaga miessemánu 25. b. 2007 dii. 09.00.

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namabus
1	14.04.07	Sámediggeráđdi	Ášši R 049/07
2	19.03.07	Sámiid duodji, Duojáruid ealáhussearvi ja Sámediggi	Duodjeealáhusa válđošiehtadusa, 19.03.07 beaiváduvvon rievdadusaiguin
3	30.06.06	Sámiid duodji	Válđošiehtadusa rievdadeapmi § 7 fágalaš lávdegoddi
4	29.03.05		Duodjeealáhusa válđošiehtadus
5	01.06.05	Sámedikki dievasčoahkkin	Ášši 29/05 Duodjeealáhusa válđošiehtadus

II Evttohusat ja mearkašumit

Sámediggeráđi mearrádusárvalus:

Válđošiehtadusa § 11 vuodul dohkkeha Sámediggi Duodjeealáhusa válđošiehtadusa rievdadusaid, beaiváduvvon njukčamánu 19. b. 2007. Rievdadusat doaimbagohtet 01.01.08

Bajášaddan- ja oahppolávdegotti árvalus:

Álggahus:

Duodjeealáhusa válđošiehtadus lea doaimban 29.03.05 rájes. Válđošiehtadusas hábmejuvvo vuoigatvuohta šiehtadallat Sámedikkiin, gii lea oasálaš, maid galgá šiehtadallat, makkár gáibádusat ja ovddasvástádus oasálaččain lea, ja dasto rámma ja struktuvra duodješiehtadallamiin. Válđošiehtadus lea vuodđun duodješiehtadallamiidda ja galgá mearriduvvot Sámedikki dievasčoahkkimis. Válđošiehtadusa ja ekonomalaš raportta vuodul čadahit oasálaččat jahkásaš šiehtadallamiid ealáhusšiehtadusa hárrái duojsis.

Válđošiehtadus lea veaháš rievdaduvvon.

Mearkašupmi:

Olles lávdegoddi; *NSR:a sámedikejoavku; Synnøve Solbakken-Härkönen, Kjersti Myrnes Balto, Ingolf Kvandahl, John Harald Skum, Tor Dahlseng ja Nils Djupen, Sámit lulli-Norggas; Johan Mikkel Sara, Bargiidbellodaga sámedikejoavku; Jørn Are Gaski, Terje Balandin, Josef Ingmar Vedhugnes, Hilde Anita Nyvoll ja Per-Ivar Henriksen, Čielga sámi jietna; Janoš Trosten*; atná duoji guovddáš, kulturguoddi sámi ealáhussan. Deatlaš lea oččodit eambogiid bargagoahtit ealáhusas. Lávdegoddi oaivvilda ahte lea deatlaš jurddašit guhkesáiggi mihtuin oččodit olbmuid eanet duddjogoahtit boahtteáiggis.

Okta vuohki movt sáhtášii oažžut eambogiid duddjogoahtit boahtteáiggis livčče ahte sihkkarastit báikkálaš duodjebájiide doaibmavejolašvuodaid duodješiehtadusa bokte. Báikkálaš duodjebájit leat deatlaš arenat gos ollu mánát ja nuorat besset oažžut álgoduodjeoahtu. Dát lea erenoamáš deatlaš dakkár guovlluin gos duodji ealáhussan lea hui fuones dilis.

Lávdegoddi bivdá duodjeorganisašuvnnaid Sámi duoji ja Duojáriid ealáhussearvi árvvoštallat ahte livččii go sáváhahtti addit báikkálaš duodjebájiide doarjaga duodješiehtadusa bokte.

Lávdegoddi vuordá ahte Sámediggi fuolaha dan ahte ráhkaduvvojit doarjjanjuolggadusat ealáhusorganisašuvnnaide ja ahte duodjecaláhusa válđošiehtadusa oasálaččat čuovvolit daid njuolggadusaid.

Sámediggi lea čakčamánu 2004 raporttas buktán álbmosi lassiárvodivada luvvema váikkuhusaid. Lávdegoddi bivdá Sámedikki bargat viidáset dainna ahte geahččalit unnidit momssa duodjebuktagiin.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi árvalusevttohusa.

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 34 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Bajassaddan- ja oahppolávdegotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhavuorrolistu ja replihkat

	Sáhavuorru	Replihka
1	John Harald Skum, áššejođiheadđi	
2	Per Ivar Henriksen	Aili Keskitalo Jánoš Trosten
	Per Ivar Henriksen	
3	Kjersti Myrnes Balto	
4	Per Edvin Varsi	
5	Olaf Eliassen	
6	Synnøve Solbakken-Härkönen	

7	Terje Tretnes	
8	Magnhild Mathisen	
9	Per Andersen Bæhr	Josef Vedhugnes
	Per Andersen Bæhr	
10	Aili Keskitalo	
	John Harald Skum	

VI Sámedikki mearrádus

Váldošiehtadusa § 11 vuodul dohkkeha Sámediggi Duodjealáhusa váldošiehtadusa rievdadusaid, beaiváduvvon njukčamánu 19. b. 2007. Rievdadusat doaibmagohtet 01.01.08.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 25.05.07 dii. 09.40.

Ášši 27/07

Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái - revideren

Arkiivaáššennr..
06/4558

Meannudeamit

Politiikalaš dássái	Beaivi	Áššennr.
Čoahkkijnjođihangoddi	25.04.07	04/07
lávdegoddi	7.-11.05.07	PFL 006/07
Sámedikki dievasčoahkkín	21.-25.05.07	27/07

Ášši meannudeapmi álggahuvvui gaskavahkku miessemánu 25 .b.2007 dii. 09.40.

I Mildosat

Nr.	Beaivi	Geas/Geasa	Namahus
1	25.04.07	Čoahkkijnjođihangoddi	Ášši 04/07
2	01.03.2006		Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái
3			KS – om tapt arbeidsfortjeneste i kommuneloven
4	23.11.2006	Willy Ørnebakk	Sámedikki doarjastivrra birra – reivve 2. čuo. čoahkkínbuhtadusa birra lávdegodde- ja dievasčoahkkínvahkus

II Evttohusat ja mearkašumit

Čoahkkijnjođihangotti mearrádusárvalus:

Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái

Čuo. 2.1.2 evttohuuvvo rievdaduvvot dánin:

2.1.2 Čoahkkijnjođihangoddáái

Dievasčoahkkijnjođiheaddji oažžu seamma jahkebuhtadusa go várrepreideanta.

Buhtadus máksojuvvo bálkán.

Čoahkkijnjođihangotti eará áirasiin lea seamma jahkebuhtadus go eará fásta áirasiin 2.1.6 mielde ja molsašuddi buhtadusat 2.2.1 mielde earret buhtadusa aktiivvalaš oassálastima ovddas dievasčoahkkimis, man ovddas máksojuvvo guovtte – 2 – geardde máksomeari.

Čuo. 2.1.4 nubbi lađas evttohuvvo rievdaduvvot dánin:

Joavkojodiheaddjin Sámedikkis áddejuvvo son gii lea nammaduvvon jodiheaddjin muhtun jovkui – áirrasčoahkkádussii mas leat okta olmmoš dahje eanet olbmot. Joavkku stáhtusa dáid njuolggadusaid ektui oažžu go buktá čoahkkinjodihangoddái duođaštusa joavkku ásaheami birra ovdal 01.11 dan jagi go ođđa sámediggi vuodđuduvvo. Stáhtus gusto dán beaivvi rájes váлгаáigodaga loahpa rádjai, nu guhká go ođđa sámediggeráđdi ii välljejuvvo mañnelis áigodagas ja Sámedikki joavkočoahkkádusat eai rivdda dan geažil. Dalle gusto vejolaš ođđa joavkkuid stáhtus dan jagi 01.01. rájes mii boahdá. Ovddabealde namuhuvvon stáhtus joavkun gusto maid joavkočállirudaid ja opposišuvdnarudaid juogadeami oktavuodas.

Čuo. 2.2.1 evttohuvvo rievdaduvvot dánin:

2.2.1 Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuodas

Fásta áirasiidda ja gohččojuvvon várrelahtuide, earret Sámediggeráđi lahtuide ja dievasčoahkkinjodiheaddjai máksojuvvo aktiivvalaš oassálastima ovddas ovttá joavkočoahkkimis juohke lávdegoddečoahkkima oktavuodas, lávdegoddečoahkkimiid ovddas, ovttá joavkočoahkkima ovddas juohke dievasčoahkkima oktavuodas ja dievasčoahkkimiid ovddas dáid máksomeriid mielde:

	Máksomearri:
Telefončoahkkimiid ovddas mat bistet 30 minuvtta rádjai	200 ru
Dievasčoahkkin dahje lávdegoddečoahkkin, 4 diimmu rádjai beaivái	800 ru
Dievasčoahkkin dahje lávdegoddečoahkkin, badjel 4 diimmu beaivái	1 200 ru
Joavkočoahkkin	1 550 ru

Áirras gii oažžu ollesbeaivebuhtadusa, juogo joavkočoahkkima, lávdegoddečoahkkima dahje dievasčoahkkima ovddas mii bistá guhkit go 4 diimmu, ii sáhte gáibidit eanet čoahkkinbuhtadusaid vaikke vel oassálasttášii ge eará čoahkkimiidda, go dát leat čadnojuvvon dievasčoahkkima áššemeannudeapmái.

Ođđa čuo. 2.2.2 mii evttohuvvo čuodjat ná:

2.2.2 Berráigeahččanlávdegoddái

Berráigeahččanlávdegotti jodiheaddji oažžu seamma jahkebuhtadusa go maid eará fásta áirasat ožžot, 54 000 ru. jahkái, ja dasto vel 18 000 ru. lasáhusa jahkái.

Oassálastima ovddas Berráigeahččanlávdegotti čoahkkimiin buhtaduvvo jodiheaddji ja eará lahtut Sámedikki daid máksomeriid ja eavttuid mielde mat leat áiggis áigái gustovaš Buhtadusregulatiivvas jna. lávdegottiid jodiheaddjiid, lahtuid ja čálliid várás, gč. stáhta bargiidgiehtagirjji.

Čuo. 2.2.2 evttohuvvo rievdaduvvot dánin: čuo. 2.2.3

Čuo. 2.2.3 evttohuvvo rievdaduvvot dánin: čuo. 2.2.4

Čuo. 2.4 evttohuvvo rievdaduvvot dánin:

2.4 Massojuvvon bargodietnasa birra

Doaibma Sámedikki áirrasin lea almmolaš doaibma maid lea sihke geatnegasvuohta ja vuoigatvuohta doaimmahit. Danne leage sámediggeáirasiin vuoigavuohta oažžut virgelobi dábalaš barggus nu ollu go lea dárbu geatnegasvuođaideaset dihte Sámedikkis dahje Sámedikki vuollásaš orgánain.

Almmolaš suorggi bargiin lea dasa lassin vuoigatvuohta oažžut virgelobi bálkkáin, dábalaččat gitta 12 beaivvi rádjái kaleandarjagis.

Beaivásaš máksu oktiibuot massojuvvon bargidienasin ii sáhte leat eambo go 2 000 ru., mii sisttisdoallá sihke duodaštuvvon ja duodaškeahces massojuvvon bargodietnasa. Dát njuolggadus guoská sihke bálká bargiide ja iehčanas ealáhusdoliide, ja bajimus máksorádjji guoská buot lágán gáibádusaide; refušuvdnagáibádusaide, iežas gáibádusaide dahje sadjásačča rehkegi.

Doahpagiin *bálká bargi*in oaivvilduvvo dán njuolggadusain dat gi oažžu bálká dietnasa. Doahpagiin *iehčanas ealáhusdoalli*n oaivvilduvvo dat geas lea ealáhusdoaibma mii buktá dietnasa.

Ealáhusboahdun definerejuvvo dat submi maid deavdá veardodiedáhusa čuoggái 2.7 Ealáhusboahu.

2.4.1 Duodaštuvvon massojuvvon bargodienas

Duodaštuvvon massojuvvon bargodietnasa sáhtta máksit gitta 2000 ru rádjái beaivái sutnje gi sáhtta duodaštit bargodietnasa duohta massima.

Gessojuvvon bálkká vuodul

Bargi almmolaš dahje priváhta suorggis galgá go gáibida massojuvvon bargodietnasa gessojuvvon bálkká vuodul, buktit čuovvovaš duodaštusaid:

- bargoaddi duodaštusa fitnodaga namain ja čujuhusain, bargoáiggiin, gessojuvvon áigodagain, diibmo- dahje beaivebálkkáin oktan sosiálalaš goluiguin.
- bálkálihpu maid oažžu bargoaddis(iin), mii čájeha ahte bálká lea gessojuvvon.

Almmolaš suorggi bargit galget gáibádussii bidjat mielddusin čállosa mii čájeha ahte dat beaivvit main bargis lea vuoigatvuohta oažžut virgelobi bálkkáin, leat geavahuvvon. Dáid beivviid galgá lohkat kaleandarjagi álgo rájes.

Bargoaddi refušuvdnagáibádusa vuodul

Sámediggi sáhtta refušuvdnagáibádusa vuodul máksit massojuvvon bargodietnasa njuolga bargoaddái. Gáibádusas galget leat čuovvovaš duodaštusat:

- bargoaddi namma ja čujuhus
- áigodat man ovddas gáibiduvvo refušuvdna, mas boahdá ovdan guđe Sámedikki čeahkkimiin/doaimmain lea sáhka
- diibmo- dahje beaivemáksomearit oktan sosiálalaš goluiguin
- Sámediggi sáhtta gáibidit jahkebálkká duodaštuvvot veardodiedáhusa mángosiin.

Refušuvdnagáibádusa galgá sáddet Sámediggái nu fargga go vejolaš, ja manimus guokte mánu manja go bargu lea doaimmahuvvon.

Almmolaš suorggi bargit galget gáibádussii bidjat mielddusin čállosa mii čájeha ahte dat beaivvit main bargis lea vuoigatvuohta oažžut virgelobi bálkkáin, leat juo geavahuvvon. Dáid beivviid galgá lohkat kaleandarjagi álgo rájes.

Iehčanas ealáhusdoliide

Iehčanas ealáhusdoalli sáhtta oažžut máksjuvvot massojuvvon bargodietnasa gitta 2 000 ru. rádjái beaivái. Jus galgá joksat bajimus máksomeari mii lea 2 000 ru., ferte duodaštit ahte lea 200 000 ru.

ealáhusboahu. Dat addá beaivásaš máksomeari massojuvvon bargodietnasa ovddas iehčanas ealáhusdoallin mii lea 1 % ealáhusboadus jorbejuvvon lagamus 5 duháhi. Iehčanas ealájusdoalli gáibádus massojuvvon bargodietnasa ovddas galgá molssaeavttolaččat duodaštuvvot ná:

- Ovddit jagi livnnetduodaštusain ja ealáhusdieđáhusain mainna mearrida ealáhusboadu, gč. mo ealáhusboahu lea definerejuvvon ovddabealde.
- Mángosiin sadjásačča bálkálipus dahje rehkegiin dahkkojuvvon barggu ovddas, maid Sámediggi máksá gitta 2 000 ru. rádjái beaivái.

2.4.2 Massojuvvon bargodienas duodaštusa haga

Ruovttubargit, studeanttat, pensunisttat ja earát geat eai sáhte duodaštit bargodietnasa massima, sáhttet oažžut 800 ru beaivái. Buhtadus unniduvvo vejolaš bálkáhuvvon barggu sturrodaga mielde, jorbejuvvon lagamus 5 %.

Bálkábargi gii bargá oasseáigevirggis sáhtta oažžut duodaškeahes massojuvvon bargodietnasa 800 ru. máksomeari mielde virgeproseantta ektui, jorbejuvvon lagamus 5 %.

Iehčanas ealáhusdoalli sáhtta oažžut 800 ru. beaivái duodaškeahes massojuvvon bargodietnasa. Buhtadus unniduvvo vejolaš eará bálkáhuvvon barggu sturrodaga mielde, jorbejuvvon lagamus 5 %.

Submi maid sáhtta oažžut duodaškeahes massojuvvon bargodienasin bajábeali mearrádusaid mielde rehkenastojuvvojit čuovvovaš njuolggadusa mielde: 800 ru. mas gessojuvvo (800 ru. gerdojuvvon bálkáhuvvon barggu proseanttain)

Das geas lea eanet go 80 % virgi bálkáhuvvon bargo ii leat vuoigatvuohta oažžut duodaškeahes massojuvvon bargodietnasa.

Josef Vedhugnes ja Vibeke Larsen árvalusevttohus:

Cuo. 2.1.4 vuosttas lađas evttohuvo rievdaduvvot dánin:

2.1.4 Politihkalaš joavkkuide

Joavkojođiheadjit ožžot čuovvovaš buhtadusa:

- Jahkebuhtadusa nugo eará fásta áirasat 2.1.6 mielde oktan 12 000 ru. lasáhusain jahkái. Dán buhtadusas lea maid mielde buhtadus vejolaš telefongolut ovddas.
- Buhtadus joavkku eará áراسiidda lea 3000 ru jahkái.
- Molsašuddi buhtadusat nugo eará fásta áراسiidda 2.2.1 mielde, muhto earenoamáš juogadeami mielde joavkojođiheddjiide, mii dahká ovttá čuokkis čieža – 1,7 – geardde máksomeari.

Plána ja finánsalávdegotti árvalus:

Mearkkašumit

Lávdegoddi, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahtut Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám, Aili Keskitalo ja Miriam Paulsen, Bargiidbellodaga (BB) sámediggejoavkke lahtut Vibeke Larsen, Egil Olli, Sten Erling Jónsson, Åge B. Pedersen ja Magnhild Mathisen, Norgga sámiid riikkasearvvi/Sámeálbmotbellodaga (NSR/SáB) lahttu Gunn-Britt Retter, Finnmárkke listta lahttu Toril Bakken, Sámeálbmotbellodaga (SáB) lahttu Terje Tretnes, lea čuovvovaš mearkkašumi:

Lávdegoddi oaidná ahte lea dárbu ollisláččeat revideret sámedikki politihkalaš dási njuolggadusaid, dainna válđoáigumušain ahte álkiduhttit njuolggadusaid áirasiidda ja hálldahussii.

Čoahkkinjodihangoddi berre dan geažil árvvoštallat iešguđet vugiid movt buhtadit aktiivvalaš čoahkkinsearvama ja buhtadit massojuvvon bargodietnasa erenoamážit go guoská iešheanalis ealáhusdoibmii. Dasto árvvoštallat studeantaid ja bargonávccahemiid ekonomalaš dili go servet Sámedikki politihkalaš bargui. Seamma revideremis berre maid árvvoštallat makkár vejolašvuodát ja váikkuhusat leat dahkat buhtadusaid penšonaddin.

Evttohus

Evttohus olles lávdegottis:

Evttohus 1

Vuosttaš lađđasis čuokkis 2.1.4 evttohuvo rievdaduvvot čuovvovažžan:

2.1.4 Politihkalaš joavkkuide

Joavkojodiheddjis lea buhtadus nugo eará áirasiin 54.000 ruvno ja lassin vel 46.000 ruvno jahkái, ja dasto 3000 ruvno buhtadus jahkái áirasa nammii muđui joavkkus. Dan buhtadus lea mielde maiddái vejolaš telefonbuhtadus.

Jos jávká almmá dohkálaš sivaidda haga, de galgá gessojuvvot bissovaš buhtadus.

Čuokkis 2.1.6 evttohuvo rievdaduvvot čuovvovažžan:

2.1.6 Eará fásta áirasiidda.

Sámedikki fásta lahtuide, earret Sámediggeráđi lahtuide ja dievasčoahkkinjodiheddjái, lea jahkebuhtadus 54.000 ruvno. Dát buhtadus siskkilda maiddái buhtadusa vejolaš telefongoluide.

Jus jávká almmá dohkálaš sivaidda haga, de galgá gessojuvvot fásta buhtadus.

Čk 2.2.1 Evttohuvo rievdaduvvot čuovvovažžan:

2.2.1 Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuodas

Fásta áirasiidda ja gohččojuvvon várrelahtuide, earret dievasčoahkkinjodiheddjái ja Sámediggeráđi lahtuide buhtaduvvo aktiivvalaš oassálastima ovddas ovttá joavkočoahkkimis juohke lávdegotti čoahkkima oktavuodas, lávdegoddečoahkkimiid ovddas, ovttá joavkočoahkkima ovddas juohke dievasčoahkkima oktavuodas, dievasčoahkkimiid ovddas čuovvovaš máksomeriid mielde:

Telefončoahkkimiid ovddas gitta 30 minuhta rádjai 200 ruvno

Dievasčoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ovddas gitta 4 diimmu rádjai 800 ruvno beaivái

Dievasčoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ovddas badjel 4 diimmu 1 200 ruvno beaivái

Joavkočoahkkimis 1 550 ruvno

Áirasat geat ožžot ollesbeaivebuhtadusa, juogo joavkočoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ja dievasčoahkkima ovddas mii bistá guhkit go 4 diimmu, eai sáhte gáibidit eanet čoahkkinbuhtadusaid vaikko vel oassálastašedje eará čoahkkimiidda main lea oktavuohka áššemeannudeapmái dievasčoahkkimis.

Ođđa čk. 2.2.3

Čk. 2.2.3. Doarjjastivrii

Doarjjastivrra jodiheaddjis lea buhtadus nugo eará áirasiin 54.000 ruvnno ja lassin lea 18.000 ruvnno jahkái.

Oassálastima ovddas Doarjjastivračoahkkimiidda buhtaduvvo jodiheaddjái ja eará lahtuide áiggis áigái gustovaš máksomeriid ja eavttuid mielde mat leat Stáhta bargiidgiehtagirjii ”Regulativ for godtgjorelse til leder, medlemmer og sekretær i utvalg” čuoggás.

Čk. 2.2.2 evttohuvo rievdaduvvon čuoggán 2.2.4

Čk. 2.2.3 evttohuvo rievdaduvvon čuoggán 2.2.5

Čk. 2.4 Massojuvvon bargodietnasa birra

Sámediggi ii guorras čoahkkinjodihangotti árvalussii go guoská čuoggá 2.4 revideremii dál.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai lea eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovaččat:

Sámediggi doarju muđui Sámediggeráđi mearrádusárvalusa

Evttohus 2, áirras Isak Mathis O. Hætta, Daloniid Listu

Massojuvvon bargodietnasa birra

Čuokkis 2.4.1 – Iehčanas ealáhusdoliide, geahča Čohkkinjodihangotti mearrádusárvalusa:

Olles kapihtal 2.4 sihkkojuvvo, nu mo boahtá ovdan ovttajienalaš Plána- ja finánsalávdegottis.

Ođđa evttohus, mii mearkkaša lassáneami 2.000 ruvnnus 4.000 ruvdnui beaivái massojuvvon bargodietnasis iehčanas ealáhusdoliide.:

Evttohus:

”Iehčanas ealáhusdoalli sáhtta oazžut máksojuvvot massojuvvon bargodietnasa gitta 4.000 ru. Rádjai beaivái.”

III Jienasteapmi

43 áirasis ledje 35 čoahkis. Jienasteapmi dahkkojuvvui čuovvovaš vuogi mielde:

- Isak Mathis O. Hætta árvalus hilgojuvvui 33 jienain. 2 jienasteddje beali.
- Plána ja finánsalávdegotti árvalus mearriduvvui 34 jienain 1 jiena vuostá.
- Lávdegotti ráva mearriduvvui 34 jienain 1 jiena vuostá.

IV Beavdegirjelasáhusat

Dán áššis ii ovddiduvvon beavdegirjelasáhus.

V Sáhkvuorrolistu ja replihkat

	Sáhkvuorru	Replihkka
1	Miriam Paulsen, áššejođiheaddji	Jánoš Trosten
	Miriam Paulsen	
2	Egil Olli	
3	Olaf Eliassen	
4	Bjarne Store-Jakobsen	Josef Vedhugnes
5	Jánoš Trosten	Aili Keskitalo
		Egil Olli
	Jánoš Trosten	
	Bjarne Store-Jakobsen	
6	Isak Mathis O. Hætta	Egil Olli
		Roger Pedersen
		Per Andersen Bæhr
	Isak Mathis O. Hætta	
7	Kirsti Guvsám	
8	Arild Pettersen Inga	
9	Aili Keskitalo	Josef Vedhugnes
		Jánoš Trosten
	Aili Keskitalo	
10	Kirsten Appfjell-Eira	Jánoš Trosten
	Kirsten Appfjell-Eira	
	Miriam Paulsen	
	Jánoš Trosten, čeahkinortnegii	

VI Sámedikki mearrádus

Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái

2.1.2 Čeahkinjođihangoddái

Dievasčeahkinjođiheaddji oažžu seamma jahkebuhtadusa go várrepreseanta.

Buhtadus máksojuvvo bálkán.

Čeahkinjođihangotti eará áirasiin lea seamma jahkebuhtadus go eará fásta áirasiin 2.1.6 mielde ja molsašuddi buhtadusat 2.2.1 mielde earret buhtadusa aktiivvalaš oassálastima ovddas dievasčeahkkimis, man ovddas máksojuvvo guovtte – 2 – geardde máksomeari.

2.1.4 Politihkalaš joavkkuide

Joavkojođiheaddjis lea buhtadus nugo eará áirasiin 54.000 ruvno ja lassin vel 46.000 ruvno jahkái, ja dasto 3000 ruvno buhtadus jahkái áirasa nammii muđui joavkkus. Dan buhtadusas lea mielde maiddái vejolaš telefonbuhtadus.

Jus jávká almmá dohkálaš sivaidda haga, de galgá gessojuvvot bissovaš buhtadusas.

Sámedikki joavkojodiheddjin lohkkjuvvo olmmoš gii lea nammaduvvon joavkku jodiheddjin – áirrasčoahkádus mas leat okta dahje eanet olbmot. Stáhtus joavkun dáid njuolggadusaid mielde lea joavku mii lea buktán duodaštusa joavkku ásaheamis čoahkkinjodihangoddái ovdal 01.11. dan jagi go odđa sámediggi vuodđuduvvo. Stáhtus gusto dán dahtonis válgaáigodaga lohppii, jos ii välljejuvvo odđa sámediggeráđđi maŋŋá válgaáigodagas ja joavkočoahkádusat Sámedikkis rievdašuvvet dan geažil. Dalle gusto joavkostáhtus vejolaš odđa joavkkuide 01.01. čuovvovaš jagi. Guoskevaš stáhtus gusto maid joavkočállirudaid ja opposišuvdnarudaid juohkimii.

2.1.6 Eará fásta áirasiidda.

Sámedikki fásta lahtuide, earret Sámediggeráđi lahtuide ja dievasčoahkkinjodiheddjái, lea jahkebuhtadus 54.000 ruvnno. Dát buhtadus siskkilda maiddái buhtadusa vejolaš telefongoluide.

Jus jávká almmá dohkálaš sivaidda haga, de galgá gessojuvvot fásta buhtadusas.

2.2.1 Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuodas

Fásta áirasiidda ja gohččojuvvon várrelahtuide, earret dievasčoahkkinjodiheddjái ja Sámediggeráđi lahtuide buhtaduvvo aktiivvalaš oassálastima ovddas ovttá joavkočoahkkimis juohke lávdegotti čoahkkima oktavuodas, lávdegoddečoahkkimiid ovddas, ovttá joavkočoahkkima ovddas juohke dievasčoahkkima oktavuodas, dievasčoahkkimiid ovddas čuovvovaš máksomeriid mielde:

Telefončoahkkimiid ovddas gitta 30 minuhta rádjai	200 ruvnno
Dievasčoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ovddas gitta 4 diimmu rádjai	800 ruvnno beaivái
Dievasčoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ovddas badjel 4 diimmu	1 200 ruvnno beaivái
Joavkočoahkkimis	1 550 ruvnno

Áirasat geat ožžot ollesbeaivebuhtadusa, juogo joavkočoahkkima dahje lávdegoddečoahkkima ja dievasčoahkkima ovddas mii bistá guhkit go 4 diimmu, eai sáhte gáibidit eanet čoahkkinbuhtadusaid vaikko vel oassálastašedje eará čoahkkimiidda main lea oktavuodas áššemeannudeapmái dievasčoahkkimis.

2.2.2 Bearráigeahččanlávdegoddái

Bearráigeahččanlávdegotti jodiheddji oazžu seamma jahkebuhtadusa go maid eará fásta áirasat ožžot, 54 000 ru. jahkái, ja dasto vel 18 000 ru. lasáhusa jahkái.

Oassálastima ovddas Bearráigeahččanlávdegotti čoahkkimiin buhtaduvvo jodiheddji ja eará lahtut Sámedikki daid máksomeriid ja eavttuid mielde mat leat áiggis áigái gustovaš Buhtadusregulatiivvas jna. lávdegottiid jodiheddjiid, lahtuid ja čálliid várás, gč. stáhta bargiidgiehtagirjji.

2.2.3. Doarjjastivrii

Doarjjastivrii jodiheddjis lea buhtadus nugo eará áirasin 54.000 ruvnno ja lassin lea 18.000 ruvnno jahkái.

Oassálastima ovddas Doarjjastivriičoahkkimiidda buhtaduvvo jodiheddjái ja eará lahtuide áiggis áigái gustovaš máksomeriid ja eavttuid mielde mat leat Stáhta bargiidgiehtagirjjiis ”Regulativ for godtgjorelse til leder, medlemmer og sekretær i utvalg” čuoggás.

Čk. 2.2.2 rievdaduvvo čuoggán 2.2.4

Čk. 2.2.3 rievdaduvvo čuoggán 2.2.5

Čk. 2.4 Massojuvvon bargodietnasa birra

Sámediggi ii guorras čoahkkinjodihangotti árvalussii go guoská čuoggá 2.4 revideremii dál.

Ášši meannudeapmi loahpahuvvui 25.05.07 dii. 10.40.

Vuolláičállit leat lohkat čoahkkinbeavdegirjji, ja leat gávnahan ahte čoahkkingirjái fievrriduvvon mearrádusat leat nu movt Sámediggi mearridii.

Karášjohka 20.01.2015

Čoahkkinjođihangoddi

Josef Vedhugnes
jođiheaddji

Tone Finnesen

Vibeke Larsen

Klemet Erland Hætta

Susanne Amalie Andersen